

RYNEK PRACY
W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM
W LATACH 2010–2015

LABOUR MARKET IN OPOLSKIE VOIVODSHIP
IN 2010–2015

ZESPÓŁ REDAKCYJNY *EDITORIAL BOARD*
URZĘDU STATYSTYCZNEGO *OF STATISTICAL OFFICE*

PRZEWODNICZĄCY *PRESIDENT*
Janina Kuźmicka

Opracowanie merytoryczne *Editors supervision*
Elwira Kunicka, Danuta Michoń, Maria Mołodowicz,
Magdalena Skalik, Izabela Wieszczyk

Redakcja techniczna, *Technical supervision,*
skład komputerowy i grafika *type setting and graphic*
Jolanta Bardoń

Projekt okładki *Cover design*
Jolanta Bardoń

Przy publikowaniu danych US *When publishing SO data*
prosimy o podanie źródła *please indicate source*

ISSN 1509-9016

Publikacja dostępna w Internecie *Publication available on the Internet*
<http://opole.stat.gov.pl/>

Zakład Wydawnictw Statystycznych *Statistical Publishing Establishment*
Warszawa *Warsaw*
Nakład 35 egz. *Edition 35 copies*

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

- Kreska (–) – zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.
magnitude not zero , but less than 0,5 of a unit.
- (0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero , but less than 0,05 of a unit.
- Kropka (.) – zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak Δ – nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.
categories of applied classification are presented in abbreviated form.
- Znak * – oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych.
data revised.
- „W tym”
„Of which” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy ogólnej.
indicates that not all elements of the sum are given.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY MAJOR ABBREVIATIONS

- tys. = tysiąc
thous. = thousand
- mln = milion
= million
- zł = złoty
zl = zloty
- cd. = ciąg dalszy
cont. = continued
- dok. = dokończenie
cont. = continued
- m.in. = między innymi
i.a. = among others
- np. = na przykład
e.g. = for example
- nr (Nr) = numer
No = number
- poz. = pozycja
- r. = rok
- str. = strona
= page
- tabl. = tablica
= table
- Dz. U. = Dziennik Ustaw

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Opolu przekazuje Państwu kolejną edycję publikacji poświęconej zagadnieniom rynku pracy w województwie opolskim.

Tegoroczna edycja obejmuje dane za lata 2010–2015. Publikacja zawiera analizę porównawczą sytuacji na rynku pracy w poszczególnych powiatach, dokonaną na podstawie taksonomicznego miernika rozwoju. Uwagi metodyczne, komentarz analityczny oraz część tabelaryczną pogrupowano w następujących działach tematycznych:

- aktywność ekonomiczna ludności,
- pracujący,
- bezrobocie rejestrowane,
- wynagrodzenia i świadczenia społeczne,
- warunki pracy,
- analiza taksonomiczna rynku pracy według powiatów.

Na wstępie umieszczono tablice przeglądowe prezentujące sytuację na rynku pracy w województwie opolskim na tle kraju i innych województw. Retrospekcja wieloletnia umożliwia dokonanie oceny zmian zachodzących na rynku pracy w okresie 2010–2015.

Opracowanie uzupełniono wykresami oraz kartogramami obrazującymi rozkład i natężenie wybranych zjawisk w województwie.

Z uwagi na obszerność materiału, tablice statystyczne dotyczące poszczególnych obszarów tematycznych zostały umieszczone na płycie CD stanowiącej integralną część opracowania.

Publikacja dostępna jest w formie książkowej i na stronie Internetowej Urzędu <http://opole.stat.gov.pl>

Oddając do rąk Państwa opracowanie obejmujące zagadnienia dotyczące rynku pracy wyrażam nadzieję, że zainteresuje ono szerokie grono odbiorców oraz zaspokoi potrzeby informacyjne użytkowników.

*Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Opolu*

Janina Kuźmicka

PREFACE

The Statistical Office in Opole hereby presents you with the next edition of the publication dedicated to the issues of the labour market in Opolskie voivodship.

The this year's edition includes data for the years 2010–2015. The publication contains a comparative analysis of the situation on the labour market in particular powiats, worked out on the basis of taxonomic indicator of the development. Methodological notes, analytical commentary and the tabular part have been grouped into following thematic sections:

- *economic activity of the population,*
- *employed persons,*
- *registered unemployment,*
- *wages and salaries and social benefits,*
- *working conditions,*
- *taxonomic analysis of the labour market by powiats.*

At the outset review tables have been placed, presenting the situation on the labour market in Opolskie voivodship in comparison with the country and other voivodships. The retrospective of many years allows to assess changes occurring in the labour market in the period 2010–2015.

The study has been supplemented with graphs and maps depicting the distribution and intensity of selected phenomena in the voivodship.

Due to the breadth of material, statistical tables relating to the particular thematic areas have been placed on the CD as an integral part of the study.

The publication is available in book form and on the Office's website: <http://opole.stat.gov.pl/>

Presenting you the study including issues relating to the labour market, I do hope that it will arouse a wide audience's interest and will satisfy the information needs of users.

*Director
of the Statistical Office in Opole*

Janina Kuźmicka

SPIS TREŚCI

CONTENTS

	Str. Page
Przedmowa <i>Preface</i>	3
Uwagi ogólne <i>General notes</i>	6
Tablice przeglądowe <i>Review tables</i>	
I. Wybrane dane warunkujące sytuację na rynku pracy <i>Selected data conditioning the situation on the labour market</i>	12
II. Województwo opolskie na tle kraju i innych województw <i>Opolskie Voivodship in comparison with the country and other voivodships</i>	16
III. Wybrane dane o podregionach i powiatach <i>Selected data by subregions and powiats</i>	22
Uwagi analityczne <i>Review Tables</i>	
Ogólna charakterystyka rynku pracy w województwie opolskim w latach 2010–2015 <i>General characteristics of the labour market in Opolskie voivodship in 2010–2015</i>	26
Aktywność ekonomiczna ludności <i>Economic activity of the population</i>	29
Pracujący <i>Employment</i>	43
Bezrobocie rejestrowane <i>Registered unemployment</i>	61
Wynagrodzenia. Świadczenia społeczne <i>Wages and salaries. Social benefits</i>	79
Warunki pracy <i>Work conditions</i>	90
Analiza taksonomiczna rynku pracy według powiatów <i>Taxonomic analysis of the labour market by powiats</i>	105

W wersji angielskiej: przedmowa, spis treści, uwagi ogólne, uwagi metodyczne, tablice.
English version: preface, contents, general notes, methodological notes, tables.

UWAGI OGÓLNE

1. Dane prezentuje się:

- 1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251 poz. 1885) z późniejszymi zmianami, zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

- 2) według **sektorów własności**:

- sektor **publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
- sektor **prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

Jednostka **lokalna** jest to zorganizowana całość (zakład, oddział, filia) położona w miejscu zidentyfikowanym odrębnym adresem, pod którym lub z którego prowadzona jest działalność przez co najmniej jedną osobę pracującą.

2. Dane prezentowane dla województw, podregionów, powiatów i gmin odpowiadają poziomowi 2, 3, 4 i 5 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obowiązującej w krajach Unii Europejskiej. NTS obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007 r. (Dz. U. Nr 214 poz. 1573) z późniejszymi zmianami. Podregiony (poziom 3) grupują jednostki szczebla powiatowego.

3. Informacje o **województwie** oraz w podziale na **miasta** i **wieś** podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

4. Przez ludność w **wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w **wieku mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni 45–64 lata, kobiety 45–59 lat. Przez ludność w **wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w **wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność w **wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

5. Dane o **migracjach wewnętrznych ludności** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian

adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

6. Dane o migracjach zagranicznych ludności na pobyt stały, opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

7. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

— do 9 osób,

— od 10 do 49 osób,

— 50 osób i więcej.

8. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorzazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

9. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 oraz w podziale administracyjnym opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

10. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

11. Z ważniejszych klasyfikacji, według których zaprezentowano dane w publikacji – obok PKD 2007 – należy wymienić **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania zatrudnionych i ich wynagrodzeń oraz bezrobotnych; klasyfikacja wprowadzona została z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. poz. 1145) w miejsce obowiązującej do dnia 31 XII 2014 r.

12. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, obliczono w warunkach porównywalnych.

13. Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Przy **przeliczaniu na 1000 ludności itp.** danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

15. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”. Z tego powodu w tablicach prezentujących strukturę procentową sumy udziałów mogą nieznacznie różnić się od 100.

17. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót	pełna nazwa
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007	

sekcje

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja

Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją

Handel; naprawa pojazdów samochodowych

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

Zakwaterowanie i gastronomia

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Obsługa rynku nieruchomości

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Administrowanie i działalność wspierająca

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

działy

Produkcja skór i wyrobów skórzanych

Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych

Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny

Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania

Produkcja wyrobów z metali

Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń

Produkcja maszyn i urządzeń

Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana

Handel hurtowy

Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi

Handel detaliczny

Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi

Transport lądowy i rurociągowy

Transport lądowy oraz transport rurociągowy

GENERAL NOTES

1. Data are presented:

- 1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the *Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2*. PKD 2007, was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251 item 1885) with later amendments and replaced the *Polish Classification of Activities – PKD 2004/NACE Rev. 1.1*.

Within PKD 2007/NACE Rev.2 the item **"Industry"** was introduced, as an additional grouping, including sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" as well as "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities".

- 2) according to **ownership sectors**:

- **public** sector – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as "mixed ownership" with a predominance of capital (property) of public sector entities,
- **private** sector – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as "mixed ownership" with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

"Mixed ownership" is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company's registration application.

The **local** unit is an organized whole (plant, branch, subsidiary) located at the site identified by a separate address at which or from which the activity is carried out by at least one employed person.

2. Data presented for the voivodship, subregions, powiats and gminas correspond to levels 2, 3, 4 and 5 of the *Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS)*, compiled on the basis of the *Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)* obligatory in countries of the European Union. NTS in force since 1 I 2008 was introduced by the decree of the Council of Ministers dated 14 XI 2007 (Journal of Laws No. 214 item. 1573) with later amendments. Subregions (level 3) group powiat-level units.

3. Information on **voivodship** as well as divided into **urban and rural areas** is presented according to administrative division in a given period. The term „urban areas" is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term „rural areas" is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

4. The **working age population** refers to males aged 18–64 and females aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

5. Data regarding **internal migration of the population** were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of persons for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

6. Data regarding **international migration of the population** for permanent residence were compiled on the basis of gmina documentation regarding registrations of persons arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding deregistrations of persons leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

7. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed** and – unless otherwise indicated – include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

8. Data – unless otherwise indicated – are compiled in accordance with **the respective organizational status of units of the national economy**.

9. Data according to PKD 2007/NACE Rev. 2 sections and divisions, as well as according to administrative division are compiled – unless otherwise indicated – using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

10. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and services) on their own-account in order to earn a profit.

11. Other than PKD 2007/NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the publication, the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, should be mentioned, on the basis of which paid employees and their wages and salaries as well as unemployed persons are grouped; the classification was introduced on 1 I 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy dated 7 VIII 2014 (Journal of Laws item 1145), replacing the classification valid until 31 XII 2014.

12. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – in case of methodological changes – are calculated in comparable conditions.

13. For calculations, it was assumed to use the number of population calculated on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011. When **computing per 1000 population, etc.** data as of the end of a year, the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30 VI.

14. Data – unless otherwise indicated – do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

15. Selected information for the last year, presented on the basis of preliminary data, may change in subsequent publications of the Statistical Office.

16. **Due to the rounding of data, in some cases sums of components can slightly differ from the amount given in the item „total”. For this reason, in the tables presenting the structure, sums of the percentages may vary slightly from 100.**

17. The names of some classification levels used in the publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

abbreviation**full name**

STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES
IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2

sections*Trade; repair of motor vehicles**Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles**Accommodation and catering**Accommodation and food service activities***divisions***Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker**Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials**Manufacture of metal products**Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment**Wholesale trade**Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles**Retail trade**Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles**Land and pipeline transport**Land transport and transport via pipelines*

TABLICE PRZEGLĄDOWE REVIEW TABLES

I. WYBRANE DANE WARUNKUJĄCE SYTUACJĘ NA RYNKU PRACY SELECTED DATA CONDITIONING THE SITUATION ON THE LABOUR MARKET

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012
	Ludność			
1	Ludność ^a w tys.	1017,2	1014,0	1010,2
2	w tym w wieku produkcyjnym	666,9	663,4	658,0
	Ludność ^a w wieku:			
3	nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	52,5	52,8	53,5
4	poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	101,0	105,9	110,6
5	poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	26,4	27,2	28,1
6	Mediana wieku	39,5	39,9	40,3
7	mężczyźni	38,0	38,4	38,7
8	kobiety	41,1	41,6	42,0
	Saldo migracji stałej osób w wieku produkcyjnym na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym:			
9	wewnętrznej	-9,4	-8,8	-6,7
10	zagranicznej	-12,8	-19,6	-21,6
	Aktywność ekonomiczna ludności (dane średnioroczne)			
11	Współczynnik aktywności zawodowej w %	53,4	53,4	54,4
12	w wieku: 15–24 lata	36,9	36,6	37,3
13	50 lat i więcej	30,5	32,0	32,8
14	mężczyźni	63,5	64,0	65,2
15	kobiety	44,1	43,9	44,7
16	Wskaźnik zatrudnienia w %	48,2	48,4	49,2
17	mężczyźni	57,9	58,6	59,4
18	kobiety	39,3	39,3	40,1
19	Stopa bezrobocia w %	9,7	9,3	9,5
20	mężczyźni	9,2	8,5	8,4
21	kobiety	10,4	10,5	10,3
22	Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących	1077	1067	1033
	Pracujący			
23	Pracujący ^{ac}	310991	314242	308926
24	sektor publiczny	83700	76343	73639
25	sektor prywatny	227291	237899	235287
26	w tym kobiety	142800	143831	143794
27	na 100 osób w wieku produkcyjnym	46,6	47,4	47,0
28	Przyjęcia do pracy ^{de}	31729	34024	28746
29	Współczynnik przyjęć ^{de} w %	19,6	21,7	18,2
30	Zwolnienia z pracy ^{de}	31207	31413	30175
31	Współczynnik zwolnień ^{de} w %	19,2	20,0	19,1

a Stan w dniu 31 XII. b Do wyliczenia salda wykorzystano dane o migracjach zagranicznych za 2014 r. do 9 osób. e Dotyczy pełnozatrudnionych; łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.

a As of 31 XII. b For calculation net migration data on international migration for 2014 were used. c By actual employees; including seasonal and temporary paid employees.

2013	2014	2015	SPECIFICATION	No.
			Population	
1004,4	1000,9	996,0	Population ^a in thous.	1
650,2	643,3	635,6	of which of working age	2
			Population ^a of age:	
			non-working per 100 persons	3
54,5	55,6	56,7	of working age	
			post-working per 100 persons	4
115,8	121,1	126,1	of pre-working age	
			post-working per 100 persons	5
29,2	30,4	31,6	of working age	
40,7	41,1	41,6	Median age	6
39,1	39,5	39,9	men	7
42,4	42,8	43,2	women	8
			Net migration for permanent residence of persons	
			of working age per 10 thous. population of working	
			age:	
-13,2	-10,2	-11,6	internal	9
-30,5	-19,7	-19,9 ^b	international	10
			Economic activity of the population	
			(average data)	
53,6	54,0	54,3	Activity rate in %	11
34,4	34,3	32,4	aged: 15–24 years	12
32,5	33,3	33,4	50 and more	13
64,1	63,2	63,2	men	14
44,4	46,0	46,2	women	15
48,5	49,8	50,8	Employment rate in %	16
58,4	58,6	59,6	men	17
39,9	41,9	43,0	women	18
9,4	7,8	6,5	Unemployment rate in %	19
8,4	6,8	5,7	men	20
10,7	8,9	7,4	women	21
1061	1008	969	The number of unemployed per 1000 employed persons	22
			Employment	
311442	316890	321602	Employed persons ^{ac}	23
73108	72501	71342	public sector	24
238334	244389	250260	private sector	25
146228	148814	150020	of which women	26
47,9	49,3	50,6	per 100 persons of working age	27
31579	30412	30316	Hires ^{de}	28
20,4	19,7	19,4	Hire rate ^{de} in %	29
30710	27506	29055	Terminations ^{de}	30
19,8	17,8	18,5	Termination rate ^{de} in %	31

c Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. d Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących workplace and kind of activity. d Excluding economic entities employing up to 9 persons. e Concern full-time paid

I. WYBRANE DANE WARUNKUJĄCE SYTUACJĘ NA RYNKU PRACY (dok.)

SELECTED DATA CONDITIONING THE SITUATION ON THE LABOUR MARKET (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012
	Bezrobocie rejestrowane			
1	Bezrobotni zarejestrowani ^a	48775	48029	51775
2	w tym kobiety	25801	26173	26991
3	Nowo zarejestrowani bezrobotni	91694	72201	72655
4	Wyrejestrowani bezrobotni	90048	72947	68909
5	Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	46	65	109
	W % bezrobotnych zarejestrowanych ^a :			
6	długotrwale bezrobotni	44,3	48,9	48,2
7	bezrobotni bez prawa do zasiłku	85,8	84,2	83,9
8	bezrobotni do 25 roku życia	22,2	19,9	18,7
9	bezrobotni powyżej 50 roku życia	24,2	25,8	26,2
10	bezrobotni bez doświadczenia zawodowego	24,6	22,9	20,9
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a w %	13,6	13,3	14,4
12	Wskaźnik płynności bezrobocia	0,98	1,01	0,94
13	Bezrobotni wyrejestrowani z tytułu podjęcia pracy w ogólnej liczbie wyrejestrowanych bezrobotnych	38,6	44,1	45,0
14	Wskaźnik płynności rynku pracy	37,9	44,6	42,7
	Wynagrodzenia. Świadczenia społeczne			
15	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	2946,59	3048,82	3172,23
16	sektor publiczny	3606,25	3670,74	3795,41
17	sektor prywatny	2551,92	2716,32	2841,97
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:			
18	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecz- nych	1560,14	1640,76	1729,76
19	rolników indywidualnych	1017,25	1052,01	1123,30
20	Przeciętna miesięczna emerytura brutto z pozarol- niczego systemu ubezpieczeń społecznych w re- lacji do przeciętnego miesięcznego wynagrodze- nia brutto	0,56	0,57	0,57
	Warunki pracy. Wypadki przy pracy			
21	Zatrudnieni ^{ab} w warunkach zagrożenia	17708	16689	17433
22	sektor publiczny	4586	3210	2681
23	sektor prywatny	13122	13479	14752
24	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 za- trudnionych badanej zbiorowości	154,9	146,6	160,1
25	Poszkodowani w wypadkach przy pracy ^c	2396	2464	2238
26	sektor publiczny	688	630	553
27	sektor prywatny	1708	1834	1685
28	na 1000 pracujących	9,44	9,18	8,37
29	Liczba dni niezdolności do pracy osób poszkodo- wanych na 1 poszkodowanego ^d	36	38	39
	Podmioty gospodarki narodowej			
30	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^{ae}	99118	97560	98741
31	na 10 tys. ludności	974	962	977
32	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospo- darczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	11,1	10,8	10,9

a Stan w dniu 31 XII. b Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe indywidualnych w rolnictwie. d Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolno

a As of 31 XII. b Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at injured in fatal accidents and without the number of days of inability to work of these persons. e Excluding persons

2013	2014	2015	SPECIFICATION	No.
			Registered unemployment	
51636	42361	36203	Registered unemployed persons ^a	1
27040	22269	19766	of which women	2
76055	69838	66475	Newly registered unemployed persons	3
76194	79113	72633	Persons removed from unemployment rolls	4
67	39	22	Unemployed persons per job offer ^a	5
			In % of registered unemployed persons ^a :	
51,0	55,7	53,2	long-term unemployed	6
85,4	86,1	86,8	unemployed without benefit rights	7
18,0	15,1	14,0	unemployed under 25 years old	8
27,3	30,4	31,6	unemployed aged 50 and more	9
20,4	19,0	18,2	unemployed without occupational experience	10
14,2	11,8	10,1	Registered unemployment rate ^a in %	11
1,00	1,13	1,09	Liquidity ratio of unemployment	12
			Persons removed for reason of taking job in total number of persons removed from unemployment rolls	13
47,8	49,9	51,2		
47,8	56,5	55,9	Liquidity ratio of labour market	14
			Wages and salaries. Social benefits	
3281,48	3425,56	3565,04	Average monthly gross wages and salaries in zł	15
3936,72	4060,33	4182,48	public sector	16
2931,87	3091,95	3246,05	private sector	17
			Average monthly gross retirement and other pension in zł:	
				18
1827,00	1887,91	1948,36	paid by the Social Insurance Institution	
1187,16	1210,39	1245,08	farmers	19
			Average monthly gross retirement pension from non-agricultural social security system in relation to average monthly gross wages and salaries	20
0,58	0,58	0,57		
			Work conditions. Accidents at work	
15804	13438	14355	Persons working ^{ab} in hazardous conditions	21
2660	2576	2700	public sector	22
13144	10862	11655	private sector	23
			Persons working in hazardous conditions per 1000 paid employees of total surveyed	24
143,3	120,0	123,2		
2294	2206	2181	Persons injured in accidents at work ^c	25
601	647	608	public sector	26
1693	1559	1573	private sector	27
8,62	8,17	7,93	per 1000 employed persons	28
			The number of days of inability to work per one person injured ^d	29
41	38	40		
			Entities of the national economy	
			Entities of the national economy in the REGON register ^{ae}	30
100038	100077	100432		
996	1000	1008	per 10 thous. population	31
			Natural persons conducting economic activity per 100 persons of working age	32
11,1	11,2	11,2		

szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy. c Zgłoszone w danym roku; bez wypadków w gospodarstwach ści do pracy dla tych osób. e Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a given work post. c Registered in a given year; excluding accidents on private farms in agriculture. d Without persons tending private farms in agriculture.

II. WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW

OPOLSKIE VOIVODSHIP IN COMPARISON WITH THE COUNTRY AND OTHER VOIVODSHIPS

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>	Województwo opolskie <i>Opolskie voivodship</i>	
			poziom cechy <i>feature level</i>	lokata wśród 16 woje- wództw <i>position among 16 voivodships</i>
Ludność				
Ludność ^a :				
1	w tys. 2010	38529,9	1017,2	16
2	2015	38437,2	996,0	16
3	na 1 km ² 2010	123	108	11
4	2015	123	106	11
Ludność w wieku ^a :				
5	nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku 2010	55,2	52,5	4
6	produkcyjnym 2015	60,1	56,7	1
7	poprodukcyjnym na 100 osób w wieku 2010	89,1	101,0	14
8	przedprodukcyjnym 2015	109,1	126,1	15
9	poprodukcyjnym na 100 osób w wieku 2010	26,0	26,4	10
10	produkcyjnym 2015	31,4	31,6	10
11	Przyrost naturalny na 1000 ludności 2010	0,9	-0,7	14
12	2015	-0,7	-2,2	14
13	Saldo migracji wewnętrznych i zagrani- 2010	-0,05	-1,76	13
14	cznych ^b na pobyt stały na 1000 ludności 2015	-0,41	-2,38	14
Aktywność ekonomiczna ludności (dane średnioroczne)				
15	Współczynnik aktywności zawodowej w % 2010	55,3	53,4	11
16	2015	56,2	54,3	10
17	Wskaźnik zatrudnienia w % 2010	50,0	48,2	12
18	2015	51,9	50,8	9
19	Stopa bezrobocia w % 2010	9,6	9,7	6
20	2015	7,5	6,5	4

a Stan w dniu 31 XII. b Do obliczenia salda za 2015 r. wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r.

a As of 31 XII. b For calculation net migration for 2015 data on internal migration for 2015 and data on international

Województwo o poziomie cechy <i>Voivodship of feature's level</i>				SPECIFICATION	No.
najniższym (min) <i>the lowest (min)</i>		najwyższym (max) <i>the highest (max)</i>			
opolskie	1017,2	mazowieckie	5267,1	Population <i>Population^a:</i> <i>in thous.</i>	1
opolskie	996,0	mazowieckie	5349,1		2
podlaskie; warmińsko- mazurskie	60	śląskie	376	<i>per 1 km²</i>	3
podlaskie	59	śląskie	371		4
zachodnio- pomorskie	52,0	lubelskie	58,2	<i>Population age^a:</i> <i>non-working per 100 persons of working age</i>	5
opolskie	56,7	łódzkie; mazowieckie	62,9		6
warmińsko- mazurskie	73,4	łódzkie	107,4	<i>post-working per 100 persons of pre-working age</i>	7
pomorskie	94,6	łódzkie	130,1		8
warmińsko- mazurskie	22,4	łódzkie	29,4	<i>post-working per 100 persons of working age</i>	9
warmińsko- mazurskie	27,8	łódzkie	35,6		10
łódzkie	-2,2	pomorskie	3,3	<i>Natural increase per 1000 population</i>	11
łódzkie	-3,6	pomorskie	1,6		12
lubelskie	-2,25	mazowieckie	2,54	<i>Internal and international net migration^b for permanent residence per 1000 population</i>	13
lubelskie	-2,54	mazowieckie	2,31		14
				Economic activity of the population (average data)	
śląskie; zachodnio- pomorskie	52,3	mazowieckie	58,0	<i>Activity rate in %</i>	15
zachodnio- pomorskie	51,9	mazowieckie	61,2		16
zachodnio- pomorskie	45,8	mazowieckie	53,7	<i>Employment rate in %</i>	17
warmińsko- mazurskie	47,2	mazowieckie	57,3		18
mazowieckie	7,4	zachodnio- pomorskie	12,4	<i>Unemployment rate in %</i>	19
wielkopolskie	5,8	podkarpackie	11,7		20

i migracjach zagranicznych za 2014 r.
migration for 2014 were used.

II. WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW (cd.)

OPOLSKIE VOIVODSHIP IN COMPARISON WITH THE COUNTRY AND OTHER VOIVODSHIPS (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo opolskie Opolskie voivodship		
			poziom cechy feature level	lokata wśród 16 woje- wództw position among 16 voivodships	
	Pracujący				
	Pracujący ^{ab} :				
1	w tys. 2010	13778,3	311,0	16	
2	2015	14504,3	321,6	16	
3	na 100 osób w wieku produkcyjnym 2010	55,5	46,6	13	
4	2015	60,4	50,6	14	
	według rodzajów działalności w %:				
5	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo 2010	17,3	16,3	8	
6	i rybactwo 2015	16,5	15,7	8	
7	przemysł i budownictwo 2010	27,4	31,2	5	
8	2015	26,4	31,4	3	
	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospodarka ma- gazynowa; zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ ; informacja i komunikacja	24,5	21,8	11	
9	2010	24,6	21,3	11	
10	działalność finansowa i ubezpiecze- niowa; obsługa rynku nierucho- mości ^Δ oraz pozostałe usługi ^c	30,9	30,6	8	
11	2010	32,5	31,6	7	
12	2015				
	Bezrobocie rejestrowane				
13	Bezrobotni zarejestrowani ^a w tys. 2010	1954,7	48,8	1	
14	2015	1563,3	36,2	1	
15	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyj- nym ^a w %	7,9	7,3	4	
16	2015	6,5	5,7	5	
17	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a w % .. 2010	12,4	13,6	8	
18	2015	9,7	10,1	6	
19	Bezrobotni zarejestrowani przypadający na 1 ofertę pracy ^a	83	46	2	
20	2015	31	22	6	

a Stan w dniu 31 XII. b Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. c Pod pojęciem "pozostałe nie i działalność wspierająca^Δ", „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne", „Pozostała działalność usługowa".

a As of 31 XII. b By actual workplace and kind of activity. c The term "other services" refers to the NACE Rev. 2 ministraton and defence; compulsory social security"; "Education"; "Human health and social work activities"; "Arts,

Województwo o poziomie cechy Voivodship of feature's level				SPECIFICATION	No.
najniższym (min) the lowest (min)		najwyższym (max) the highest (max)			
opolskie	311,0	mazowieckie	2225,6	Employment Employed persons ^{ab} : in thous.	1
opolskie	321,6	mazowieckie	2406,7		2
warmińsko-mazurskie	44,5	mazowieckie	66,5	per 100 persons of working age	3
warmińsko-mazurskie	47,2	mazowieckie	73,3		4
				by kind of activities in %:	
śląskie	6,3	lubelskie	38,8	agriculture, forestry and fishing	5
śląskie	6,1	lubelskie	37,7		6
lubelskie	17,5	śląskie	36,7	industry and construction	7
lubelskie	17,2	śląskie	35,1		8
				trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ ; information and communication	
lubelskie	17,9	mazowieckie	29,2	financial and insurance activities; real estate activities and other services ^c	9
podkarpackie	17,9	mazowieckie	29,3		10
podkarpackie	24,3	mazowieckie	37,2	Registered unemployment	11
podkarpackie	25,6	mazowieckie	39,3		12
opolskie	48,8	mazowieckie	238,3	Registered unemployed persons ^a in thous.	13
opolskie	36,2	mazowieckie	216,5		14
śląskie;	6,0	warmińsko-mazurskie	11,1	Registered unemployed persons in number of population of working age ^a in %	15
wielkopolskie	4,3	podkarpackie	9,2		16
wielkopolskie	9,2	warmińsko-mazurskie	20,0	Registered unemployment rate ^a in %	17
wielkopolskie	6,1	warmińsko-mazurskie	16,2		18
śląskie	44	podlaskie	298	Registered unemployed persons per one job offer ^a	19
lubuskie	15	świętokrzyskie	87		20

usługi" należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz

sections: "Professional, scientific and technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration and recreation" and "Other service activities".

II. WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW (dok.)

OPOLSKIE VOIVODSHIP IN COMPARISON WITH THE COUNTRY AND OTHER VOIVODSHIPS (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>	Województwo opolskie <i>Opolskie voivodship</i>		
			poziom cechy <i>feature level</i>	lokata wśród 16 woje- wództw <i>position among 16 voivodships</i>	
	Wynagrodzenia. Świadczenia społeczne				
	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej:				
1	w zł 2010	3224,13	2946,59	7	
2	2015	3907,85	3565,04	7	
3	Polska=100 2010	100,0	91,4	x	
4	2015	100,0	91,2	x	
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
5	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń- 2010	1642,90	1560,14	5	
6	Spółecznych 2015	2049,26	1948,36	5	
7	rolników indywidualnych 2010	954,68	1017,25	5	
8	2015	1179,63	1245,08	5	
	Warunki pracy. Wypadki przy pracy				
9	Zatrudnieni ^{ab} w warunkach zagrożenia 2010	528,8	17,7	5	
10	w tys. 2015	484,5	14,4	5	
11	na 1000 zatrudnionych badanej 2010	97,9	154,9	15	
12	zbiorowości 2015	86,5	123,2	15	
13	Choroby zawodowe 2010	2933	43	1	
14	2015	2094	14	1	
15	Poszkodowani w wypadkach przy 2010	8,15	9,44	12	
16	pracy ^c na 1000 pracujących 2015	7,19	7,93	11	
17	Liczba dni niezdolności do pracy osób po- 2010	42	36	1	
18	szkodowanych na 1 poszkodowanego ^d 2015	42	40	5	
	Podmioty gospodarki narodowej				
19	Podmioty gospodarki narodowej w reje- 2010	3909,8	99,1	15	
20	strze REGON ^{ae} w tys. 2015	4184,4	100,4	15	
21	na 10 tys. ludności 2010	1015	974	8	
22	2015	1089	1008	9	
23	Osoby fizyczne prowadzące działalność 2010	11,9	11,1	9	
24	gospodarczą na 100 osób w wieku 2015	12,4	11,2	10	
	produkcyjnym				

a Stan w dniu 31 XII. b Liczeni jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe alnych w rolnictwie. d Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolności do

a As of 31 XII. b Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given in fatal accidents and without the number of days of inability to work of these persons. e Excluding persons tending

Województwo o poziomie cech Voivodship of feature's level				SPECIFICATION	No.
najniższym (min) the lowest (min)		najwyższym (max) the highest (max)			
warمیński- mazurskie	2722,00	mazowieckie	4031,95	Wages and salaries. Social benefits <i>Average monthly gross wages and salaries in the national economy:</i>	1
warمیński- mazurskie	3324,04	mazowieckie	4801,53	<i>in zł</i>	2
warمیński- mazurskie	84,4	mazowieckie	125,1	<i>Poland=100</i>	3
warمیński- mazurskie	85,1	mazowieckie	122,9		4
podkarpackie	1351,01	śląskie	1978,16	<i>Average monthly gross retirement and other pension in zł:</i>	5
podkarpackie	1720,93	śląskie	2429,61	<i>paid by the Social Insurance Institution</i>	6
mazowieckie	915,29	śląskie	1204,18	<i>farmers</i>	7
małopolskie	1140,46	śląskie	1402,70		8
podlaskie	6,5	śląskie	131,0	Work conditions. Accidents at work <i>Persons^{ab} working in hazardous conditions</i>	9
podlaskie	6,3	śląskie	119,5	<i>in thous.</i>	10
mazowieckie	39,3	śląskie	183,7	<i>per 1000 paid employees of total surveyed</i>	11
mazowieckie	41,0	śląskie	167,3		12
opolskie	43	śląskie	1005	<i>Occupational diseases</i>	13
opolskie	14	śląskie	437		14
mazowieckie	5,46	dolnośląskie	11,29	<i>Persons injured in accidents at work^c</i>	15
mazowieckie	5,00	dolnośląskie	9,49	<i>per 1000 employed persons</i>	16
opolskie	36	święto- krzyskie	50	<i>The number of days of inability to work</i>	17
lubuskie	37	święto- krzyskie	49	<i>per one person injured^d</i>	18
podlaskie	91,9	mazowieckie	681,0	Entities of the national economy <i>Entities of the national economy in the</i>	19
podlaskie	99,3	mazowieckie	766,0	<i>REGON register^{ae} in thous.</i>	20
podkarpackie	717	mazowieckie	1293	<i>per 10 thous. population</i>	21
podkarpackie	776	mazowieckie	1432		22
podkarpackie	8,7	zachodnio- pomorskie	15,0	<i>Natural persons conducting economic</i>	23
podkarpackie	9,1	mazowieckie	15,3	<i>activity per 100 persons of working age</i>	24

znaczenie na danym stanowisku pracy. c Zgłoszone w danym roku; bez wypadków w gospodarstwach indywidual-
pracy tych osób. e Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

work post. c Registered in a given year; excluding accidents on private farms in agriculture. d Without persons injured
private farms in agriculture.

III. WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH
SELECTED DATA BY SUBREGIONS AND POWIATS

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracu Employed		
		ogółem total	na 100 osób w wieku produkcyjnym per 100 persons of working age	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing
1	WOJEWÓDZTWO 2010	248099	37	20,2
2	VOIVODSHIP 2015	252043	40	19,8
3	Podregion nyski 2010	79314	32	26,8
4	Subregion nyski 2015	78282	33	26,7
	powiaty: <i>powiats:</i>			
5	Brzeski 2010	18165	30	19,5
6 2015	18723	33	18,7
7	Głubczycki 2010	11724	38	34,7
8 2015	11536	39	34,4
9	Namysłowski 2010	9295	33	25,7
10 2015	8882	33	26,6
11	Nyski 2010	27957	30	25,3
12 2015	27367	31	25,4
13	Prudnicki 2010	12173	33	34,1
14 2015	11774	33	35,2
15	Podregion opolski 2010	168785	40	17,2
16	Subregion opolski 2015	173761	44	16,7
	powiaty: <i>powiats:</i>			
17	Kędzierzyńsko-kozielski 2010	24094	38	15,4
18 2015	23175	38	16,0
19	Kluczborski 2010	14260	32	26,4
20 2015	14467	34	25,5
21	Krapkowicki 2010	18955	43	19,2
22 2015	21250	51	17,2
23	Oleski 2010	17655	41	41,2
24 2015	17778	43	41,1
25	Opolski 2010	24960	28	23,1
26 2015	25521	29	22,6
27	Strzelecki 2010	16102	32	26,5
28 2015	18664	38	23,2
29	Miasto na prawach powiatu – Opole 2010	52759	65	1,1
30	<i>City with powiat status – Opole</i> 2015	52906	72	1,0

a Stan w dniu 31 XII. b Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. c Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących do 9 osób. e Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe udziały w PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca”^{at}, „Adiusterska”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

a As of 31 XII. b By actual workplace and kind of activity. c Data are compiled considering employed persons dominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post. f The term "other services" service activities", "Public administration and defence; compulsory social security", "Education", "Human health and

jący ^{abcd} persons ^{abcd}		w % z ogółem in % of total		Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^d w zł Average monthly gross wages and salaries ^d in zł	Zatrudnieni ^{ae} w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości Persons working ^{ae} in hazardous conditions per 1000 employees of total surveyed	No.
przemysł i budownictwo industry and construction	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^b ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^A ; informacja i komunikacja trade; repair of motor vehicles ^b ; transportation and storage; accommodation and catering ^A ; information and communication	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^A oraz pozostałe usługi ^f financial and insurance activities; real estate activities and other services				
32,0	15,8	32,0	3137,29	154,9	1	
32,3	15,8	32,1	3793,28	123,2	2	
29,3	12,6	31,3	2780,65	82,4	3	
28,2	13,4	31,7	3419,91	75,1	4	
34,6	15,4	30,5	2795,69	74,8	5	
35,2	15,2	30,9	3546,88	41,0	6	
25,5	8,0	31,8	2878,02	74,1	7	
23,2	7,8	34,6	3354,70	49,8	8	
36,2	9,9	28,3	2833,22	179,5	9	
33,1	11,1	29,3	3609,87	182,4	10	
27,2	14,6	32,9	2733,31	51,9	11	
27,0	15,0	32,6	3337,24	55,7	12	
24,7	10,3	30,9	2730,02	112,3	13	
21,2	13,8	29,7	3329,80	117,2	14	
33,2	17,3	32,3	3281,51	181,6	15	
34,1	17,0	32,3	3942,45	140,4	16	
36,6	18,1	29,8	3518,97	73,4	17	
35,2	19,0	29,7	4444,99	82,1	18	
30,1	15,5	28,0	2848,38	104,7	19	
30,5	14,5	29,6	3529,72	64,3	20	
53,7	9,2	17,9	3798,54	267,5	21	
55,1	10,2	17,5	4183,01	321,0	22	
30,3	8,1	20,4	2731,82	90,2	23	
30,0	8,6	20,2	3321,49	42,8	24	
42,5	12,8	21,5	2872,04	340,9	25	
42,4	13,8	21,2	3376,90	116,0	26	
29,4	12,2	31,9	2929,69	203,1	27	
33,8	12,6	30,5	3575,74	209,0	28	
22,9	27,0	49,0	3541,80	143,4	29	
23,6	25,3	50,1	4225,15	122,7	30	

dniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. *d* Bez podmiotów gospodarczych o liczbie szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy. *f* Pod pojęciem "pozostałe usługi" należy rozumieć następujące ministerstwa: administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; „Edukacja”, „Opieka zdrowotna

on private farms in agriculture. *d* Excluding economic entities employing up to 9 persons. *e* Listed only once by preference to the NACE Rev. 2 sections: "Professional, scientific and technical activities", "Administrative and support social work activities, "Arts, entertainment and recreation" and "Other service activities".

III. WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH (dok.)

SELECTED DATA BY SUBREGIONS AND POWIATS (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba dni niezdolności do pracy osób poszkodowanych na 1 poszkodowanego ^a <i>The number of days of inability to work per one person injured^a</i>	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^{bc} na 10 tys. ludności <i>Entities of the national economy in the REGON register^{bc} per 10 thous. population</i>	ogółem	
				<i>total</i>	
1	WOJEWÓDZTWO	2010	36	974	48775
2	VOIVODSHIP	2015	40	1008	36203
3	Podregion nyski	2010	35	953	23998
4	Subregion nyski	2015	36	976	16646
	powiaty: <i>powiats:</i>				
5	Brzeski	2010	26	1092	6078
6		2015	31	1106	4016
7	Głubczycki	2010	43	843	3025
8		2015	49	860	2266
9	Namysłowski	2010	30	974	2661
10		2015	32	1009	1638
11	Nyski	2010	42	969	8770
12		2015	34	989	6037
13	Prudnicki	2010	37	767	3464
14		2015	38	804	2689
15	Podregion opolski	2010	37	988	24777
16	Subregion opolski	2015	41	1028	19557
	powiaty: <i>powiats:</i>				
17	Kędzierzyńsko-kozielski	2010	35	909	4508
18		2015	39	947	3921
19	Kluczborski	2010	47	931	3310
20		2015	51	941	2240
21	Krapkowicki	2010	36	727	2730
22		2015	53	756	2116
23	Oleski	2010	42	802	2128
24		2015	39	846	1777
25	Opolski	2010	37	855	4948
26		2015	39	904	3934
27	Strzelecki	2010	36	679	2674
28		2015	40	697	1836
29	Miasto na prawach powiatu – Opole	2010	35	1660	4479
30	<i>City with powiat status – Opole</i>	2015	39	1739	3733

a Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolności do pracy dla tych
a Without persons injured in fatal accidents and without the number of days of inability to work of these persons.

Bezrobotni zarejestrowani ^b <i>Registered unemployed persons^b</i>				Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b w % <i>Registered unemployment rate^b in %</i>	Wskaźnik płynności bezrobocia <i>Liquidity ratio of unemployment</i>	No.
z ogółem w % <i>in total in %</i>						
dlugotrwale bezrobotni <i>long-term unemployed</i>	do 25 roku życia <i>under 25 years old</i>	powyżej 50 roku życia <i>aged 50 and more</i>	bez prawa do zasiłku <i>without benefit rights</i>			
44,3	22,2	24,2	85,8	13,6	0,98	1
53,2	14,0	31,6	86,8	10,1	1,09	2
45,9	21,3	24,7	84,4	19,2	0,98	3
54,3	13,5	32,3	85,5	14,1	1,12	4
45,3	18,9	25,1	77,7	20,5	0,98	5
52,6	11,7	34,6	77,7	13,8	1,12	6
50,8	23,7	24,2	89,8	17,9	0,96	7
61,0	15,2	28,9	91,6	14,1	1,13	8
49,6	26,8	21,6	88,5	18,6	1,02	9
55,3	20,0	30,3	89,1	12,4	1,22	10
41,8	20,0	25,6	84,2	19,4	0,98	11
49,7	11,5	33,5	84,9	14,3	1,09	12
50,5	22,4	24,3	88,7	18,6	0,96	13
61,1	15,1	30,0	91,4	15,2	1,13	14
42,7	23,1	23,8	87,2	10,5	0,98	15
52,3	14,5	31,1	87,9	8,2	1,07	16
47,0	22,9	24,3	89,7	13,1	1,00	17
56,7	13,6	32,5	91,3	11,8	1,03	18
44,8	23,9	21,1	86,5	15,5	1,01	19
52,2	17,8	29,1	88,5	10,7	1,09	20
45,2	26,7	19,3	88,7	10,9	1,01	21
55,4	17,2	28,5	89,8	7,9	1,07	22
38,4	29,8	21,6	85,2	8,9	0,99	23
50,4	19,5	26,6	86,4	7,4	1,09	24
41,8	23,2	23,6	86,1	13,1	0,97	25
51,0	14,5	31,5	86,0	10,2	1,09	26
41,9	27,6	24,4	89,9	11,7	0,99	27
46,9	18,1	30,3	87,1	7,4	1,03	28
39,0	14,5	29,0	84,6	6,4	0,96	29
50,8	7,8	34,2	85,9	5,3	1,07	30

osób. b Stan w dniu 31 XII. c Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

b As of 31 XII. c Excluding persons tending private farms in agriculture.

Ogólna charakterystyka rynku pracy w województwie opolskim w latach 2010–2015

Rynek pracy jest jednym z rynków istniejących w gospodarce, na którym pracownicy oferują własną pracę, niezbędną do wytwarzania dóbr oraz usług (strona podażowa), a pracodawcy zgłaszają na nią zapotrzebowanie (strona popytowa). O popycie i podaży na rynku pracy decyduje wiele powiązanych ze sobą czynników m.in. o charakterze demograficznym, społecznym i gospodarczym. Wśród nich ważna jest wielkość i struktura realnych zasobów pracy, wydajność i koszty pracy, zapotrzebowanie na produkty i usługi oraz kondycja ekonomiczna podmiotów gospodarczych. W istotny sposób na rynek pracy oddziałują: ogólna koniunktura gospodarcza i prowadzona polityka mająca odzwierciedlenie m.in. w poziomie płacy minimalnej i zasiłku dla bezrobotnych oraz uwarunkowania społeczno-kulturowe.

Postępująca w województwie opolskim depopulacja i pogłębiający się proces starzenia społeczeństwa sprawiają, że coraz mniej liczne roczniki zasilają rynek pracy.

W latach 2010–2015 następował systematyczny spadek liczby **ludności**, czego główną przyczyną był utrzymujący się od kilku lat ujemny przyrost naturalny. Niekorzystne zmiany widoczne są również w ekonomicznych grupach wieku. W poszczególnych latach rozpatrywanego okresu znacząco zwiększała się liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym, jak również na 100 osób w wieku produkcyjnym. O starzeniu się społeczeństwa świadczy wzrost wieku środkowego, któremu sprzyja wydłużanie się przeciętnego trwania życia.

Niekorzystne zmiany w liczbie i strukturze ludności wywołują także, charakterystyczne dla województwa, **procesy migracyjne**. Migracja, która dotyczy głównie osób w wieku produkcyjnym i prokreacyjnym dodatkowo przyczynia się do zmniejszenia zasobów pracy. W poszczególnych latach okresu 2010–2015 obserwowano ujemne saldo migracji stałej, zarówno wewnętrznej, jak i zagranicznej, osób w wieku produkcyjnym w przeliczeniu na 10 tys. ludności w rozpatrywanym wieku.

Podstawowych informacji o rynku pracy dostarcza reprezentacyjne badanie **aktywności ekonomicznej ludności** (BAEL) realizowane w gospodarstwach domowych. W latach 2010–2015, z wyjątkiem 2011 r. i 2013 r., współczynnik aktywności zawodowej wzrastał. Zwiększoną aktywność zawodową obserwowano szczególnie wśród kobiet oraz osób w wieku 50 lat i więcej. Omawiany współczynnik obniżał się natomiast wśród osób młodych (w wieku 15–24 lata). Wskaźnik zatrudnienia na przestrzeni lat 2010–2015 wykazywał tendencję wzrostową, natomiast stopa bezrobocia obniżała się. W omawianym przedziale czasowym wystąpiło zmniejszenie obciążenia osób pracujących osobami niepracującymi.

Stronę podażową rynku pracy stanowią osoby **pracujące**. W 2015 r. odnotowano dalszy, począwszy od 2013 r. wzrost liczby pracujących (według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób). W latach 2010–2015 zmieniła

się struktura pracujących według sektorów własności. Systematycznie malał udział pracujących w sektorze publicznym, a wzrastał w sektorze prywatnym. W rezultacie, w 2015 r. przeważały osoby pracujące w sektorze prywatnym. Ponad połowę z nich stanowili mężczyźni i w większości pracowali w sektorze prywatnym. Kobiety dominowały natomiast w sektorze publicznym. Obserwowano zróżnicowaną na przestrzeni lat 2010–2015 dynamikę wzrostu liczby pracujących w podregionach województwa i większą, z wyjątkiem 2015 r., charakteryzował się podregion opolski niż nyski. W 2015 r. w relacji do 2010 r. odnotowano spadek liczby pracujących w podregionie nyskim, a wzrost w podregionie opolskim. W przekroju powiatowym w porównaniu z 2010 r. w połowie powiatów liczba pracujących zwiększyła się, a największy względny przyrost liczby pracujących odnotowano w powiecie strzeleckim. W strukturze pracujących dominowało m. Opole skupiające ponad ¼ wszystkich pracujących.

Bezrobocie oznacza sytuację, w której podaż siły roboczej przewyższa popyt na nią powodując stan nierównowagi na rynku pracy. Od 2013 r. obserwowany był spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Na koniec 2015 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszyła się zarówno w skali roku, jak i w porównaniu z 2010 r. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych osiągnęła najniższy poziom od 7 lat. Powodem takiej sytuacji był przede wszystkim mniejszy napływ nowo zarejestrowanych bezrobotnych i wysoki odpływ wyrejestrowanych bezrobotnych. W okresie 2010–2015 najniższą stopę bezrobocia odnotowano w 2015 r., jednak nadal kształtowała się na poziomie powyżej średniej krajowej. Wskaźnik płynności rynku pracy, stanowiący relację liczby bezrobotnych, którzy podjęli pracę w danym okresie sprawozdawczym do liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych w tym okresie nieznacznie obniżył się w porównaniu z 2014 r. Struktura bezrobotnych według wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy nie zmieniła się istotnie w porównaniu z rokiem poprzednim. Analiza zjawiska bezrobocia w przekroju przestrzennym wykazała spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych we wszystkich powiatach, w tym największy w powiatach: namysłowskim i brzeskim. Obserwuje się jednak znaczne zróżnicowanie w poziomie stopy bezrobocia wśród powiatów.

Za świadczenie pracy przysługują **wynagrodzenia**, które są ważnym elementem analizy rynku pracy z uwagi na pełnione funkcje (motywacyjna, dochodowa, kosztowa i społeczna).

W latach 2010–2015 przeciętne miesięczne wynagrodzenie w województwie osiągało poziom poniżej średniej krajowej. W 2015 r. najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie odnotowano w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych, a najniższe – w zakwaterowaniu i gastronomii. W omawianym okresie wyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto notowano w sektorze publicznym, przy szybszym średnim rocznym tempie wzrostu wynagrodzeń w sektorze prywatnym. W efekcie, rozpiętości płac wyrażone w odchyleniach względnych od średniej wojewódzkiej stopniowo malały.

Wyższy poziom przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w latach 2010–2015 obserwowano w podregionie opolskim, przy czym szybsze średnie roczne tempo wzrostu wynagrodzeń w tym okresie odnotowano w podregionie nyskim. W układzie powiatowym

na przestrzeni rozpatrywanych lat wynagrodzenia przekraczające przeciętne wynagrodzenie w województwie otrzymywali zatrudnieni w powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim, krapkowickim i m. Opolu.

Warunki pracy stanowią zespół czynników występujących w środowisku pracy mających wpływ na jej jakość i wydajność. Warunki pracy to ważne zagadnienie, szczególnie z punktu widzenia stanu zdrowia pracowników. W 2015 r. liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia wzrosła na przestrzeni roku, ale w porównaniu z 2010 r. znacząco spadła. Natomiast liczba wypadków i poszkodowanych w wypadkach przy pracy w analizowanym okresie obniżyła się zarówno w skali roku, jak i względem 2010 r. W latach 2010–2015 najwięcej osobozagrożeń zlikwidowanych lub ograniczonych odnotowano w 2010 r., natomiast nowo powstałych lub ujawnionych w 2012 r. W 2015 r. zlikwidowano lub ograniczono, a także ujawniono (łącznie z nowo powstałymi) więcej osobozagrożeń niż przed rokiem, a mniej w relacji do 2010 r.

Sytuacja na rynku pracy w znacznej mierze jest uzależniona od strony popytowej, w tym liczby i struktury działających **podmiotów gospodarczych**. W latach 2010–2015 zwiększyła się, (z wyjątkiem 2011 r.) zarówno liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie województwa opolskiego, jak i wskaźnik wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności. W 2015 r. odnotowano przewagę podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych nad podmiotami wyrejestrowanymi, jak również nadal utrzymującą się największą koncentrację podmiotów w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych oraz budownictwo. W m. Opolu zarejestrowanych było 20,6% wszystkich podmiotów gospodarczych.

Ważnym czynnikiem rozwoju rynku pracy są także nowo tworzone i likwidowane przez pracodawców miejsca pracy. W ciągu 2015 r. na jedno zlikwidowane miejsce pracy przypadało mniej nowo utworzonych miejsc pracy niż rok wcześniej, natomiast więcej niż w 2010 r. Liczba nowo utworzonych miejsc pracy spadła zarówno w stosunku do roku poprzedniego, jak i 2010 r. W okresie 2010–2015 najwięcej nowo utworzonych miejsc pracy odnotowano w 2010 r., a najmniej w 2013 r., natomiast najwięcej zlikwidowanych – w 2010 r., a najmniej w 2015 r. Na stan zatrudnienia wpływa również płynność zasobów pracy, która może być zjawiskiem zarówno pozytywnym, jak i negatywnym. W okresie 2010–2015 obserwowano zróżnicowaną liczbę przyjęć i w 2015 r. była niższa niż w 2014 r. oraz 2010 r. W omawianym okresie liczba zwolnień również była zróżnicowana i w 2015 r. zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem, a zmalała w odniesieniu do 2010 r.

Poziom rozwoju rynku pracy w województwie opolskim w układzie powiatowym zbadano przy wykorzystaniu **analizy taksonomicznej**, której wynikiem był ranking powiatów na podstawie syntetycznego miernika. Porównanie opracowanych mierników dla lat 2010 i 2015 wskazuje na zmiany w grupowaniu powiatów według poziomu rozwoju i nieznaczny wzrost zróżnicowania przestrzennego w sytuacji na rynku pracy.

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI

Uwagi metodyczne

1. Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, prowadzonego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej (ruchomy tydzień badania). Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia.

Podstawą metodologii BAEL są definicje dotyczące ludności aktywnej zawodowo (pracujących i bezrobotnych) przyjęte na XIII Międzynarodowej Konferencji Statystyków Pracy w październiku 1982 r. i zalecane do stosowania przez Międzynarodową Organizację Pracy.

2. Dane BAEL od 2010 r. uogólniono na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Ponadto nastąpiły zmiany metodologiczne, mające na celu dostosowanie populacji objętej badaniem do zaleceń Eurostat. Od III kwartału 2012 r. poza zakresem badania, pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania 12 miesięcy lub więcej – do II kwartału 2012 r. było to powyżej 3 miesięcy. W związku z powyższym wyniki BAEL od III kwartału 2012 r. nie są w pełni porównywalne z wynikami badania z poprzednich okresów.

3. Podstawowe kryterium podziału ludności na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

4. **Ludność aktywna zawodowo** obejmuje wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej uznane za pracujące lub bezrobotne.

5. Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy oraz od 2006 r. powyżej 3 miesięcy i dotyczyła osób, które były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Do pracujących – zgodnie z międzynarodowymi standardami – zaliczeni są również uczniowie, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Ze względu na przyjęte założenia metodologiczne badania **liczba pracujących uzyskana w wyniku BAEL nie obejmuje niektórych kategorii osób, które są wliczane do pracujących w sprawozdawczości z zakresu zatrudnienia**, m.in.: pracujących mieszkających w hotelach pracowniczych oraz pracujących za granicą na rzecz polskich pracodawców.

Od I kwartału 2015 roku dane BAEL, dotyczące wykonywanego zawodu, są opracowywane w oparciu o nową **Klasyfikację Zawodów i Specjalności 2014**.

Klasyfikacja statusu zatrudnienia oparta została na Międzynarodowej Klasyfikacji Statusu Zatrudnienia i wyróżnia następujące kategorie pracujących:

- **pracujący na rachunek własny** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą:
 - **pracodawca** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i zatrudnia co najmniej jednego pracownika najemnego,
 - **pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i nie zatrudnia pracowników;
- **pracownik najemny** – osoba zatrudniona na podstawie stosunku pracy w przedsiębiorstwie publicznym lub u pracodawcy prywatnego;
- **pomagający bezpłatnie członek rodziny** – osoba, która bez umownego wynagrodzenia pomaga w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej.

Do **pracowników najemnych** zaliczono również osoby wykonujące pracę nakładczą oraz uczniów, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy (jeśli otrzymywali wynagrodzenie).

Do **pracujących na własny rachunek** zaliczono również agentów we wszystkich rodzajach agencji.

Podział na **pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy** dokonany został na podstawie deklaracji osoby badanej w odniesieniu do głównego miejsca pracy.

6. Za bezrobotne uznano osoby w wieku 15–74 lata, które spełniały jednocześnie 3 warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni – tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe (zdolne) podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do **bezrobotnych** zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

7. Ludność bierna zawodowo obejmuje wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały;
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne (gotowe) do jej podjęcia w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym;
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
 - dłuższym niż 3 miesiące,
 - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Wśród biernych zawodowo wyróżnia się grupę **zniechęconych**, do której należą osoby nieposzukujące pracy ponieważ są przekonane, że jej nie znajdą.

8. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

9. Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

10. Stopień bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

11. Z uwagi na reprezentacyjną metodę badania BAEL zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi w tych przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 15 tys. W przypadku, gdy liczby po uogólnieniu wyników z próby wynoszą poniżej 5 tys., zostały one zastąpione znakiem ("."), co oznacza, że konkretna wartość nie może być pokazana ze względu na losowy błąd próby.

ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION

Methodological notes

1. Data on economic activity of population aged 15 and more were prepared on the basis of representative **Labour Force Survey (LFS)**, conducted on a quarterly basis by the continuous observation method (a mobile reference week). The survey covers persons who are members of households in the dwellings selected on a random basis. Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth.

The LFS methodology is based on the definitions of the economically active population (employed and unemployed persons) adopted by the Thirteenth International Conference of Labour Statisticians in October 1982 and recommended by the International Labour Office.

2. The LFS data since 2010 have been generalized on the basis of population balances compiled with the use of the Population and Housing Census 2011. Moreover, methodological changes have been introduced, targeted at harmonization of the population covered with the survey in accordance with Eurostat recommendations. Since the third quarter of 2012, persons absent from a household for 12 months or longer, i.e. persons staying abroad or living in institutional households are excluded from the survey range. Until the second quarter of 2012, the duration of absence was over 3 months. Therefore, the LFS results from the third quarter of 2012 onward are not fully comparable with the results from the previous periods.

3. The main criterion for dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

4. **Economically active population** includes all persons aged 15 and more who are considered as employed or unemployed.

5. Among the **employed persons** are included all persons aged 15 and more who within the reference week:

- performed for at least one hour any work generating pay or income, i.e. were employed as paid employees, worked on their own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture or assisted (without pay) in work on family agricultural farm or in conducting family economic activity outside agriculture;
- had work but did not perform it:
 - due to illness, maternity leave, parental leave or vacation,
 - due to other reasons, but the break in employment did not exceed 3 months and since 2006 exceeded 3 months and concerned persons who were paid employees and during that period received at least 50% of the hitherto wages and salaries.

In accordance with the international standards, among the employed are also included apprentices who entered into occupational training or occupational preparation contract with a private or public employer, if they received remuneration.

Due to the methodological assumptions **the number of the employed obtained from the LFS does not comprise some categories of persons, who are considered as employed in the establishment survey**, e.g.: employees living in lodging houses for workers and employees working abroad for their Polish employers.

Since the first quarter of 2015, the LFS data on performed occupation, have been compiled in accordance with the new **Classification of Occupations and Specialities 2014**.

The Classification of the status in employment has been based on the International Classification of Status in Employment (ICSE). It specifies the following categories of the employed:

- **self-employed person** – a person who conducts his/her own economic activity:
 - **employer** – a person who conducts his/her own economic activity and employs at least one paid employee,
 - **self-employed without paid employees** – a person who conducts his/her own economic activity and does not employ paid employees;
- **paid employee** – a person employed on the basis of employment contract by a public or private employer;
- **contributing family worker** – a person who helps without agreed upon remuneration in conducting family economic activity.

Among **paid employees** are also included persons performing outwork and apprentices with whom enterprises or natural persons signed a contract for occupational training or learning skills for a particular job (if they receive a payment).

Among **self-employed persons** have been included agents in all system of agencies.

6. Unemployed persons are persons aged 15–74, who simultaneously fulfilled three conditions:

- within the reference week were not employed,
- within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work within two weeks after the reference week.

The **unemployed** also include persons who had found and were waiting to begin work within the period no longer than 3 months as well as persons who were available for that work.

7. The economically inactive population, are all persons aged 15 and more who were not classified as employed or unemployed, i.e. persons who during reference week:

- did not work and were not job-seekers;
- did not work and were job-seekers, but were not available to start work within two weeks after the reference week;
- did not work and were not job-seekers because they had found a job and were waiting to start it in the period:
 - longer than 3 months,
 - not longer than 3 months, but they were not available for work.

A group of **discouraged persons** is specified among the economically inactive, i.e. persons not seeking work because they are convinced that they will not find it.

8. The activity rate is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

9. The employment rate is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

10. The unemployment rate is calculated as the share of the unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

11. Since the LFS is a sample-based survey, it is important to be careful about using the data in cases where more detailed divisions were applied and where numbers are lower than 15 thous. In cases when after generalization of the sample results, the numbers are estimated below 5 thous., they are replaced by points (".") what means that the value cannot be displayed because of high sampling error.

Uwagi analityczne

Ocena aktywności ekonomicznej ludności służy do określenia statusu osób na rynku pracy i stanowi podstawową informację o jego kondycji.

Według danych średniorocznych Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) na przestrzeni lat 2010–2015 liczba osób **aktywnych zawodowo**, jak również **biernych zawodowo** wykazywała tendencję rosnącą, przy czym większą dynamikę w porównaniu z 2010 r. odnotowano w 2015 r. dla osób aktywnych zawodowo. W omawianym okresie zwiększał się, w ujęciu rocznym, udział **pracujących** wśród aktywnych zawodowo.

Liczba osób aktywnych zawodowo w województwie opolskim w 2015 r. kształtowała się na poziomie 418 tys. (228 tys. mężczyzn i 189 tys. kobiet), tj. więcej o 5,0% niż w poprzednim roku oraz o 4,2% w porównaniu z 2010 r. Większą dynamiką wzrostu liczebności charakteryzowały się aktywne zawodowo kobiety niż mężczyźni.

Zbiorowość biernych zawodowo w 2015 r. wynosiła 352 tys. (132 tys. mężczyzn i 220 tys. kobiet) i również zwiększyła się w relacji do 2014 r. i 2010 r. (odpowiednio: o 3,8% i o 0,3%).

Udział pracujących (391 tys. osób) w grupie aktywnych zawodowo w 2015 r. wyniósł 93,5% i zwiększył się o 1,3 p. proc. w skali roku oraz o 3,2 p. proc. w odniesieniu do 2010 r.

W latach 2010–2015, z wyjątkiem 2011 r. i 2013 r., **współczynnik aktywności zawodowej**, w ujęciu rocznym, zwiększał się.

Współczynnik ten w 2015 r. osiągnął poziom 54,3% (w kraju 56,2%) i był wyższy o 0,3 p. proc. niż w 2014 r. i o 0,9 p. proc. niż w 2010 r., a w rankingu województw nastąpiła zmiana lokaty w porównaniu z 2010 r. z 11 na 10.

Wśród mężczyzn omawiany miernik wynosił 63,2% i nie zmienił się w porównaniu z poprzednim rokiem, natomiast obniżył się o 0,3 p. proc. w stosunku do 2010 r. Wśród kobiet współczynnik aktywności zawodowej wzrósł (odpowiednio: o 0,2 p. proc. i o 2,1 p. proc.) do poziomu 46,2%.

W przypadku osób młodych (w wieku 15–24 lata) współczynnik aktywności zawodowej w latach 2010–2015, z wyjątkiem 2012 r. obniżał się i w 2015 r. kształtował się na poziomie 32,4% (mniej o 1,9 p. proc. w relacji do 2014 r. i o 4,5 p. proc. w stosunku do 2010 r.). Natomiast w grupie osób w wieku 50 lat i więcej wykazywał on tendencję wzrostową i w 2015 r. wyniósł 33,4% (odpowiednio: więcej o 0,1 p. proc. i o 2,9 p. proc.).

W miastach współczynnik aktywności zawodowej zwiększył się w skali roku oraz w relacji do 2010 r. (odpowiednio: o 0,7 p. proc. i o 0,8 p. proc.), natomiast na wsi zmalał w porównaniu z 2014 r. (o 0,3 p. proc.), a wzrósł w odniesieniu do 2010 r. (o 1,3 p. proc.).

W okresie 2010–2015, z wyjątkiem 2013 r. **wskaźnik zatrudnienia** zwiększał się. W 2015 r. osiągnął on poziom 50,8% i był wyższy o 1,0 p. proc. niż w poprzednim roku oraz o 2,6 p. proc. niż w 2010 r. W porównaniu z krajem omawiany miernik był niższy, natomiast w rankingu województw podniósł lokatę województwa opolskiego na 9 pozycję (z 12 w 2010 r.).

W latach 2010–2015, z wyjątkiem 2012 r., obserwowano spadkowy trend **stopy bezrobocia**, co może świadczyć o pozytywnych zmianach na rynku pracy. W 2015 r. jej średnioroczna

wartość wynosiła 6,5% (wobec 7,8% w 2014 r. i 9,7% w 2010 r.) i była niższa niż w kraju, a wśród województw sytuowała województwo opolskie na 4 miejscu (wobec 6 w 2010 r.).

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności przeprowadzonego w IV kwartale w latach 2010–2015 również wskazują na poprawę sytuacji na rynku pracy w województwie opolskim. Po niewielkim wzroście liczby bezrobotnych w 2011 r. i stopy bezrobocia w latach 2011 i 2012 notowano ich zmniejszanie, w ujęciu rocznym, począwszy od 2013 r. W rezultacie, w IV kwartale 2015 r. w relacji do analogicznego okresu 2014 r. oraz 2010 r. spadła zarówno liczba bezrobotnych, jak i stopa bezrobocia. W stosunku do IV kwartału 2014 r. jak i 2010 r. na rynku pracy odnotowano również inne korzystne zmiany m.in., zwiększenie liczby pracujących, wzrost współczynnika aktywności zawodowej i wskaźnika zatrudnienia oraz zmniejszenie obciążenia osób pracujących osobami niepracującymi.

W IV kwartale 2015 r. w województwie opolskim liczba ludności w wieku 15 lat i więcej wynosiła 801 tys., tj. więcej o 6,4% niż w analogicznym okresie roku poprzedniego i o 7,8% w porównaniu z IV kwartałem 2010 r.

Aktywni zawodowo, których było 436 tys. (412 tys. pracujących i 24 tys. bezrobotnych) stanowili 54,4% ogólnej liczby ludności w wieku 15 lat i więcej. Ich liczba zwiększyła się zarówno w porównaniu z IV kwartałem 2014 r., jak i analogicznym okresem 2010 r. (odpowiednio: o 7,1% i o 10,9%). Szybsze tempo wzrostu liczebności zaobserwowano wśród aktywnych zawodowo kobiet (odpowiednio: o 8,9% i o 13,3%) niż wśród mężczyzn (o 5,7% i o 8,6%).

W IV kwartale 2015 r. pracujący stanowili 51,4% ogólnej liczby ludności w wieku 15 lat i więcej (przed rokiem – 50,7%, w IV kwartale 2010 r. – 48,2%), a udział bezrobotnych ukształtował się na poziomie 3,0% (odpowiednio: 3,5% i 4,7%).

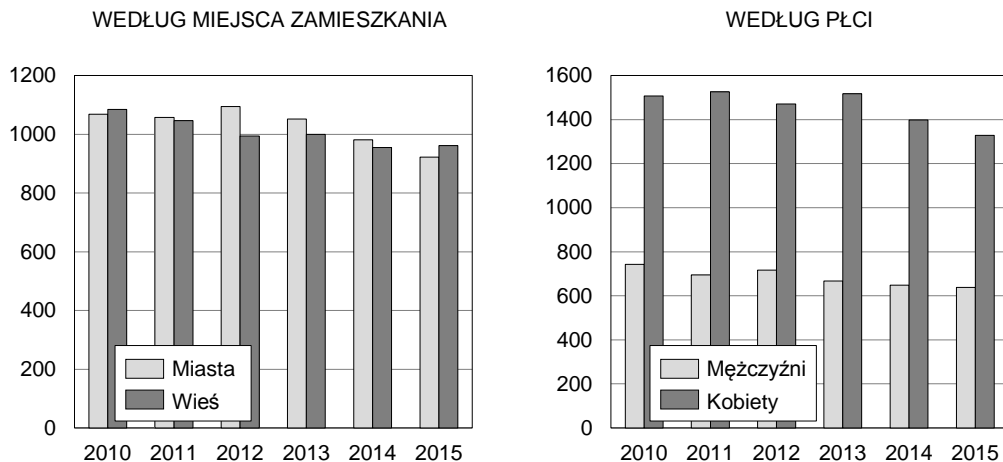
Tabl. 1. **Dynamika ludności aktywnej i biernej zawodowo w IV kwartale 2015 r.**

Wyszczególnienie	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo
	ogółem	pracujący	bezrobotni	
2010=100				
O g ó ł e m	110,9	115,1	68,6	104,3
mężczyźni	108,6	113,4	61,1	102,3
kobiety	113,3	117,3	76,5	105,5
Miasta	111,0	112,2	92,9	106,4
Wieś	114,9	119,6	78,6	108,6
2014=100				
O g ó ł e m	107,1	107,9	92,3	105,5
mężczyźni	105,7	106,0	91,7	105,5
kobiety	108,9	110,2	92,9	105,5
Miasta	111,0	112,2	92,9	106,4
Wieś	102,7	103,4	100,0	104,4

Zachodzące zmiany w aktywności ekonomicznej ludności przełożyły się na zmniejszenie, obciążenia pracujących osobami niepracującymi, tj. osobami bezrobotnymi i biernymi zawodowo. W IV kwartale 2015 r. w województwie opolskim na 1000 pracujących przypadało

944 niepracujących wobec 974 w analogicznym okresie roku poprzedniego i 1075 w IV kwartale 2010 r. (w kraju odpowiednio: 902 wobec 934 i 991).

LICZBA OSÓB NIEPRACUJĄCYCH PRZYPADAJĄCA NA 1000 OSÓB PRACUJĄCYCH W IV KWARTALE

Współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale 2015 r. kształtował się na poziomie 54,4% (w kraju – 56,5%) i zwiększył się o 0,3 p. proc. w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku i o 1,5 p. proc. w stosunku do IV kwartału 2010 r. (w kraju odpowiednio: o 0,2 p. proc. i o 1,1 p. proc.). Pod względem wysokości współczynnika aktywności zawodowej województwo opolskie uplasowało się obok województwa podkarpackiego na 10 miejscu w kraju.

Podobnie jak w poprzednich kwartałach, wyższym poziomem aktywności zawodowej w IV kwartale 2015 r. charakteryzowali się mężczyźni (64,0%) niż kobiety (46,0%), przy czym od 2013 r. dla kobiet notowano szybszy wzrost omawianego wskaźnika. W analogicznym okresie 2014 r. współczynniki te kształtowały się na poziomie odpowiednio: 63,9% i 45,2%, co oznacza zmniejszenie różnicy wskaźników dla płci w skali roku o 0,7 p. proc. W porównaniu z IV kwartałem 2010 r. współczynnik aktywności zawodowej notowany wśród mężczyzn i kobiet był wyższy (odpowiednio: o 1,2 p. proc. i o 1,8 p. proc.), a różnica wskaźników dla płci zmalała o 0,6 p. proc.

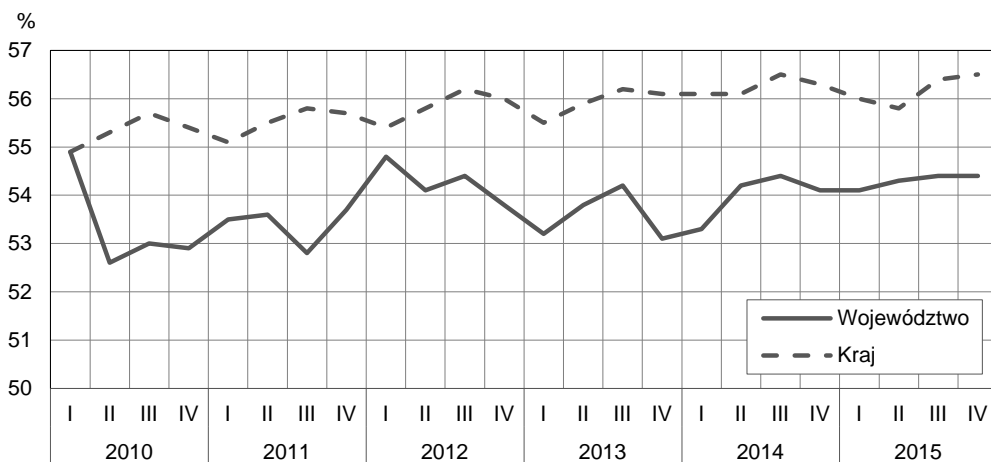
W odniesieniu do miejsca zamieszkania, w IV kwartale 2015 r., przeciwnie niż w latach 2012–2014, wyższą wartość współczynnika aktywności zawodowej notowano w miastach niż na wsi (55,0% wobec 53,8%). Dla ludności miejskiej współczynnik zwiększył się zarówno w odniesieniu do IV kwartału 2014 r. jak i analogicznego okresu 2010 r. (odpowiednio: o 1,2 p. proc. i o 1,6 p. proc.), natomiast dla mieszkańców wsi zmalał w ujęciu rocznym (o 0,5 p. proc.), a wzrósł w relacji do IV kwartału 2010 r. (o 1,3 p. proc.).

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia i wiek odnotowano zróżnicowany stopień aktywności ekonomicznej. Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej wystąpił dla osób z wykształceniem wyższym (81,0% wobec 78,5% przed rokiem i 76,9% w IV kwartale 2010 r.),

a najniższy dla osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (15,5% wobec odpowiednio: 15,2% i 17,1%).

Dla osób w wieku produkcyjnym współczynnik aktywności zawodowej w latach 2010–2015 systematycznie wzrastał i w IV kwartale 2015 r. wynosił 74,2% (więcej o 0,7 p. proc. w porównaniu z IV kwartałem 2014 r. oraz o 3,9 p. proc. w relacji do analogicznego okresu 2010 r.) Najwyższą wartość współczynnik aktywności zawodowej przyjmował dla osób w grupie wieku 35–44 lata (87,8% wobec 88,2% przed rokiem i 85,3% w IV kwartale 2010 r.), a najniższą dla osób w wieku 55 lat i więcej (23,5% wobec odpowiednio: 23,8% i 18,6%).

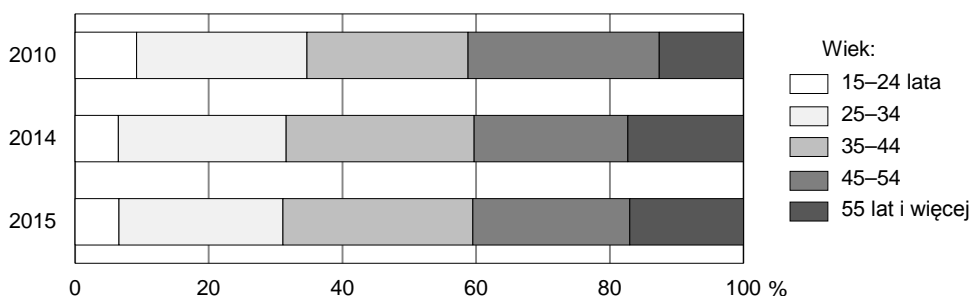
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

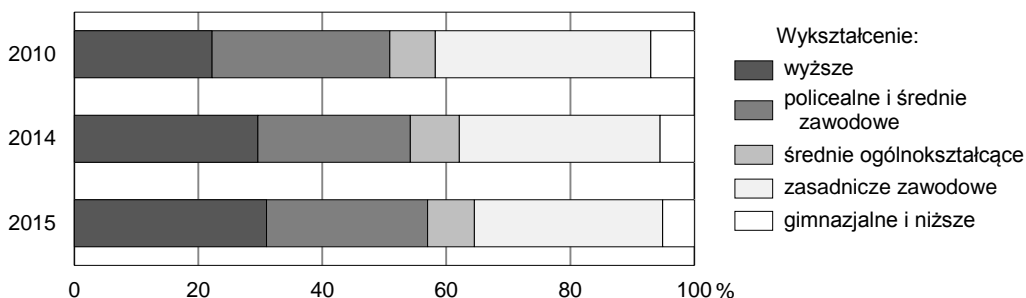
Na przestrzeni lat 2010–2015, z wyjątkiem 2011 r., wzrastał udział **pracujących** wśród aktywnych zawodowo i w IV kwartale 2015 r. kształtował się na poziomie 94,5% (wobec 93,9% w analogicznym okresie 2014 r. i 91,1% w IV kwartale 2010 r.).

Liczba pracujących w IV kwartale 2015 r. w województwie opolskim wynosiła 412 tys. i była wyższa o 7,9% niż w roku poprzednim oraz o 15,1% w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. Wzrost dotyczył zarówno pracujących kobiet (odpowiednio: o 10,2% i o 17,3%), jak i mężczyzn (o 6,0% i o 13,4%). Wśród pracujących przeważali mężczyźni (55,6%; 56,5% przed rokiem i 56,4% w IV kwartale 2010 r.). Liczba pracujących zwiększyła się w miastach i na wsi zarówno w ujęciu rocznym (odpowiednio: o 12,2% i o 3,4%), jak i w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. (odpowiednio: o 12,2% i o 19,6%).

W strukturze pracujących według wieku, podobnie jak przed rokiem, a także w IV kwartale 2010 r. najmniejszy udział dotyczył osób ze skrajnych grup wieku, tzn. 15–24 lata (6,6%) oraz 55 lat i więcej (17,0%). O ile w ujęciu rocznym odsetek najmłodszej grupy nieznacznie wzrósł (o 0,1 p. proc.), a najstarszej zmalał (o 0,3 p. proc.), to w relacji do IV kwartału 2010 r. odnotowano spadek udziału pracujących w wieku 15–24 lata (o 2,6 p. proc.), natomiast wzrost odsetka pracujących w wieku 55 lat i więcej (o 4,4 p. proc.). Udziały pozostałych grup wyodrębnionych ze względu na wiek były zbliżone i mieściły się w granicach 23,5% – 28,4%.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH WEDŁUG WIEKU W IV KWARTALE

Wśród pracujących w IV kwartale 2015 r. dominowały osoby legitymujące się wykształceniem wyższym (128 tys.). Ich liczba wzrosła w ujęciu rocznym o 13,3%, a w stosunku do IV kwartału 2010 r. o 60,0%. Zwiększył się również do poziomu 31,1% udział tej grupy w odniesieniu do analogicznego okresu poprzedniego roku oraz 2010 r. (odpowiednio: o 1,5 p. proc. i o 8,8 p. proc.). Drugą najbardziej liczną grupą (126 tys.) były osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Ich liczba zwiększyła się zarówno w ujęciu rocznym, jak i w relacji do IV kwartału 2010 r. (odpowiednio: o 1,6% i o 0,8%), natomiast zmalał odsetek omawianej grupy odpowiednio: o 1,9 p. proc. i o 4,3 p. proc. do poziomu 30,6%. Odnotowano również spadek udziału, w ogólnej liczbie pracujących, najmniejszej liczebnie grupy osób (21 tys.) posiadających wykształcenie gimnazjalne i niższe do poziomu 5,1%. Liczba tych osób nie zmieniła się w porównaniu z poprzednim rokiem, natomiast zmniejszyła się o 16,0% w stosunku do IV kwartału 2010 r.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE

Na przestrzeni lat 2010–2015 odsetek osób pracujących w sektorze prywatnym w ogólnej liczbie pracujących był zróżnicowany i po spadkach obserwowanych w latach 2013–2014, w IV kwartale 2015 r. odnotowano jego wzrost o 0,9 p. proc. w skali roku do poziomu 75,2% (więcej o 0,6 p. proc. niż w IV kwartale 2010 r.). Udział pracujących w rolnictwie indywidualnym wynosił 8,7% i był niższy o 0,2 p. proc. zarówno w skali roku jak i w porównaniu z IV kwartałem 2010 r.

W strukturze pracujących według statusu zatrudnienia największy udział miały osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, czyli pracownicy najemni. Odsetek, w latach 2010–2015, tej kategorii pracowników był zmienny; najwyższy odnotowano w IV kwartale

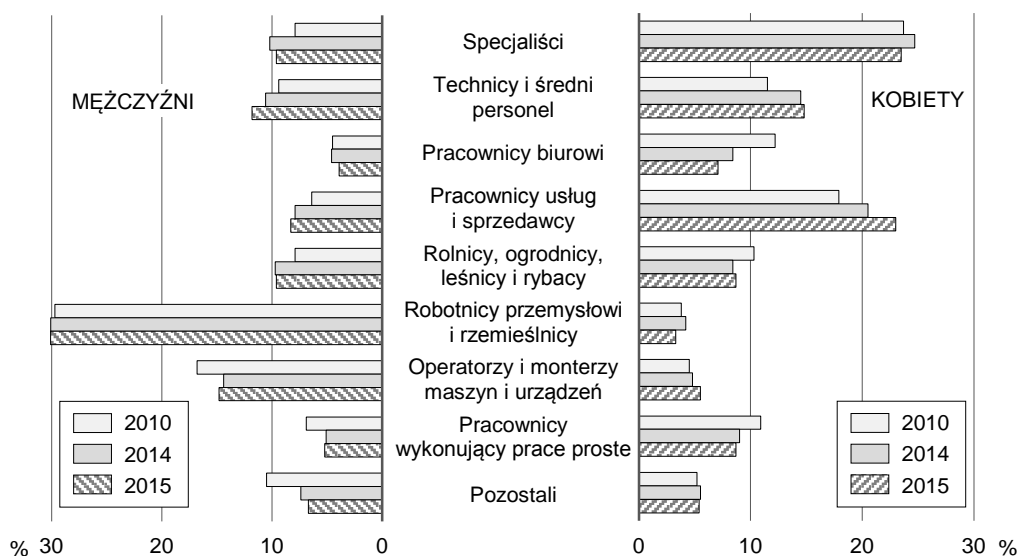
2014 r., a najniższy w IV kwartale 2010 r. Stanowili oni w IV kwartale 2015 r. 81,3% wszystkich pracujących (o 0,4 p. proc. mniej niż przed rokiem, a o 1,7 p. proc. więcej niż w IV kwartale 2010 r.) i liczyli 335 tys. osób. Większość z nich (69,3%) zatrudniona była w sektorze prywatnym. Liczba osób pracujących posiadających umowę na czas nieokreślony wynosiła 246 tys. osób (73,4% ogólnej liczby pracowników najemnych) i zwiększyła się w skali roku o 9,8%, a w okresie od IV kwartału 2010 r. o 20,6%.

Udział pracodawców i pracujących na własny rachunek, na przestrzeni lat 2010–2015 również był zróżnicowany. Najniższą wartość przyjmował on w IV kwartale 2014 r. a najwyższą w IV kwartale 2012 r. Udział tej grupy w ogólnej liczbie pracujących w IV kwartale 2015 r. kształtował się na poziomie 15,0%, tj. wyższym o 0,3 p. proc. niż przed rokiem, a niższym o 1,2 p. proc. w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. Liczba omawianej zbiorowości (62 tys.) była większa o 10,7% w relacji do roku poprzedniego oraz o 6,9% w stosunku do IV kwartału 2010 r.

W charakterze pomagających członków rodzin w IV kwartale 2015 r. pracowało 15 tys. osób, tj. 3,6% wszystkich pracujących, a zdecydowana większość z nich (86,7%) to mieszkańcy wsi. W stosunku do IV kwartału 2014 r. ich liczba wzrosła o 7,1%, a udział zmniejszył się o 0,1 p. proc. W relacji do analogicznego okresu 2010 r. liczba omawianej grupy osób pozostała na tym samym poziomie, a udział obniżył się o 0,6 p. proc.

W strukturze pracujących według zawodów, w IV kwartale 2015 r. najliczniejszą grupą wśród mężczyzn byli robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, którzy stanowili 30,1% (przed rokiem – 30,1%, w IV kwartale 2010 r. – 29,7%). Znaczący udział wśród mężczyzn posiadała również grupa operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 14,8% (odpowiednio: 14,4% i 16,8%). Wśród kobiet przeważały dwie grupy zawodów: specjaliści – 23,5% (przed rokiem – 24,7%, w IV kwartale 2010 r. – 23,7%) oraz pracownicy usług i sprzedawcy – 23,0% (odpowiednio: 20,5% i 17,9%).

STRUKTURA PRACUJĄCYCH WEDŁUG PŁCI I GRUP ZAWODÓW W IV KWARTALE

Osoby, które w badanym tygodniu przepracowały 40 godzin i więcej stanowiły w IV kwartale 2015 r., podobnie jak w poprzednich okresach, największy odsetek pracujących (69,4% wobec 75,9% przed rokiem i 65,9% w IV kwartale 2010 r.). Wśród nich przeważali mężczyźni (61,2%) oraz mieszkańcy miast (53,1%).

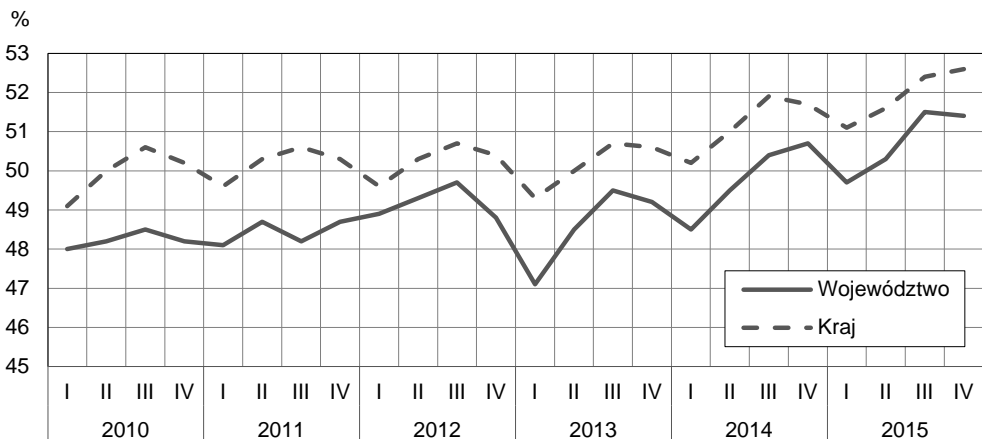
Udział pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy kształtował się na poziomie 11,9% dla grupy osób, które przepracowały od 30 do 39 godzin w tygodniu oraz 9,0% dla grupy od 20 do 29 godzin. Mniej niż 20 godzin tygodniowo przepracowało 3,2% badanych osób.

Wskaźnik zatrudnienia wyrażający skalę zaangażowania ludności w procesie pracy w latach 2010–2015 systematycznie wzrastał i w IV kwartale 2015 r. wynosił 51,4%, tj. więcej o 0,7 p. proc. niż przed rokiem i o 3,2 p. proc. niż w IV kwartale 2010 r. W kraju omawiany wskaźnik kształtował się na poziomie 52,6%, tj. wyższym o 0,9 p. proc. niż w IV kwartale 2014 r. i o 2,4 p. proc. niż w 2010 r. Rozpatrując wysokość analizowanego wskaźnika województwo opolskie w IV kwartale 2015 r. uplasowało się na 8 miejscu w kraju.

Biorąc pod uwagę płeć, wyższy wskaźnik zatrudnienia był wśród mężczyzn i wynosił 61,1% (więcej o 0,3 p. proc. niż w IV kwartale 2014 r. i o 3,7 p. proc. niż w analogicznym okresie 2010 r.). Wśród kobiet osiągnął wartość 43,0% (przed rokiem – 41,7%, w IV kwartale 2010 r. – 39,9%), co wskazuje na mniej korzystną sytuację kobiet na rynku pracy. W miastach omawiany wskaźnik wynosił 52,0% i był wyższy niż na wsi o 1,0 p. proc. W skali roku wskaźnik zatrudnienia wzrósł w miastach o 1,6 p. proc., a zmalał na wsi o 0,2 p. proc. W odniesieniu do IV kwartału 2010 r. omawiany miernik zwiększył się zarówno w miastach, jak i na wsi (odpowiednio: o 3,5 p. proc. i o 3,2 p. proc.).

Wśród osób w wieku produkcyjnym wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2015 r. wynosił 70,0% i był wyższy o 1,2 p. proc. niż przed rokiem oraz o 6,1 p. proc. niż w IV kwartale 2010 r. Najwyższy poziom osiągnął w grupie wieku 35–44 lata (84,2%, tj. mniej o 0,1 p. proc. niż w roku poprzednim, a więcej o 5,3 p. proc. niż w IV kwartale 2010 r.), a najniższy wśród osób w wieku 55 lat i więcej (22,9%, tj. odpowiednio: mniej o 0,2 p. proc., a więcej o 5,5 p. proc.).

WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA

Ze względu na poziom wykształcenia, najwyższy wskaźnik zatrudnienia, podobnie jak w poprzednich kwartałach, odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym (78,5% wobec 75,8% w IV kwartale 2014 r. i 74,1% w IV kwartale 2010 r.), a najniższy dla osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (12,5% wobec odpowiednio: 12,8% i 13,8%).

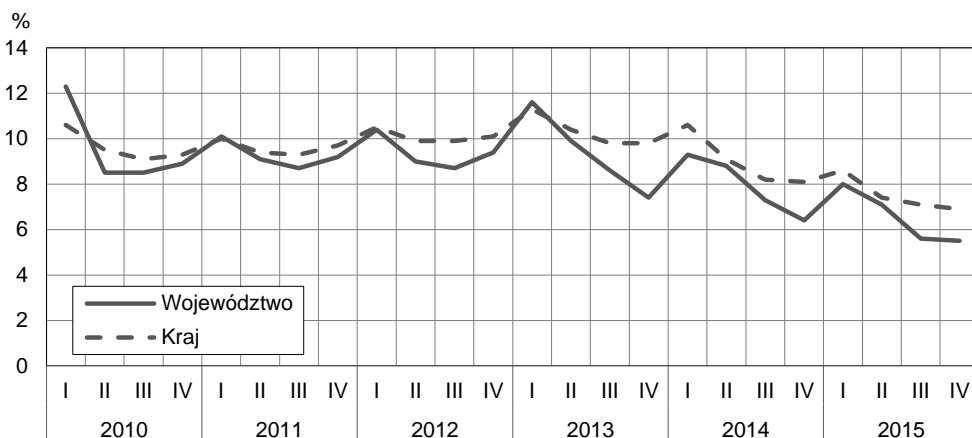
W IV kwartale 2015 r. liczba **bezrobotnych** wynosiła 24 tys. osób i zmniejszyła się o 7,7% w porównaniu z IV kwartałem ub. roku oraz o 31,4% w relacji do analogicznego okresu 2010 r. Spadek liczby bezrobotnych mężczyzn i kobiet odnotowano zarówno w odniesieniu do IV kwartału ub. roku (odpowiednio: o 8,3% i o 7,1%), jak i IV kwartału 2010 r. (o 38,9% i o 23,5%). Wśród ogólnej liczby osób bezrobotnych w województwie większy udział miały kobiety (54,2% wobec 53,8% w IV kwartale 2014 r. i 48,6% w IV kwartale 2010 r.). W skali roku w miastach wystąpił spadek liczby osób bezrobotnych (o 7,1%), natomiast na obszarach wiejskich nie odnotowano zmian. W stosunku do IV kwartału 2010 r. liczba osób bezrobotnych obniżyła się w miastach i na wsi (odpowiednio: o 38,1% i o 21,4%).

Rozpatrując kryterium wieku, największy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych dotyczył osób w grupie 25–34 lata (29,2% wobec 30,8% w IV kwartale 2014 r. i 22,9% w IV kwartale 2010 r.).

Wśród bezrobotnych w IV kwartale 2015 r. większość stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (33,3% wobec 38,5% przed rokiem i 34,3% w IV kwartale 2010r.)

W województwie opolskim, w IV kwartale 2015 r. **stopa bezrobocia** wynosiła 5,5% i była o 1,4 p. proc. niższa od wskaźnika ogólnokrajowego. Pod względem jej wysokości województwo opolskie sytuowało się na 2 miejscu w kraju. W skali roku stopa bezrobocia spadła o 0,9 p. proc., a w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. – o 3,4 p. proc. (w kraju odpowiednio: o 1,2 p. proc. i o 2,4 p. proc.).

STOPA BEZROBOCIA

W IV kwartale 2015 r. stopa bezrobocia również wskazywała na korzystniejszą sytuację mężczyzn na rynku pracy i wynosiła w ich przypadku 4,6% wobec 6,6% dla kobiet (przed rokiem

odpowiednio: 5,3% i 7,8%, a w IV kwartale 2010 r.: 8,1% i 9,8%). W miastach odnotowano natężenie bezrobocia na poziomie 5,3% tj., niższym o 0,4 p. proc. niż na obszarach wiejskich.

W analizowanych kwartałach lat 2010–2015 stopa bezrobocia dla osób w wieku produkcyjnym zwiększała się, w ujęciu rocznym, do IV kwartału 2012 r. po czym nastąpił jej systematyczny spadek. W IV kwartale 2015 r. kształtowała się ona na poziomie 5,4% i była niższa o 1,2 p. proc. niż przed rokiem oraz o 3,7 p. proc. niż w IV kwartale 2010 r. Najwyższą stopę bezrobocia, świadczącą o znacznych problemach w znalezieniu pracy, odnotowano dla osób młodych (15–24 lata). Wynosiła ona dla tej zbiorowości 16,1% i prawie 3-krotnie przekraczała przeciętną wartość dla województwa, to jest najwięcej w rozpatrywanym kwartale na przestrzeni lat 2010–2015.

Ze względu na wykształcenie, najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (19,2%).

W IV kwartale 2015 r. osoby, które straciły pracę stanowiły 50,0% wszystkich bezrobotnych a ich udział zmniejszył się w porównaniu z IV kwartałem 2014 r. (o 3,8 p. proc.), natomiast wzrósł w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. (o 1,4 p. proc.).

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w IV kwartale 2015 r. wynosił 9,9 miesiący (w kraju – 11,8 miesiący). W skali roku okres ten skrócił się o 1,1 miesiąca, a w relacji do IV kwartału 2010 r. wydłużył o 2,1 miesiący. Przeciętny okres poszukiwania pracy przez mężczyzn był krótszy niż dla kobiet o 1,3 miesiąca i wynosił 9,2 miesiący. Mieszkańcy wsi poszukiwali pracy przeciętnie 9,4 miesiący, a mieszkańcy miast – 10,6 miesiący.

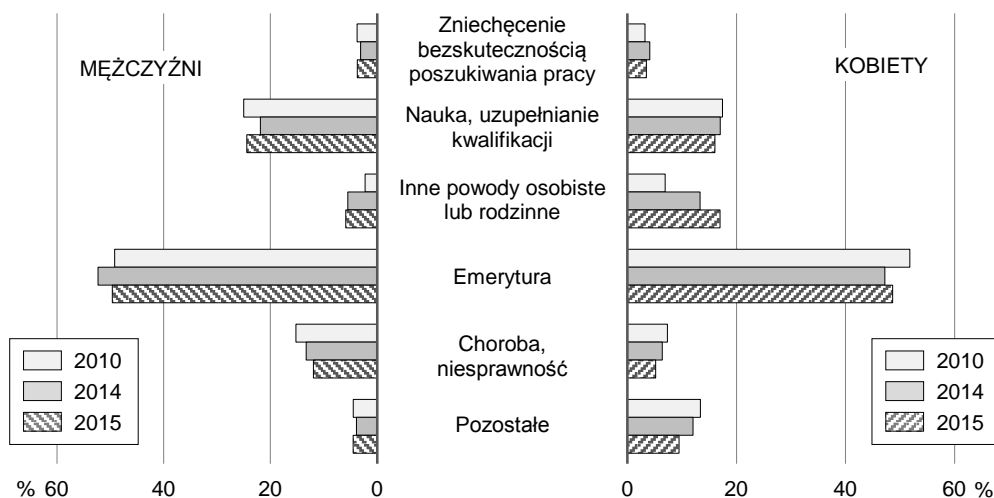
Długotrwale bezrobotni (poszukujący pracy 13 miesiący i dłużej) stanowili 20,8% ogólnej liczby bezrobotnych (w kraju – 29,7%), a ich udział zmalał o 10,0 p. proc. w stosunku do IV kwartału 2014 r., natomiast wzrósł o 3,7 p. proc. w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. Bezrobotni poszukujący pracy najkrócej – do 3 miesiący łącznie stanowili 45,8% wszystkich bezrobotnych (w kraju – 34,3%), a ich udział wzrósł o 18,9 p. proc. w skali roku i o 0,1 p. proc. w stosunku do IV kwartału 2010 r.

Osoby bezrobotne najczęściej poszukiwały pracy korzystając z ogłoszeń w prasie (21 tys.) oraz z usług biur pracy (17 tys.) Z pośrednictwa krewnych i znajomych oraz z bezpośredniego kontaktu z zakładem pracy skorzystało po 15 tys. bezrobotnych.

W latach 2010–2015, z wyjątkiem 2013 r., udział osób **biernych zawodowo** w ogólnej liczbie ludności województwa opolskiego zmniejszał się i w IV kwartale 2015 r. wynosił 45,6% (w kraju 43,5%), tj. mniej o 0,3 p. proc. niż w IV kwartale 2014 r. i o 1,5 p. proc. niż w analogicznym okresie 2010 r. Liczebność biernych zawodowo w IV kwartale 2015 r. (365 tys.), w ujęciu rocznym wzrosła o 5,5%, a w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. – o 4,3% (w kraju spadek odpowiednio: o 0,5% i o 2,6%). Większość (63,0%) tych osób stanowiły kobiety. W miastach odnotowano 54,5% osób biernych zawodowo (przed rokiem – 54,0%, a w IV kwartale 2010 r. – 56,6%). Udział osób w wieku produkcyjnym, który wynosił 40,3% ogólnej liczby biernych zawodowo był niższy niż przed rokiem i w IV kwartale 2010 r. (odpowiednio: o 1,0 p. proc. i o 6,0 p. proc.).

Najliczniejszą grupę osób biernych zawodowo, podobnie jak w poprzednich okresach stanowiły osoby pozostające na emeryturze. Na przestrzeni lat 2010–2015, z wyjątkiem 2013 r., następował powolny spadek udziału tych osób do poziomu 49,0% w IV kwartale 2015 r. Wśród omawianej zbiorowości przeważały kobiety (62,6%) oraz mieszkańcy miast (56,4%). Drugą pod względem liczebności grupą wśród biernych zawodowo były osoby uczące się i uzupełniające kwalifikacje (18,9%). W tej grupie większość stanowiły kobiety (53,6%) oraz mieszkańcy miast (55,1%). Kolejną przyczyną bierności zawodowej były „inne powody osobiste lub rodzinne”, na które wskazało 12,9% omawianej zbiorowości i w grupie tej zdecydowanie przeważały kobiety (83,0%), jak również mieszkańcy miast (51,1%). Osoby bierne zawodowo z powodu choroby lub niesprawności stanowiły 7,7% i w większości byli to mężczyźni (57,1%) oraz mieszkańcy miast (57,1%). Odsetek osób biernych zawodowo z powodu zniechęcenia bezskutecznością poszukiwania pracy wynosił w IV kwartale 2015 r. 3,6%. Wśród nich większość stanowiły kobiety (61,5%) oraz mieszkańcy wsi (53,8%).

STRUKTURA BIERNYCH ZAWODOWO WEDŁUG PŁCI I PRZYCZYN BIERNOŚCI W IV KWARTALE

Liczba osób nieposzukujących pracy w IV kwartale 2015 r. wynosiła 362 tys., co stanowiło 45,2% ogólnej liczby ludności w wieku 15 lat i więcej. Ich liczba zwiększyła się w porównaniu z IV kwartałem 2014 r. i analogicznym okresem 2010 r. (odpowiednio: o 5,2% i o 4,3%). W grupie tej więcej było kobiet (63,3%) oraz mieszkańców miast (54,7%).

PRACUJĄCY

Uwagi metodyczne

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych, niezależnie od przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi wyłącznie lub głównie na własne potrzeby),
 - właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- osoby wykonujące pracę nakładczą;
- agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII** wyszacowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

4. Dane dotyczące **pracujących** według stanu w dniu 31 XII podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczenia na pełnozatrudnionych;
- **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

6. Do osób wykonujących pracę nakładczą zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej pracę poza jej terenem.

7. Do agentów zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonywanych transakcji lub wartości wykonywanych usług).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przejmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zleceniodawcy zryczałtowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

8. W liczbie pracujących ujęto zarówno obywateli polskich pracujących za granicą, jak i cudzoziemców pracujących w Polsce.

Za **osoby zatrudnione za granicą**, zaliczone do pracujących, przyjęto osoby wykonujące pracę poza granicami kraju na rzecz krajowych jednostek, w których zostały zatrudnione, np. przy realizacji budów eksportowych, jako pracownicy polskich przedstawicielstw dyplomatycznych, a także osoby skierowane za granicę w celach szkoleniowych i badawczych.

Cudzoziemcy zaliczeni do pracujących w Polsce to osoby, które zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 IV 2004 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 149 z późniejszymi zmianami) zostały zatrudnione przez zakłady pracy lub osoby fizyczne.

9. Niepełnosprawni to osoby, w stosunku do których orzeczono niepełnosprawność na podstawie ustawy z dnia 27 VIII 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. poz. 721 z późniejszymi zmianami).

10. Informacje o **osobach wykonujących pracę w porze nocnej** dotyczą osób, dla których praca nocna wynika z obowiązującego w zakładzie pracy rozkładu czasu pracy, a więc nie jest świadczona incydentalnie. Do kategorii tej zaliczono wszystkie osoby zgodnie z ewidencją, tzn. nawet jeśli były nieobecne w pracy w danym dniu (np. z powodu urlopu, zwolnienia lekarskiego, delegacji służbowej).

11. Informacje o **ruchu zatrudnionych** dotyczą pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) w głównym miejscu pracy. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe.

Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy po nieobecności powyżej 3 miesięcy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w danym roku do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedniego.

12. Za **absolwentów podejmujących pracę po raz pierwszy** uznaje się osoby, które uzyskały świadectwo ukończenia szkoły, a praca w danej jednostce sprawozdawczej jest ich pierwszą pracą zawodową podjętą w okresie 12 miesięcy od ukończenia nauki, a także osoby, które po ukończeniu w zakładzie pracy nauki zawodu otrzymały zaświadczenie o odbytej nauce.

Dane o absolwentach podejmujących pierwszą pracę dotyczą pełnozatrudnionych oraz sezonowych i zatrudnionych dorywczo.

13. Popyt na pracę jest to liczba miejsc pracy, które oferuje gospodarka w określonych warunkach społeczno-ekonomicznych.

Przez popyt na pracę rozumie się:

- zagospodarowane miejsca pracy, określone aktualną liczbą pracujących,
- wolne miejsca pracy.

Dane o wolnych miejscach pracy uzyskano z badania popytu na pracę.

14. Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych, bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nie obsadzone,
- pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

15. Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

16. Odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy (do 2015 r. jako wskaźnik wykorzystania wolnych miejsc pracy) jest to stosunek wolnych miejsc pracy do sumy zagospodarowanych i niezagospodarowanych miejsc pracy.

17. Dane o przeciętnym zatrudnieniu ujmują wyłącznie osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz w niepełnym, po przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

18. Dane o czasie pracy odnoszą się do przeciętnego zatrudnienia pracowników.

Nominalny czas pracy jest to roczny czas pracy zatrudnionych ogółem bez osób (uczniów) zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, osób wykonujących pracę nakładczą, agentów oraz bez osób zatrudnionych poza granicami kraju.

Czas przepracowany w **godzinach normalnych** jest to czas przepracowany w obowiązującym daną grupę pracowników wymiarze czasu pracy.

Czas przepracowany w **godzinach nadliczbowych** jest to czas przepracowany ponad obowiązujące pracownika normy czasu pracy. Wliczane do niego są również godziny przepracowane w niedzielą i święta, o ile nie przysługują za nie dni wolne od pracy.

19. W tablicach 1(8) i 2(9) oraz od 15(22) do 17(24) dane prezentowane są według faktycznego miejsca pracy pracownika i rodzaju działalności, natomiast w tablicach od 3(10) do 10(17) – według siedziby zarządu jednostki (przedsiębiorstwa). Dane w tablicach od 3(10) do 10(17) oraz od 15(22) do 17(24) nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

EMPLOYMENT

Methodological notes

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (among others in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
- employers and own-account workers, i.e.:
 - owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), i.e. employed persons on private farms (with the area of agricultural land to 1 ha and more than 1 ha) as well as individual owners of livestock who do not possess agricultural land independently from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs),
 - owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- outworkers;
- agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
- clergy fulfilling priestly obligations.

3. Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII** were estimated on the basis of the results of the Agricultural Census 2010.

4. Data concerning **employment** as of 31 XII are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

5. Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concern:

- **the employment as of 31 XII** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;
- **the average paid employment** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

Full-time paid employees are employed persons on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

6. **Outworkers** are persons who are bound by a contract defining the scope of activity to be performed for the entity providing the work and which is performed outside its facilities.

7. **Agents** are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities, the scope of activity of which is described in the agreement.

Agents employed on the basis of agency agreements receive agency and commission wages and salaries in the form of sales commission (wages and salaries of these persons depend on the value of transactions conducted or on the value of services rendered).

Agents managing entities on the basis of order agreements receive all income obtained from entity activity and are obligated to pay the contractor a lump-sum payment established either as a defined sum or as a percentage of turnover.

8. Data on employment include both: Polish citizens employed abroad and foreigners employed in Poland.

Persons working abroad and counted among the employed are persons working abroad for the Polish enterprises which employed them, e.g. persons working at export building sites, diplomats, as well as people sent abroad in order of training and research work.

Foreigners counted as employed in Poland comprise persons who in accordance with The Law on Promotion of Employment and Labour Market Institutions dated 20 April 2004 (Journal of Laws 2015, item 149 with later amendments) were employed by establishments or natural persons.

9. The disabled are persons with a certification of disability granted on the basis of the Law on Occupational and Social Rehabilitation and Employment of Disabled Persons, dated 27 VIII 1997 (Journal of Laws, 2011, item 721, with later amendments).

10. Information on **persons performing night work** concerns persons for whom night work derives from the obligatory working time of the establishment, thus it is not incidental. In this category were included all persons according to registers, even if they were absent on a given day (e.g. due to vacation, sick leave or field assignment).

11. Information regarding **labour turnover** concerns full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) in the main workplace. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons who have retired or been granted a disability pension, persons who have left work as well as — for record-keeping purposes — persons who have died.

Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning, after more than 3 months of absence, and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves) during a given year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the previous year.

12. School leavers starting work for the first time are defined as persons who have obtained a certificate upon graduation from the school and a work in the reporting unit is their first professional work undertaken within 12 months of graduation, as well as persons who after a close-down of occupational training in workplace received a certificate of held learning. Data regarding school-leavers starting work for the first time concern full-time paid employees as well as seasonal and temporary paid employees.

13. Demand for labour is the number of vacancies offered by economy in specific social and economic conditions.

Demand for labour is understood as:

- occupied jobs, determined by the actual number of the employed,
- vacancies.

Data on vacancies have been obtained from the survey on demand for labour.

14. Vacancies are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- positions and jobs were actually unoccupied on the survey day,
- the employer made efforts to find people willing to take up the job,
- if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would readily take them in.

15. Newly created jobs are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

16. Job vacancy rate is the ratio of vacancies to occupied and unoccupied jobs.

17. Data on average paid employment include persons employed on the basis of a labour contract only, for a full-time work (including seasonal and temporary employees) as well as persons employed part-time converted into the number of the employed full-time.

18. Data on working time refer to the average paid employment. **Nominal working time** is an annual working time of employees in total without persons (apprentices), who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training, persons engaged in outwork, agents as well as without persons employed abroad.

Time worked in **regular hours** is time worked on a time basis as defined for a given group of employees.

Time worked in **overtime hours** is time worked beyond an employee's normal working hours. It includes also the hours worked on Sunday and public holidays, as far as they are made for no days off from work.

19. In tables 1(8) and 2(9) as well as in 15(22) to 17(24) the data are presented according to the actual workplace of employee and kind of activity, while in tables 3(10) to 10(17) – by seat of management of unit (enterprise). The data in tables 3(10) to 10(17), and in 15(22) to 17(24) do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers' organizations, economic and professional self-government, individual farmers, clergy, as well as economic entities employing up to 9 persons.

Uwagi analityczne

Jednym z decydujących czynników wpływających na sytuację na lokalnym rynku pracy są zasoby pracy.

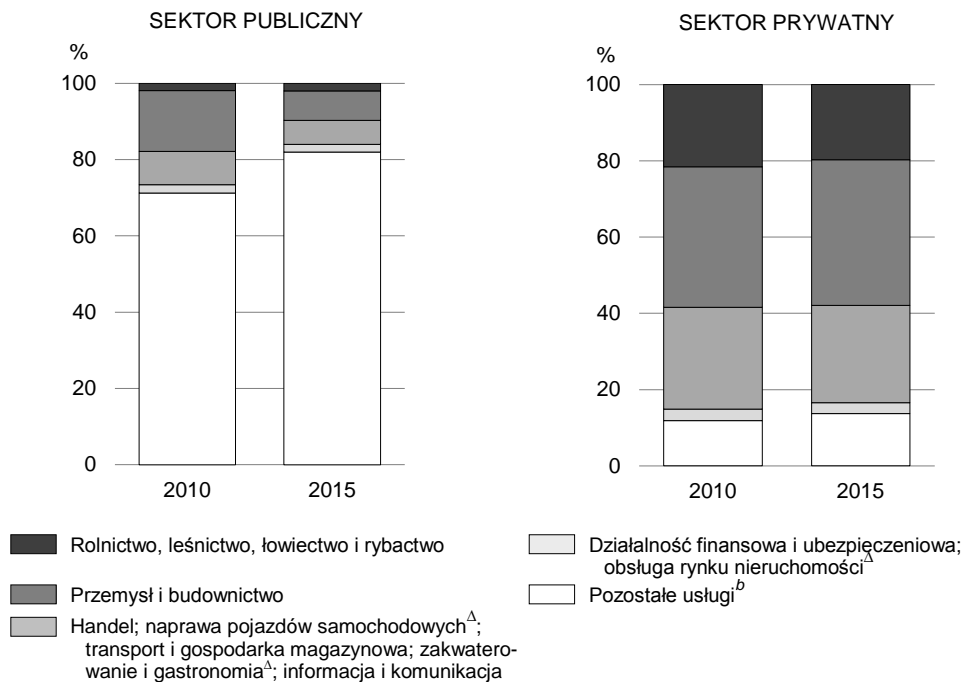
Na przestrzeni lat 2010–2015, z wyjątkiem 2012 r. liczba pracujących, w ujęciu rocznym, w województwie opolskim zwiększała się, przy czym udział pracujących w sektorze publicznym systematycznie malał, a wzrastał odsetek pracujących w sektorze prywatnym. W omawianym okresie zmieniła się nieco struktura pracujących według rodzajów działalności. W 2015 r. w porównaniu z 2010 r. wzrósł odsetek pracujących w pozostałych usługach oraz nieznacznie w przemyśle i budownictwie, natomiast zmniejszył się w pozostałych rodzajach, w tym najbardziej w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie.

W końcu grudnia 2015 r. w województwie opolskim odnotowano 321,6 tys. **pracujących według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności** i w porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba zwiększyła się o 1,5%, a w stosunku do 2010 r. – o 3,4% (w kraju odpowiednio: o 1,9% i o 5,3%). Wzrost liczby pracujących wystąpił w sektorze prywatnym zarówno w ujęciu rocznym, jak i w odniesieniu do 2010 r. (odpowiednio: o 2,4% i o 10,1%). W sektorze publicznym, w którym odnotowano odwrotną tendencję, liczba pracujących zmalała o 1,6% w porównaniu z 2014 r. i o 14,8% w stosunku do 2010 r. Pod względem liczby pracujących województwo opolskie, podobnie jak w poprzednim roku oraz w 2010 r. zajmowało 16 miejsce w rankingu województw. Udział pracujących w województwie opolskim w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej wyniósł 2,2% i pozostawał na poziomie sprzed roku, natomiast zmniejszył się o 0,1 p. proc. w odniesieniu do 2010 r. Zdecydowaną większość pracujących skupiał sektor prywatny (77,8% wobec 77,1% w 2014 r. i 73,1% w 2010 r.). Wśród ogółu pracujących oraz w sektorze prywatnym przeważali mężczyźni, a ich odsetek kształtował się na poziomie odpowiednio: 53,4% i 59,3%. Kobiety dominowały natomiast w sektorze publicznym (67,6%). Najbardziej „sfeminizowane”, podobnie jak przed rokiem i w 2010 r. były podmioty w sekcji: opieka zdrowotna i pomoc społeczna (81,0% wobec 81,0% i 80,9%), edukacja (80,1% wobec 79,8% i 78,6%) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa (72,3% wobec 71,3% i 74,4%).

W ujęciu rocznym liczba pracujących najbardziej wzrosła w informacji i komunikacji (o 11,6%) oraz budownictwie (o 6,0%), natomiast w odniesieniu do 2010 r. – w pozostałej działalności usługowej (o 43,1%) oraz informacji i komunikacji (o 25,1%). W końcu grudnia 2015 r. w strukturze pracujących według rodzajów działalności najwięcej osób pracowało w przemyśle i budownictwie (31,4%) oraz pozostałych usługach (28,9%).

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKTORÓW I RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

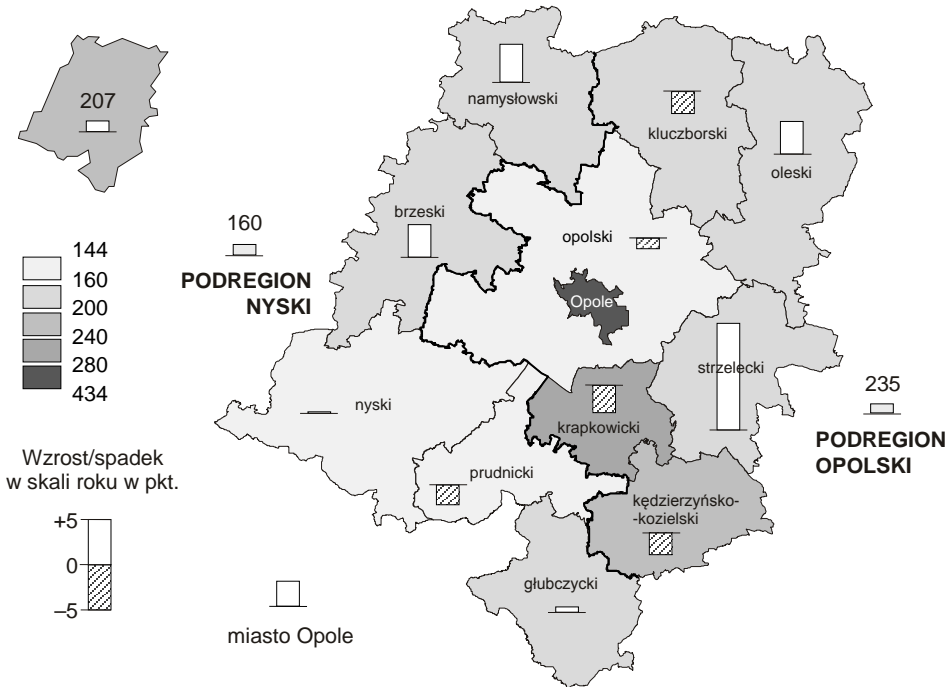

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Pod pojęciem "pozostałe usługi" należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

Na koniec 2015 r. odnotowano 206,0 tys. pracujących w **podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób** według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności tj. więcej o 0,1% niż w roku poprzednim oraz o 1,5% w stosunku do 2010 r. (w kraju odpowiednio: o 0,8% i o 3,8%). Po obserwowanej w latach 2010–2012 tendencji spadkowej, począwszy od 2013 r. notowany był wzrost liczby pracujących według rozpatrywanych kryteriów, a jego średnie roczne tempo wynosiło 0,3%. Przeważały osoby pracujące w sektorze prywatnym i ich udział zwiększył się (65,4% wobec 64,8% w 2014 r. i 58,8% w 2010 r.). Również ich liczba wzrosła zarówno w odniesieniu do 2014 r., jak i 2010 r. (odpowiednio: o 1,0% i o 12,9%). Odwrotny trend wystąpił w sektorze publicznym, w którym liczba pracujących zmalała o 1,6% w porównaniu z poprzednim rokiem i o 14,8% w stosunku do 2010 r. W ogólnej liczbie pracujących kobiety stanowiły 48,6%, a ich udział był nieco niższy niż w 2014 r. (o 0,2 p. proc.), natomiast wyższy w relacji do 2010 r. (o 0,9 p. proc.). Pracujący w miastach stanowili 76,3% ogółu pracujących i w porównaniu z poprzednim rokiem ich udział zwiększył się, natomiast zmalał w odniesieniu do 2010 r.

PRACUJĄCY^a NA 1000 LUDNOŚCI W 2015 R.

Stan w dniu 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

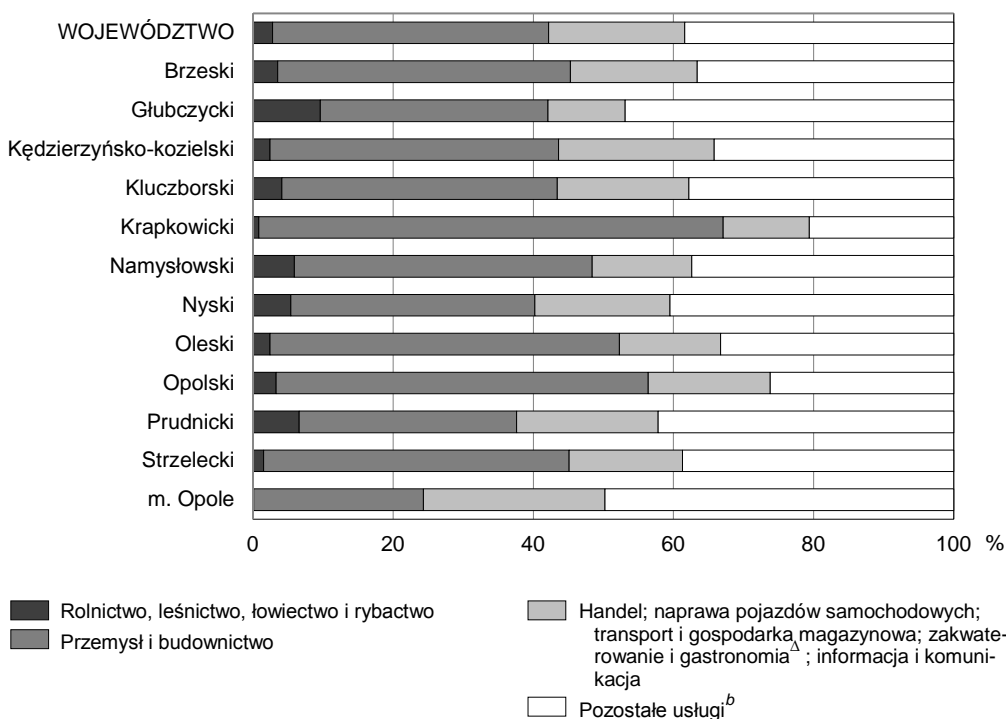
W latach 2010–2015, w ujęciu rocznym, dynamika wzrostu liczby pracujących w podregionach województwa różniła się. W podregionie opolskim, z wyjątkiem 2012 r., notowano zwiększenie zbiorowości pracujących, natomiast w nyskim, po okresach spadków, pracujących zaczęło nieznacznie przybywać począwszy od 2013 r., w tym nie wystąpiły względne zmiany w 2014 r.

W końcu 2015 r., podobnie jak w latach poprzednich, więcej pracujących odnotowano w podregionie opolskim (70,8%) niż nyskim (29,2%). W strukturze pracujących według powiatów dominowało m. Opole (25,1%) oraz powiat nyski (10,3%), natomiast najmniejsze udziały przypadły powiatom: namysłowskiemu (3,4%), prudnickiemu (3,9%) oraz głubczyckiemu (4,0%). W porównaniu z poprzednim rokiem liczba pracujących zwiększyła się w 5 powiatach, a największy wzrost wystąpił w powiecie strzeleckim (o 5,9%) oraz namysłowskim (o 2,2%). Wśród powiatów, w których zaobserwowano spadek liczby pracujących, największy odnotowano w powiecie prudnickim (o 2,1%) oraz kluczborskim (o 1,8%). W stosunku do 2010 r. liczba pracujących wzrosła w 6 powiatach, a największy względny przyrost liczby pracujących wystąpił w powiecie strzeleckim (o 20,6%) i krapakowickim (o 14,5%), natomiast największy jej spadek – w powiecie namysłowskim (o 5,8%) oraz prudnickim (o 5,3%).

Zróźnicowanie powiatów również zaznacza się w **sektorowym ujęciu pracujących**. W końcu 2015 r. w sektorze rolniczym pracowało 5,7 tys. osób, tj. mniej o 1,0% niż w 2014 r. i o 4,4% niż w 2010 r. Najwięcej pracujących w tym sektorze odnotowano w powiecie nyskim, głubczyckim i opolskim. W sektorze produkcyjnym liczba pracujących wyniosła 81,3 tys. osób, tj. więcej o 2,1% w porównaniu z 2014 r. i o 2,5% w stosunku do 2010 r., i ponad połowa z nich pracowała w czterech powiatach: m. Opolu, krapkowickim, opolskim oraz kędzierzyńsko-kozielskim. W sektorze obejmującym cztery sekcje: handel; naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia oraz informacja i komunikacja odnotowano 39,9 tys. pracujących i ich liczba nie zmieniła się w stosunku do 2014 r., natomiast wzrosła o 1,9% w porównaniu z 2010 r. M. Opole skupiające nieco ponad 1/3 osób pracujących w omawianym sektorze zajmowało wiodącą pozycję wśród powiatów. Również w m. Opolu wystąpił największy odsetek (32,6%) pracujących w sektorze pozostałe usługi, w którym to odnotowano 79,1 tys. osób, tj. mniej o 1,7% niż w 2014 r., a więcej o 0,6% niż w 2010 r.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI I POWIATÓW W 2015 R.

Stan w dniu 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b Pod pojęciem "pozostałe usługi" należy rozumieć następujące sekcje PKD: "Działalność finansowa i ubezpieczeniowa", "Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna", "Administrowanie i działalność wspierająca", "Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne"; "Edukacja", "Opieka zdrowotna i pomoc społeczna", "Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją" oraz "Pozostała działalność usługowa".

Z ogólnej liczby 172,7 tys. **pracujących (w głównym miejscu pracy, w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób według siedziby zarządu jednostki)** – 20,2 tys. osób wykonywało pracę w **porze nocnej**, tj. o 2,6% więcej niż w 2014 r., natomiast o 5,0% mniej niż w 2010 r. Najwięcej osób pracujących na nocnych zmianach odnotowano, podobnie jak w poprzednich latach, w sekcji przemysł oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna, których łączny udział w ogólnej liczbie pracujących w porze nocnej kształtował się na poziomie 81,3%. Liczba osób pracujących i jednocześnie pobierających **emeryturę lub rentę** wyniosła 3,5 tys. i zmniejszyła się zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem, jak i 2010 r. (odpowiednio: o 7,6% i o 34,4%). Najliczniej emeryci i renciści występowali w edukacji, przemyśle oraz opiece zdrowotnej i pomocy społecznej. Liczba pracujących **cudzoziemców** ukształtowała się na poziomie 0,6 tys. i była wyższa o 84,9% niż w 2014 r. oraz o 139,4% niż w 2010 r. Najliczniejszą grupę wśród pracujących cudzoziemców stanowiły osoby pracujące w przemyśle, administrowaniu i działalności wspierającej oraz edukacji. Pracujących osób niepełnosprawnych na koniec 2015 r. było 4,3 tys. i ich liczba utrzymała się na poziomie sprzed roku, natomiast zmniejszyła się o 15,5% w stosunku do 2010 r. Osoby niepełnosprawne pracowały najczęściej w sektorze prywatnym (68,6%), a sekcje, w których odnotowano najwięcej osób z orzeczoną niepełnosprawnością to przemysł, administrowanie i działalność wspierająca oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

W okresie 2010–2015, z wyjątkiem 2013 r. malała, w ujęciu rocznym, liczba **właścicieli, współwłaścicieli oraz pomagających członków rodzin**, a najbardziej w 2015 r.

W końcu 2015 r., w charakterze właścicieli, współwłaścicieli oraz pomagających członków rodzin, pracowało 1,7 tys. osób, które stanowiły 1,0% ogółu. Ich liczba zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2014 r., jak i 2010 r. (odpowiednio: o 17,3% i o 13,7%). Największy odsetek w tej grupie pracujących odnotowano w przemyśle, handlu; naprawie pojazdów samochodowych, a także budownictwie. Podobnie jak w poprzednich latach wśród właścicieli, współwłaścicieli oraz pomagających członków rodzin większość (66,8%) stanowili mężczyźni i ich udział wzrósł zarówno w relacji do 2014 r., jak i 2010 r.

Członkowie spółdzielni produkcyjno-rolniczych stanowili 0,8% ogółu pracujących. Ich liczba była niższa o 5,6% niż w 2014 r. oraz o 16,0% niż w 2010 r. i wyniosła 1,3 tys. osób.

Największym udziałem (98,2%) charakteryzowali się **zatrudnieni na podstawie stosunku pracy**. W latach 2010–2015, z wyjątkiem 2013 r. i 2014 r. liczebność tej grupy zmniejszała się w ujęciu rocznym. W 2015 r. liczba osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (169,5 tys.) zmalała o 0,3% w relacji do poprzedniego roku oraz o 1,6% w porównaniu z 2010 r. Większość tych osób (60,9%) zatrudniona była w sektorze prywatnym. Wśród zatrudnionych na podstawie stosunku pracy kobiety stanowiły 49,0% (wobec 49,1% w 2014 r. i 47,9% w 2010 r.). W sektorze publicznym odsetek kobiet był znacznie wyższy niż w sektorze prywatnym (69,2% wobec 36,1%).

Spośród zatrudnionych na podstawie stosunku pracy 156,3 tys. osób, tj. 92,2% było **pełnozatrudnionych**. Udział kobiet w omawianej grupie pracujących wynosił 47,5%. Liczba osób zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy zmniejszyła się zarówno w relacji do 2014 r., jak i 2010 r. (odpowiednio: o 0,1% i o 1,7%). Spośród osób pełnozatrudnionych 62,0% odnotowano w sektorze prywatnym.

Liczba **niepełnozatrudnionych** ukształtowała się na poziomie 13,3 tys., w tym 66,9% stanowiły kobiety. W stosunku do 2014 r. liczba osób pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy zmalała o 1,7%, a w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 0,2%. Większość (51,4%) osób pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy odnotowano w sektorze publicznym.

Ruch zatrudnionych, czyli płynność kadr oznacza liczbę przyjęć i zwolnień w danym okresie. Proces ten nieustannie kształtuje sytuację na rynku pracy.

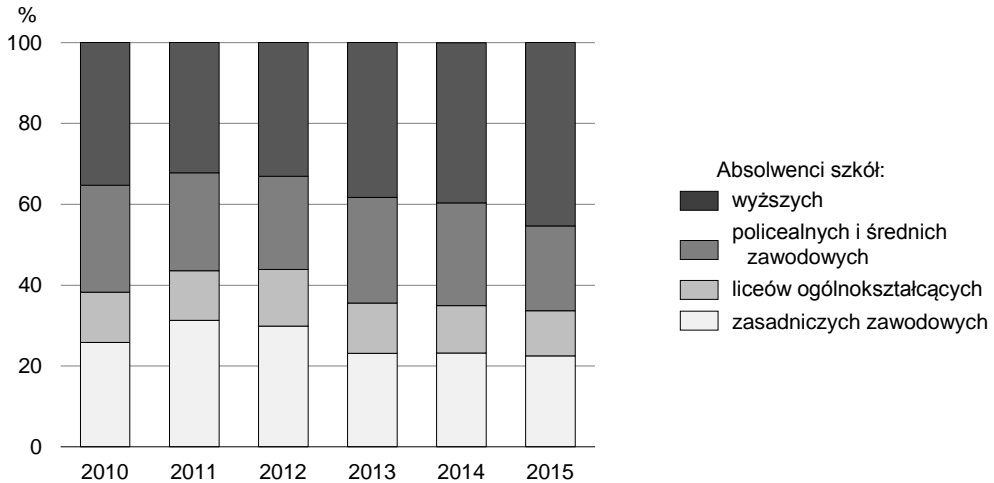
Tabl.1. **Przyjęcia do pracy według źródeł rekrutacji**

Wyszczególnienie	2010	2014	2015		
	w liczbach bezwzględnych			2010=100	2014=100
O g ó ł e m	31729	30412	30316	95,5	99,7
w tym kobiety	10751	10869	11166	103,9	102,7
Z ogółem:					
podejmujący pracę po raz pierwszy	3728	3351	3501	93,9	104,5
poprzednio pracujący	24795	25886	19632	79,2	75,8
powracający z urlopów wychowawczych	649	300	280	43,1	93,3

W okresie 2010–2015 liczba **przyjęć** oraz **współczynnik przyjęć**, w ujęciu rocznym, zwiększyły się w 2011 r. i 2013 r., a w pozostałych okresach zmalały i w 2015 r. obie wielkości były niższe niż w 2010 r.

W 2015 r. w województwie opolskim **przyjęto do pracy** 30,3 tys. osób, tj. mniej o 0,3% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku oraz o 4,5% w stosunku do 2010 r. Wśród osób przyjętych do pracy dominowali, podobnie jak w latach poprzednich, mężczyźni, którzy stanowili 63,2%. W liczbie przyjęć do pracy udział sektora prywatnego był przeważający i kształtował się na poziomie 78,9%. W porównaniu z 2014 r. spadki liczby przyjęć wystąpiły w 6 sekcjach, w tym największy w działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz obsłudze rynku nieruchomości. W pozostałych sekcjach odnotowano wzrost ich liczby, a największy w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. W relacji do 2010 r. spadek liczby przyjęć do pracy wystąpił w większości sekcji, a największy odnotowano w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie oraz administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych. W ogólnej liczbie przyjętych pracowników największym udziałem charakteryzowały się osoby, które poprzednio pracowały (64,8%). Odsetek osób podejmujących pracę po raz pierwszy wynosił 11,5% wszystkich przyjętych pracowników, w tym 8,2% stanowili absolwenci.

STRUKTURA ABSOLWENTÓW PODEJMUJĄCYCH PRACĘ PO RAZ PIERWSZY WEDŁUG TYPÓW SZKÓŁ

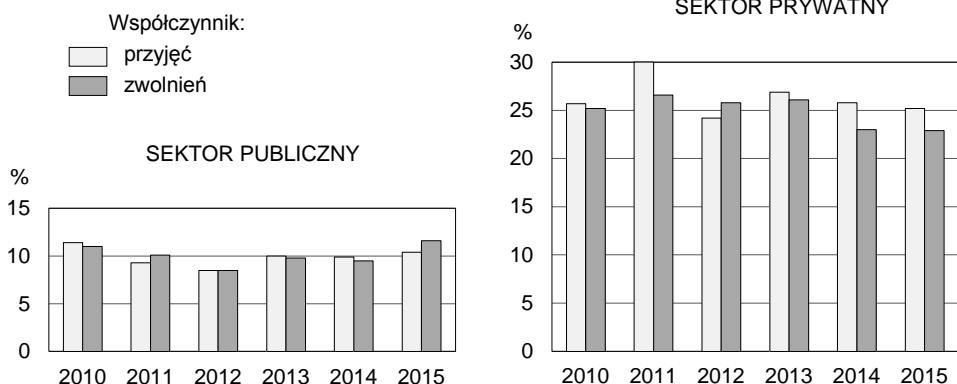

Współczynnik przyjęć w 2015 r. kształtował się na poziomie 19,4% wobec 19,7% przed rokiem i 19,6% w 2010 r. (w kraju odpowiednio: 22,3%, 21,5% i 20,3%). Podobnie jak w poprzednich latach, w sektorze prywatnym współczynnik przyjęć był ponad 2-krotnie wyższy niż w sektorze publicznym. Najwyższy współczynnik odnotowano w sekcjach: administrowanie i działalność wspierająca (59,0%) oraz budownictwo (34,3%), natomiast najniższy – w edukacji (8,5%) oraz opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (10,7%). Współczynnik przyjęć dla mężczyzn wynosił 23,4% i był niższy o 0,8 p. proc. niż przed rokiem, oraz o 1,4 p. proc. niż w 2010 r., a dla kobiet – 14,9% i wyższy odpowiednio: o 0,3 p. proc. i o 1,2 p. proc.

Na przestrzeni lat 2010–2015 liczba **zwolnień** oraz **współczynnik zwolnień**, w ujęciu rocznym, były zróżnicowane i zmniejszyły się w 2012 r. oraz 2014 r. Obie wielkości w 2015 r., pomimo wzrostu wobec roku poprzedniego, były niższe niż w 2010 r.

W ciągu 2015 r. **zwolniono** 29,1 tys. pracowników pełnozatrudnionych, tj. więcej o 5,6% niż w roku poprzednim, a mniej o 6,9% w stosunku do 2010 r. Większość osób (75,4% ogólnej liczby zwolnień) straciło pracę w sektorze prywatnym. Podobnie jak w latach poprzednich, zwolnienia w większym stopniu dotyczyły mężczyzn niż kobiet. W 2015 r. pracę straciło 18,9 tys. mężczyzn, co stanowiło 64,9% wszystkich zwolnień. W odniesieniu do poprzedniego roku wzrost liczby zwolnień wystąpił w większości sekcji, a największy w informacji i komunikacji oraz w pozostałej działalności usługowej. Natomiast najbardziej spadła liczba zwolnień w działalności finansowej i ubezpieczeniowej. W stosunku do 2010 r. w większości sekcji obserwowano spadek liczby zwolnień, a największy wystąpił w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie oraz w zakwaterowaniu i gastronomii.

WSPÓŁCZYNNIK PRZYJĘĆ I ZWOLNIEŃ WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI

W 2015 r. odnotowano **współczynnik zwolnień** na poziomie 18,5% i był on wyższy niż w 2014 r. (o 0,7 p. proc.), natomiast niższy (o 0,7 p. proc.) w stosunku do 2010 r. (w kraju – 20,6%; wzrost odpowiednio: o 1,3 p. proc. i o 1,1 p. proc.). Dla mężczyzn współczynnik zwolnień wynosił 23,1% i był wyższy o 0,8 p. proc. niż w poprzednim roku, a niższy o 1,4 p. proc. niż w 2010 r. Dla kobiet omawiany miernik kształtował się na poziomie 13,5% i zwiększył się odpowiednio: o 0,8 p. proc. i o 0,3 p. proc. Zwolnienia w drodze wypowiedzenia przez zakład pracy stanowiły 14,9% wszystkich zwolnień, a ich udział zmalał zarówno w relacji do poprzedniego roku, jak i 2010 r. (odpowiednio: o 1,4 p. proc. i o 0,4 p. proc.). Zwiększył się natomiast odsetek zwolnień w drodze wypowiedzenia przez pracownika, który wyniósł 12,6% (przed rokiem – 11,3%, w 2010 r. – 9,9%). Wyższy niż w poprzednich latach był również udział pracowników przeniesionych na emeryturę (5,8% wobec 4,2% w 2014 r. i 2,5% w 2010 r.). Osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze stanowiły 1,3% (rok wcześniej – 1,1%, w 2010 r. – 2,5%). Najwyższy współczynnik zwolnień odnotowano w administrowaniu i działalności wspierającej (51,1%), budownictwie (35,9%) i pozostałej działalności usługowej (34,7%), a najniższy – w edukacji (8,0%), opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (9,8%) oraz działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (12,6%).

Tabl. 2. Pełnozatrudnieni zwolnieni z pracy według przyczyn

Wyszczególnienie	2010	2014	2015		
	w liczbach bezwzględnych			2010=100	2014=100
O g ó ł e m	31207	27506	29055	93,1	105,6
w tym kobiety	10462	9512	10193	97,4	107,2
Z ogółem:					
zwolnieni w drodze wypowiedzenia	7862	7609	8005	101,8	105,2
przez: zakład pracy	4775	4490	4339	90,9	96,6
pracownika	3087	3119	3666	118,8	117,5
przeniesieni na:					
emeryturę	781	1148	1690	216,4	147,2
rentę z tytułu niezdolności do pracy i rehabilitacji	350	282	291	83,1	103,2

W 2015 r. liczba przyjęć do pracy przewyższała o 1,3 tys. liczbę zwolnień (przed rokiem – o 2,9 tys., a w 2010 r. – o 0,5 tys.). Najbardziej liczba przyjęć przeważała nad liczbą zwolnień w przemyśle (o 1,3 tys.), natomiast największą przewagę zwolnień nad przyjęciami odnotowano w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (o 0,9 tys.). Suma poziomów współczynników przyjęć i zwolnień wskazuje na rozmiar rotacji zatrudnienia w danym grupowaniu. W 2015 r. największą rotację zatrudnienia, podobnie jak w roku poprzednim oraz w 2010 r., odnotowano w administrowaniu i działalności wspierającej (110,1% wobec odpowiednio: 101,2% i 117,5%) i budownictwie (70,2% wobec: 67,1% i 80,6%). Niską rotację, a tym samym dużą stabilność w zatrudnieniu wykazały te same sekcje, co rok wcześniej oraz w 2010 r., a mianowicie: edukacja (16,5% wobec odpowiednio: 14,2% i 15,1%), a także opieka zdrowotna i pomoc społeczna (20,5% wobec: 17,4% i 16,4%).

Sytuację na rynku pracy w znacznym stopniu kształtuje popyt na pracę. Wielkość i struktura popytu na pracę jest zależna m.in. od zapotrzebowania na produkty i usługi, kondycji ekonomicznej przedsiębiorstwa i kosztów pracy.

W okresie 2010–2015 liczba jednostek dysponujących na koniec roku **wolnymi miejscami pracy** była zróżnicowana i z wyjątkiem lat 2013–2014 spadała. Najmniej takich jednostek odnotowano w 2012 r.

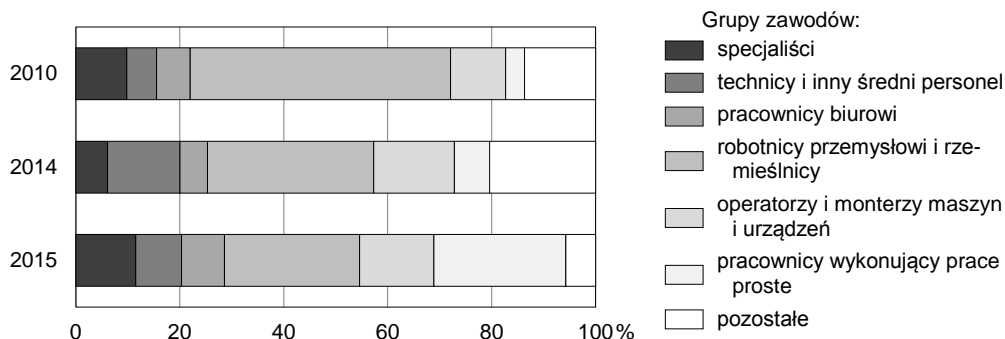
Na koniec 2015 r. w województwie opolskim wolne miejsca pracy były w posiadaniu 0,6 tys. jednostek (mniej o 26,0% niż w roku poprzednim i o 13,1% niż w 2010 r.). Liczba tych miejsc (1,1 tys.) zmniejszyła się o 23,5% w porównaniu z 2014 r. oraz o 37,4% w stosunku do 2010 r. Zdecydowanie więcej wolnych miejsc pracy na koniec 2015 r. odnotowano w sektorze prywatnym i stanowiły one 87,3% (w 2014 r. – 89,3%, w 2010 r. – 83,6%). Najwięcej wolnych miejsc oferowały jednostki zatrudniające 50 osób i więcej, których udział kształtował się na poziomie 45,2% wszystkich wolnych miejsc pracy (w 2014 r. – 43,3%, w 2010 r. – 43,2%). Najwięcej wakatów na koniec 2015 r. wystąpiło w przemyśle (36,9%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (26,8%), najmniej natomiast – w obsłudze rynku nieruchomości oraz działalności finansowej i ubezpieczeniowej (po 0,4%).

Podstawowe znaczenie z punktu widzenia diagnozy rynku pracy ma **struktura kwalifikacyjno-zawodowa** pracowników poszukiwanych do pracy. Na koniec 2015 r. najliczniejsza oferta dotyczyła robotników przemysłowych i rzemieślników. Dla tej grupy zawodowej przeznaczonych było 26,0% wolnych miejsc pracy, najwięcej w podmiotach prowadzących działalność w zakresie przemysłu (79,6%) i budownictwa (18,7%).

Wolne miejsca pracy oczekiwały również na pracowników o wysokich kwalifikacjach zawodowych. Dla specjalistów było 11,5% wolnych miejsc pracy, głównie w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (31,3%), w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (27,3%), a także w przemyśle (26,6%). Dla techników i średniego personelu o wyższych kwalifikacjach przeznaczono 8,8% wolnych miejsc pracy, najwięcej w przemyśle (39,8%) oraz opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (30,6%).

STRUKTURA WOLNYCH MIEJSC PRACY^a WEDŁUG GRUP ZAWODÓW

Stan w dniu 31 XII

a W jednostkach lokalnych.

Odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy określający liczbę wolnych miejsc pracy przypadających na zagospodarowane i niezagospodarowane miejsca pracy wyniósł 0,5% (wobec 0,6% w 2014 r. i 0,8% w 2010 r.).

W okresie 2010–2015 najczęściej **nowo utworzonych miejsc pracy** odnotowano w 2010 r., a najmniej w 2013 r.

W ciągu 2015 r. powstało 10,0 tys. nowych miejsc pracy, z tego 86,7% w podmiotach sektora prywatnego, a 13,3% – sektora publicznego. W relacji do roku poprzedniego liczba nowo utworzonych miejsc pracy zmalała o 17,9%, a w stosunku do 2010 r. – o 28,8%. Najwięcej nowych miejsc pracy utworzono w jednostkach o liczbie pracujących do 9 osób (50,5%), a najmniej – w jednostkach zatrudniających 50 osób i więcej (20,9%). Nowe miejsca pracy tworzono przede wszystkim w podmiotach prowadzących działalność w zakresie przemysłu (28,0% wszystkich nowych miejsc pracy), handlu; naprawy pojazdów samochodowych (20,4%) oraz budownictwie (13,2%). W ogólnej liczbie nowo utworzonych miejsc pracy uwzględnione są również niezagospodarowane miejsca pracy. Według stanu na 31 grudnia 2015 r. było 0,1 tys., tj. 1,1% nowych miejsc pracy jeszcze nieobsadzonych.

Na przestrzeni lat 2010–2015 najczęściej **zlikwidowanych** miejsc pracy zarejestrowano w 2010 r., natomiast najmniej w 2015 r.

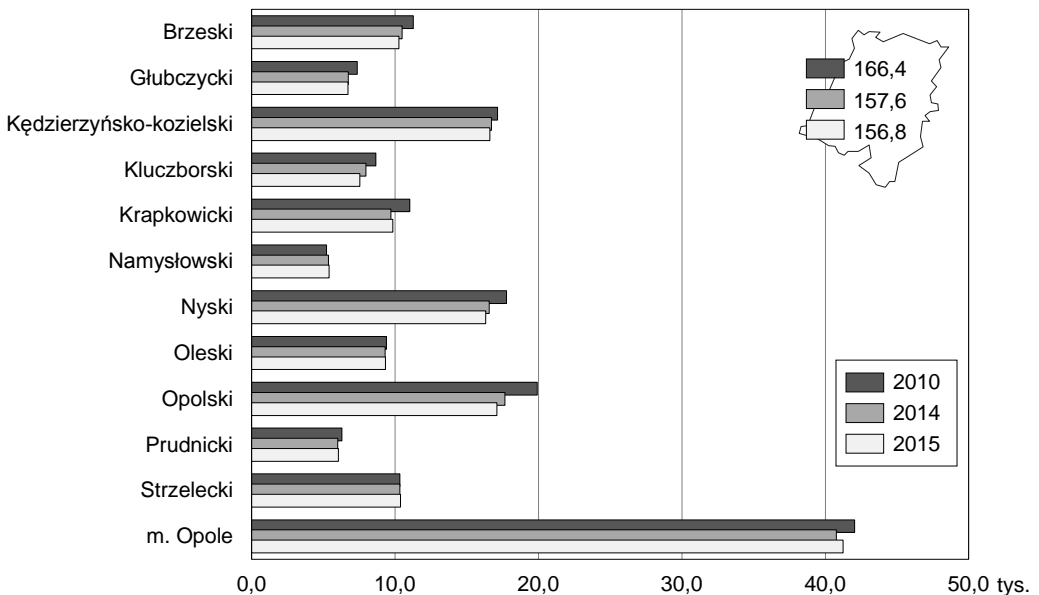
W 2015 roku zostało zlikwidowanych 6,7 tys. miejsc pracy, przede wszystkim w sektorze prywatnym (87,0%) i w jednostkach o liczbie pracujących do 9 osób (53,3%). W porównaniu z rokiem poprzednim liczba zlikwidowanych miejsc pracy zmniejszyła się o 3,1%, a w relacji do 2010 r. – o 35,1%. Najwięcej miejsc pracy zlikwidowano w jednostkach prowadzących działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych (25,5% ogólnej liczby zlikwidowanych miejsc pracy), budownictwa (20,5%) oraz przemysłu (18,2%).

Po występującej w latach 2011–2013, w ujęciu rocznym, malejącej tendencji **przeciętnego zatrudnienia** w kolejnych latach obserwowano jego wzrost.

W 2015 r. przeciętne zatrudnienie w województwie opolskim wynosiło 186,1 tys. osób i było wyższe o 0,7% niż w roku poprzednim, natomiast niższe o 4,8% w relacji do 2010 r. (w kraju wzrost odpowiednio: o 1,3% i o 0,8%). W skali roku przeciętne zatrudnienie zwiększyło się najbardziej, w sekcji informacja i komunikacja (o 8,2%), a w odniesieniu do 2010 r. w pozostałej działalności usługowej (o 69,8%). Przeważający udział zatrudnionych odnotowano w sektorze prywatnym (65,9%). Największy odsetek przeciętnego zatrudnienia wystąpił, podobnie jak w 2014 r. i 2010 r. w przemyśle (31,2% wobec 30,7% i 31,9%), edukacji (13,4% wobec 13,6% i 13,1%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (12,2% wobec 12,2% i 12,9%).

Przeciętne zatrudnienie w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wynosiło 156,8 tys. osób i zmniejszyło się o 0,5% w odniesieniu do 2014 r. oraz o 5,8% w relacji do 2010 r. (w kraju również spadek odpowiednio: o 0,4% i o 0,5%). W sektorze prywatnym przeciętne zatrudnienie kształtowało się na poziomie 93,4 tys. osób wobec 63,4 tys. w sektorze publicznym. W stosunku do roku poprzedniego przeciętne zatrudnienie w sektorze prywatnym było niższe (o 0,5%), natomiast w relacji do 2010 r. – wyższe (o 0,2%). W sektorze publicznym odnotowano spadek przeciętnego zatrudnienia w porównaniu z 2014 r., jak i 2010 r. (odpowiednio: o 0,4% i o 13,4%).

PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE

W przekroju terytorialnym województwa podregion opolski 2,5-krotnie przewyższał pod względem poziomu przeciętnego zatrudnienia podregion nyski. W porównaniu z 2014 r. w obu podregionach obserwowano spadek przeciętnego zatrudnienia, przy czym większy wystąpił w podregionie nyskim (o 0,8%) niż opolskim (o 0,4%). Przeciętne zatrudnienie obniżyło się w 6 powiatach, a najwięcej – w powiecie kluczborskim i opolskim (odpowiednio: o 5,2%

i o 3,2%). Wśród powiatów, dla których odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia największy wystąpił w powiecie krapkowickim i namysłowskim (odpowiednio: o 1,4% i o 1,2%). W relacji do 2010 r. przeciętne zatrudnienie było również niższe w obu podregionach (w nyskim – o 6,6%; w opolskim – o 5,4%) oraz w zdecydowanej większości powiatów. Największy procentowy spadek przeciętnego zatrudnienia wystąpił w powiecie opolskim, kluczborskim i krapkowickim (odpowiednio: o 14,2%, o 12,9% i o 10,6%). Wzrost przeciętnego zatrudnienia odnotowano jedynie w powiecie namysłowskim i strzeleckim (odpowiednio: o 3,6% i o 0,5%).

Właściwe wykorzystanie czasu pracy, czyli czasu, w którym pracownik pozostaje do dyspozycji pracodawcy w zakładzie pracy lub innym miejscu wyznaczonym do wykonywania pracy jest ważnym czynnikiem mającym wpływ na wzrost wydajności pracy.

W województwie opolskim **nominalny czas pracy** w 2015 r. wyniósł 303,2 mln godzin i był o 0,2% większy niż przed rokiem, natomiast mniejszy o 5,4% niż w 2010 r. Nominalny czas pracy przypadający na 1 zatrudnionego kształtował się na poziomie 1933 godzin, tj. wyższym o 0,7% niż w 2014 r. i o 0,4% niż w 2010 r.

W okresie 2010–2015, w ujęciu rocznym, wymiar czasu pracy przepracowanego w **godzinach normalnych** w przeliczeniu na 1 zatrudnionego, z wyjątkiem 2011 r. i 2014 r., wzrastał.

W 2015 r. rozpatrywany wymiar czasu pracy wyniósł 1646 godzin i zwiększył się o 0,9% w stosunku do roku poprzedniego oraz o 1,6% w porównaniu z 2010 r. W sektorze publicznym odnotowano 1490 godzin (wzrost odpowiednio: o 1,2% i o 1,5%), a w prywatnym – 1753 godziny (wzrost o 0,8% i o 0,7%). Udział **godzin nadliczbowych** w nominalnym czasie pracy pozostawał na podobnym poziomie jak w latach poprzednich i wynosił 2,1%. W 2015 r. najwięcej czasu w godzinach nadliczbowych w przeliczeniu na 1 zatrudnionego przepracowały osoby zatrudnione w sekcjach: edukacja oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (odpowiednio: 80 i 71 godzin), natomiast najmniej – w sekcjach: działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz pozostała działalność usługowa (odpowiednio: 2 i 3 godziny).

BEZROBOCIE REJESTROWANE

Uwagi metodyczne

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 149, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, w tym cudzoziemca – członka rodziny obywatela polskiego, niezatrudnioną i niewykonywującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie, jeżeli m.in.:

- ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego;
- nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy (przyznanej przez zagraniczny organ emerytalny lub rentowy), renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie pobiera: nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego;
- nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych, nie podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;
- nie złożyły wniosku do ewidencji działalności gospodarczej albo po złożeniu wniosku o wpis zgłosiły do ewidencji działalności gospodarczej wnioski o zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej i okres zawieszenia jeszcze nie upłynął, albo nie upłynął jeszcze okres do określonego we wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej, dnia podjęcia działalności gospodarczej;
- nie jest tymczasowo aresztowana lub nie odbywa kary pozbawienia wolności, z wyjątkiem kary pozbawienia wolności odbywanej poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego;
- nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych;
- nie pobiera na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego;
- nie pobierają na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania;
- nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.

Liczba bezrobotnych nie obejmuje osób odbywających m.in. szkolenie, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych i pracę społecznie użyteczną oraz osób skierowanych do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych.

2. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia rejestrowanego podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników spisów.

Dane o bezrobotnych oraz pracujących wykorzystywane do obliczenia stopy bezrobocia pochodzą ze źródeł różniących się metodą zbierania, co może powodować pewne nieścisłości, zwłaszcza w przypadku stopy bezrobocia ustalonej dla powiatów. Dla bezrobotnych – miejscem lokalizacji jest ich miejsce zamieszkania lub pobytu, zaś dla pracujących lokalizacja miejsca pracy.

3. Pod pojęciem **cywilnej ludności aktywnej zawodowo** szacowanej na koniec każdego prezentowanego okresu, należy rozumieć osoby pracujące w jednostkach sektora publicznego i prywatnego, jak również osoby bezrobotne, dane te nie są publikowane, służą jedynie do wyliczenia stopy bezrobocia.

4. Osoby poprzednio pracujące to osoby, które kiedykolwiek wykonywały pracę na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego, umowy o pracę nakładczą oraz inną pracę zarobkową, a także prowadziły pozarolniczą działalność.

5. Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładów pracy (tzn. zwolnieni grupowo) – są to osoby zwolnione zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 III 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. Nr 90, poz. 844 z późniejszymi zmianami). Przepisy ustawy stosuje się w razie konieczności rozwiązania przez pracodawcę stosunków pracy (zatrudnienia z pracownikami) w drodze wypowiedzenia dokonanego przez pracodawcę, a także na mocy porozumienia stron, w okresie nie przekraczającym 30 dni. Dotyczy to zakładów pracy, w których następuje zmniejszenie zatrudnienia z przyczyn ekonomicznych lub w związku ze zmianami organizacyjnymi, produkcyjnymi albo technicznymi, a także w przypadku ogłoszenia upadłości zakładów lub ich likwidacji.

6. Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę bezrobotną zarejestrowaną w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia (potwierzonego dyplomem, świadectwem lub innym dokumentem) nauki w szkole ponadgimnazjalnej (zasadniczej zawodowej i średniej), policealnej, wyższej, specjalnej, dziennych kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu jako osoba niepełnosprawna.

7. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy to osoby, którym przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych i które zgodnie z nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 27 maja 2014 r., spełniają co najmniej jedno z kryteriów:

- bezrobotni do 30 roku życia,
- długotrwale bezrobotni,
- bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej,
- bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,
- bezrobotni niepełnosprawni.

8. Długotrwale bezrobotni to osoby bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

9. Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych to osoby bezrobotne nieposiadające kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem, lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu.

10. Bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko to osoby bezrobotne samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

11. Napływ bezrobotnych oznacza liczbę osób zarejestrowanych w ciągu miesiąca, kwartału i roku w powiatowych urzędach pracy.

Odpiływ bezrobotnych oznacza liczbę osób, które w ciągu roku zostały wykreślone z ewidencji urzędów pracy z różnych przyczyn, m.in. w związku z podjęciem pracy stałej, sezonowej, interwencyjnej lub robót publicznych, w wyniku niepotwierdzenia gotowości do pracy, podjęcia nauki, nabycia praw emerytalnych lub rentowych itd.

12. Wskaźnik płynności rynku pracy, wyrażony w procentach stosunek liczby bezrobotnych, którzy podjęli pracę w danym okresie sprawozdawczym do liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych.

13. Wskaźnik płynności bezrobocia to iloraz liczby bezrobotnych wyrejestrowanych w okresie sprawozdawczym do liczby bezrobotnych zarejestrowanych w tym samym okresie

14. Oferty pracy (wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej) — jest to zgłoszone przez pracodawców do powiatowego urzędu pracy:

- co najmniej jedno wolne miejsce zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej (tj. wykonywanie pracy lub świadczenia usług na podstawie umów cywilnoprawnych), w określonym zawodzie lub specjalności w celu uzyskania pomocy w znalezieniu odpowiedniego pracownika,
- miejsce aktywizacji zawodowej, przyjęte do realizacji, m.in. przygotowanie zawodowe dorosłych, praca społecznie użyteczna.

15. Aktywne formy pomocy bezrobotnym to działania zmierzające do ograniczenia wielkości bezrobocia na danym terenie. Wśród nich wyróżnia się w szczególności: szkolenia, staż u pracodawcy, prace interwencyjne i roboty publiczne itp.

Szkolenia oznaczają pozaszkolne zajęcia edukacyjne mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych oraz ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia.

Staż u pracodawcy oznacza nabywanie umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą.

Prace interwencyjne oznaczają zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób bezrobotnych.

Roboty publiczne to prace organizowane dla bezrobotnych (między innymi przez organy samorządu terytorialnego, administracji rządowej lub instytucje użyteczności publicznej) na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

16. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 149 z późniejszymi zmianami).

Informacje o bezrobociu rejestrowanym pochodzą z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

REGISTERED UNEMPLOYMENT

Methodological notes

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text, Journal of Laws 2015 item 149 with later amendments) are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person (including a foreigner – a family member of a Polish citizen) not employed and not performing any other kind of paid work, available for full-time work (or in case of disabled person – available for at least half of the full worktime required for a given occupation or service), is not attending any full-time school with the exception of schools for adults or taking the extra-curriculum exam covering this school curriculum in such schools or tertiary schools in the evening or weekend education system, and are registered in the powiat labour office respective to the person's permanent or temporary place of residence, seeking employment or any other paid work, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law, if he/she, among others:

- is aged 18 or more and has not reached the retirement age;
- has not obtained the right to retirement pay or pension due to inability to work (granted by respective foreign retirement or disability pension institution), pension to training, social-welfare pension or family pension exceeding half of the minimum wage, or after termination of employment or other paid work or after ceasing to carry out of non-agricultural economic activity does not receive: teachers' compensation benefit, a pre-retirement benefit or allowance, a rehabilitation benefit, a sick and maternity benefit or a benefit equal to maternity benefit;
- is not the owner or holder (sole or dependent) of agricultural real estate with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha, is not subject to retirement and pension insurance from full-time work due to being a spouse or a member of an agricultural household with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha;
- the person has not submitted an application for entry to the economic activity register or after it's submission the person submitted to the economic activity register an application for suspension of the economic activity and the period of suspension has not yet expired; or the period to commence economic activity defined in the application for entry to the economic activity register has not yet lapsed;
- is not temporarily under arrest or serving a prison sentence except for a sentence of imprisonment served outside a penitentiary establishment under a system of electronic monitoring;
- does not receive monthly income exceeding half of the minimum wage, excluding income generated from interests or other monetary means gathered on bank accounts;
- does not receive, on the basis of the regulation concerning social welfare, a permanent social benefit;
- does not receive, on the basis of regulations concerning family allowances, a nursing allowance or allowance supplementary to family benefit due to single parenthood and loss of the rights to unemployment benefit because of the expiry of it's legal duration;
- does not receive a training allowance after termination of employment.

Registered unemployment does not include persons i.a.: undergoing traineeship, an internship, persons undergoing occupational preparation of adults and social utility works and directed to employment agency within the framework of activation actions appointment.

2. The registered unemployment rate is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. The registered unemployment rate is given including persons working on private farms in agriculture (as part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the results of censuses.

The data on unemployment and employment used for calculation of the unemployment rate come from the sources varied in respect to the method of data collection, which may lead to some inaccuracies, particularly in case of unemployment rates by powiats. The unemployed are localized according to their place of residence or stay, while the employed – according to the address of their place of work.

3. Civilian economically active population (labour force) estimated at the end of each presented period comprises persons employed in public and private units, as well as the unemployed, data are not published, they are used to calculate the unemployment rate.

4. Persons previously in employment include persons who have performed any work on the basis of a labour contract, posting appointment, contract for outwork or any other earning generating work, or conducted their own economic activity outside agriculture.

5. The unemployed dismissed for reasons related to establishments (i.e. mass dismissals) – are persons dismissed in accordance with the provisions of the Act of 13 March 2003 on specific rules concerning termination of employment relationship for reasons not related to employees (Journal of Laws No. 90 of 2003, item 844 with later amendments). The respective provisions are applied in case of the necessity to terminate labour relations (employment contracts) with employees, by an employer, the notice given by an employer or mutual agreement of the parties, within a period not exceeding 30 days. This concerns establishments in which reduction of employment is caused by economic reasons or organizational changes, changes in production or technological ones, and in case of the establishment's bankruptcy or liquidation announcement.

6. An unemployed school-leaver is an unemployed person registered within 12 months following the date of completing (confirmed by a diploma, certificate or other document) any of the following: school education at the level higher than lower secondary (basic vocational or secondary), post-secondary, tertiary or special school, full-time occupational courses of at least 24 months duration, or obtained the rights to perform a job as disabled.

7. Unemployed persons with a specific situation on the labour market are the persons, who are entitled to priority in appointment for participation in special programmes and who, in accordance with amendment to Law on Employment Promotion and Labour Market Institutions, in force since 27 May 2014, persons fulfilling at least one of the criteria:

- unemployed persons below 30 years of age,
- long-term unemployed,
- unemployed persons over 50 years of age,
- unemployed persons benefiting from social assistance,
- unemployed persons with at least one child under 6 years of age or at least one disabled child below 18 years of age,
- disabled unemployed persons.

8. The long-term unemployed are persons who stayed in the registers of the powiat labour office for the overall period exceeding 12 months in the last two years, excluding the periods of traineeship or occupational preparation of adults at the workplace.

9. The unemployed without occupational qualifications are unemployed persons who do not have qualifications confirmed by a diploma, certificate or any other document entitling them to perform an occupation.

10. The unemployed bringing up single-handed at least one child are unemployed single parents with at least one child, in accordance with the regulations concerning income taxes from natural persons.

11. Inflow into unemployment means the number of persons who were registered in powiat labour offices during a month, quarter and year.

Outflow from unemployment means the number of persons who within a year were withdrawn from labour office registers for different reasons, i.a., because of taking a permanent or seasonal job, intervention or public work, lack of confirmation of their availability for work, entering education, acquirement of the retirement pay or pension rights, etc.

12. The liquidity ratio of the labor market, expressed as a percentage ratio of the number of the unemployed-who join during the reporting period the number of newly registered unemployed.

13. The liquidity ratio unemployment rate is the ratio of the number of unemployed deregistered during the reporting period the number of unemployed registered in the same period.

14. Job offers (vacancies and places of occupational activation) comprise vacant jobs and places for on a job training reported by employers to powiat labour offices (at least one), and accepted jobs within the scope of intervention and public work, traineeship, as well as within the framework of order and assignment agreements.

15. Labour market programmes comprise activities directed at reduction of the size of unemployment in a given area. In particular, there can be distinguished: training, traineeships with the employer, intervention or public work, etc.

Training means non-school educational activities targeted at obtaining or improving vocational skills and qualifications, as well as general ones necessary for performing a job, including job-searching skills.

Traineeship with an employer means acquisition of practical skills necessary for performing work by means of performing tasks at a work place without concluding an employment relationship with an employer.

Intervention work means employment of an unemployed person by an employer as the result of a contract signed with the starost (the President of the powiat authorities), which is targeted at supporting persons with a specific situation on the labour market. Such work is partially financed by a labour office.

Public work means work organized for the unemployed by local government bodies, government administration or public utility institutions for a period not exceeding 12 months. Such work is partially financed by a labour office.

16. Information concerning Labour Fund expenditures is given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text, Journal of Laws 2013 item 674 with later amendments).

Information on registered unemployment comes from the Ministry of Labour and Social Policy.

Uwagi analityczne

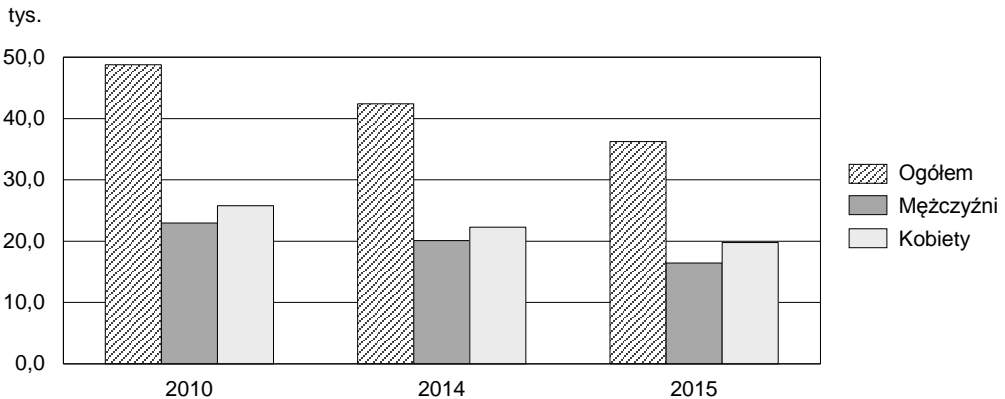
Bezrobocie oznacza stan nierównowagi pomiędzy popytem na pracę, a podażą pracy. Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec 2015 r. ukształtowała się na poziomie niższym w porównaniu z rokiem poprzednim. Wzrosła natomiast w skali roku liczba ofert pracy zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy. W porównaniu z 2010 r. zmalała zarówno liczba zarejestrowanych bezrobotnych, jak i stopa bezrobocia.

W końcu grudnia 2015 r. w urzędach pracy województwa opolskiego **zarejestrowanych było 36,2 tys. bezrobotnych**, co stanowiło 2,3% wszystkich bezrobotnych w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 14,5%, a w stosunku do grudnia 2010 r. o 25,8% (w kraju odpowiednio: o 14,3% i o 20,0%). W okresie 2010–2015 największą liczbę bezrobotnych zarejestrowanych zanotowano w 2012 r., tj. 51,8 tys. Od 2013 r. obserwowany był systematyczny spadek liczby bezrobotnych.

Spadek liczby bezrobotnych w stosunku do 2014 r. dotyczył w większym stopniu mężczyzn niż kobiet. Liczba mężczyzn zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy zmniejszyła się o 3,7 tys. osób (tj. o 18,2%), a kobiet – o 2,5 tys. (tj. o 11,2%).

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG PŁCI

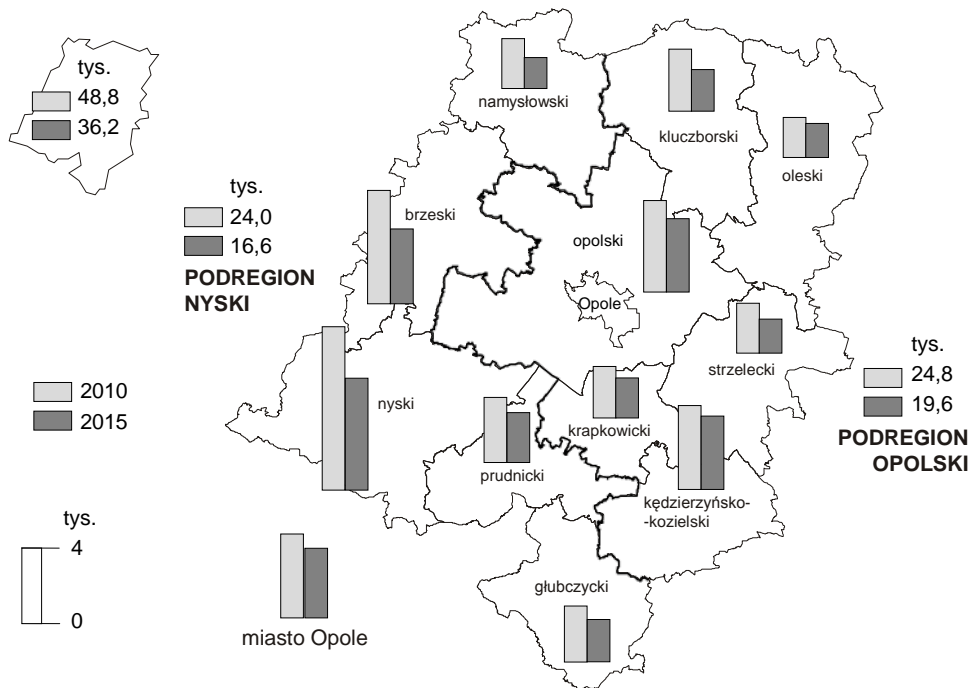
Stan w dniu 31 XII

W latach 2010–2015 utrzymywała się przewaga liczby zarejestrowanych bezrobotnych w podregionie opolskim, a największa w 2015 r. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w podregionie opolskim w końcu grudnia 2015 r. wyniósł 54,0% (wobec 46,0% w nyskim). Najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2015 r. było w powiecie nyskim (6,0 tys.), brzeskim (4,0 tys.), opolskim (3,9 tys.), kędzierzyńsko-kozielskim (3,9 tys.) i m. Opolu (3,7 tys.), powiaty te skupiały ponad połowę (59,8%) zarejestrowanych bezrobotnych w województwie. Spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w skali roku odnotowano we wszystkich powiatach w tym największy w powiecie namysłowskim (o 29,0%) i brzeskim (o 20,6%). W porównaniu z 2010 r. największy spadek wystąpił również w powiecie namysłowskim (o 38,4%) i brzeskim (o 33,9%).

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI

Stan w dniu 31 XII

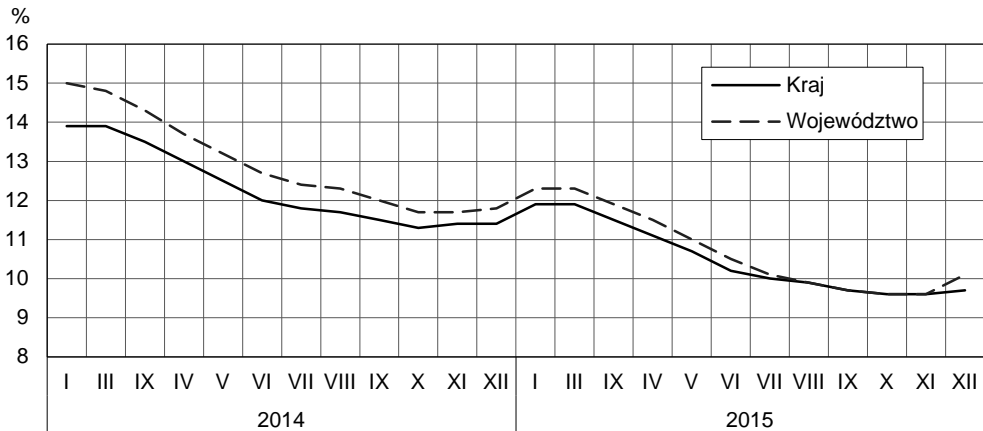

Sytuację na lokalnych rynkach pracy charakteryzuje m.in. *wskaźnik mierzony liczbą zarejestrowanych bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym*. Na koniec 2015 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 6 zarejestrowanych bezrobotnych (przed rokiem – 7). Korzystniejszą sytuację obserwowano w podregionie opolskim, w którym omawiany wskaźnik na koniec 2015 r. wyniósł 5 (w 2014 r. – 5). W podregionie nyskim wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 7 (przed rokiem – 9). W 2 powiatach województwa opolskiego (opolskim i strzeleckim) liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym utrzymała się na poziomie ub. roku, natomiast w pozostałych uległa spadkowi. Najmniej korzystnie przedstawiała się sytuacja w powiatach: głubczyckim i prudnickim, w których na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało po 8 bezrobotnych, a najkorzystniej w powiatach oleskim i strzeleckim, w którym omawiany wskaźnik wyniósł 4.

O skali bezrobocia i tempie jego zmian świadczy **stopa bezrobocia, mierzona udziałem liczby bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo**. Na koniec 2015 r. stopa bezrobocia wyniosła 10,1% i była niższa o 1,7 p. proc. niż przed rokiem, a o 3,5 p. proc. w porównaniu z 2010 r. W kraju stopa bezrobocia rejestrowanego ukształtowała się na poziomie 9,7%, tj. niższym zarówno w porównaniu z 2014 r. jak i 2010 r. (odpowiednio: o 1,7 p. proc. i o 2,7 p. proc.).

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG MIESIĘCY

Stan w końcu miesiąca

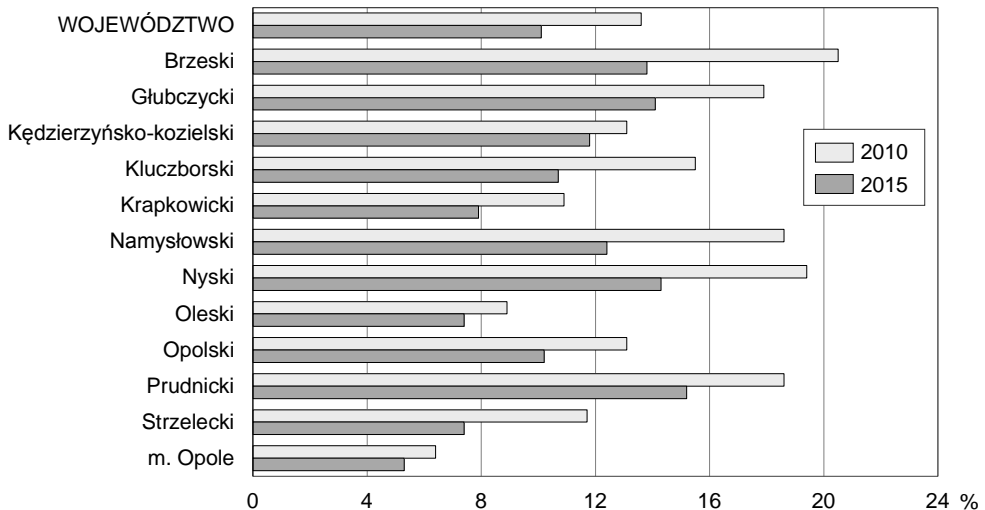

Nadal obserwowano duże przestrzenne zróżnicowanie stopy bezrobocia. Rozpiętość pomiędzy najniższą a najwyższą stopą bezrobocia wyniosła 9,9 p. proc. (w 2014 r. – 11,8 p. proc.). Do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia należały: prudnicki (15,2%), nyski (14,3%) oraz głubczycki (14,1%). Niższa stopa bezrobocia niż średnia w województwie obserwowana była w 4 powiatach, tj. m. Opolu (5,3%), w powiecie oleskim i strzeleckim (po 7,4%) oraz krapkowickim (7,9%). W podregionie opolskim stopa bezrobocia ukształtowała się na poziomie 8,2%, podczas gdy w nyskim wyniosła 14,1% (na koniec 2014 r. odpowiednio: 9,1% i 17,0%).

Spadek stopy bezrobocia rejestrowanego w stosunku do 2014 r. wystąpił we wszystkich powiatach, w tym największy w powiecie namysłowskim (o 4,6 p. proc.) i brzeskim (o 3,4 p. proc.).

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO

Stan w dniu 31 XII

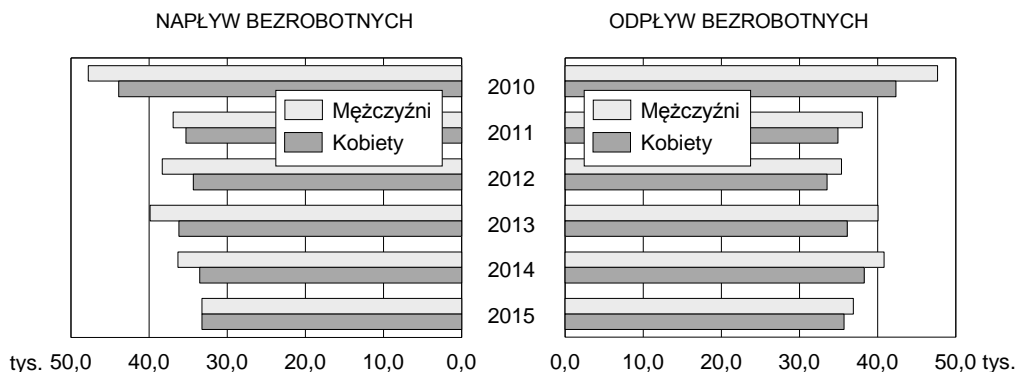

O płynności rynku pracy oraz poziomie bezrobocia decyduje m.in. rotacja bezrobotnych, czyli napływ i odpływ osób rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy.

W okresie 2010–2015 największa przewaga bezrobotnych wyrejestrowanych nad bezrobotnymi nowo zarejestrowanymi wystąpiła w 2014 r. (9,3 tys.).

W 2015 r. podobnie jak w roku poprzednim, odnotowano przewagę bezrobotnych wyrejestrowanych z ewidencji powiatowych urzędów pracy nad osobami nowo rejestrującymi się. W ciągu 2015 r. w powiatowych urzędach pracy województwa opolskiego **zarejestrowano** 66,4 tys. osób i jednocześnie **wykreślono** z ewidencji 72,6 tys. bezrobotnych. Liczba osób, które uzyskały status bezrobotnego zmalała o 4,8% w porównaniu z 2014 r., a o 27,5% w stosunku do 2010 r. Liczba bezrobotnych wyrejestrowanych uległa zmniejszeniu o 8,2% w odniesieniu do 2014 r., a w porównaniu z 2010 r. – o 19,3%.

BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI

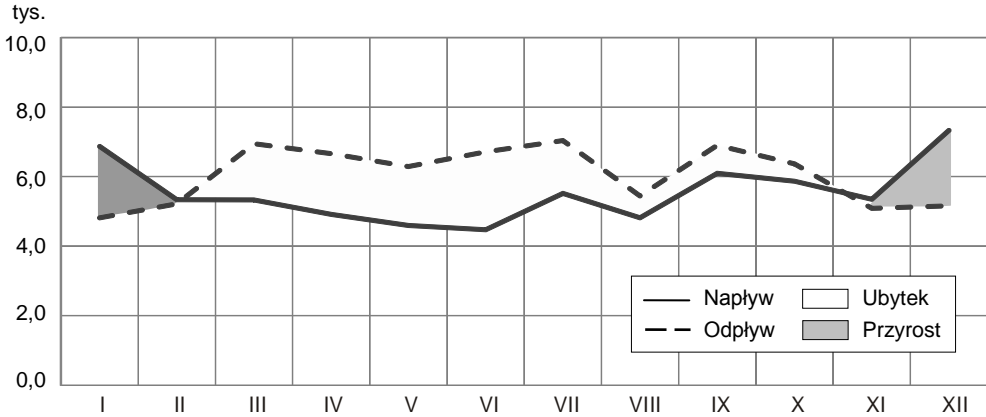

W 2015 r. wśród nowo zarejestrowanych bezrobotnych było tyle samo mężczyzn i kobiet (po 50,0%), przed rokiem przeważali mężczyźni (52,0%). Większość, tj. 84,1% bezrobotnych nowo zarejestrowanych nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny. Ich liczba w porównaniu z 2014 r. zmniejszyła się o 3,8%. Udział osób rejestrujących się po raz pierwszy w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych w 2015 r. wynosił 15,9% (w 2014 r. – 16,8%). Ich liczba w porównaniu z ub. rokiem zmniejszyła się o 9,6%. Znaczącą grupę wśród nowo zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby poprzednio pracujące – 87,2% (przed rokiem – 84,9%).

Drugim czynnikiem obok napływu, powodującym zmiany w poziomie bezrobocia jest odpływ bezrobotnych z ewidencji powiatowych urzędów pracy. W 2015 r. mężczyźni stanowili 50,8% wyrejestrowanych bezrobotnych (przed rokiem 51,6%, a w 2010 r. 53,0%). Nadal główną przyczyną utraty statusu bezrobotnego było podjęcie pracy, które dotyczyło 51,2% (w 2014 r. – 49,9%) ogólnej liczby wyrejestrowanych bezrobotnych. Zatrudnienie w 2015 r. znalazło 37,2 tys. osób, tj. o 5,8% mniej niż przed rokiem. Drugą przyczyną pod względem częstotliwości występowania było skreślenie z ewidencji spowodowane niepotwierdzeniem gotowości do pracy. Z tego powodu wykreślono 14,2 tys. osób, co stanowiło 19,5% (w 2014 r. – 22,3%) wszystkich wyrejestrowanych. Ich liczba w stosunku do 2014 r. zmniejszyła się o 19,7%. Dobrowolnie ze statusu bezrobotnego zrezygnowało 4,0 tys. osób, tj. o 6,7% mniej niż przed rokiem.

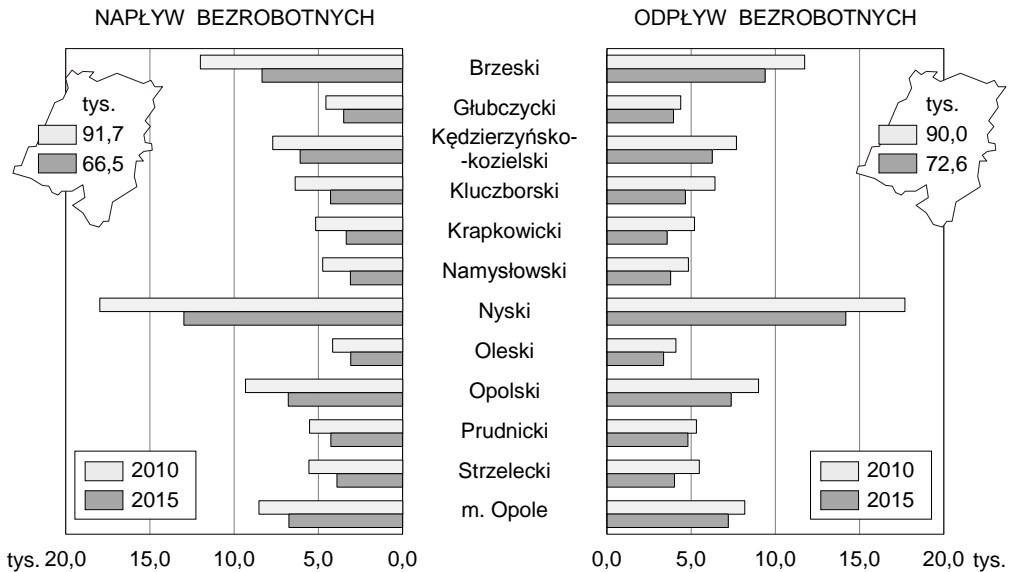
Liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych oraz wyrejestrowanych z ewidencji powiatowych urzędów pracy była zróżnicowana w poszczególnych miesiącach. Najwięcej nowych rejestracji bezrobotnych w 2015 r. miało miejsce w grudniu (7,3 tys. osób), a najmniej – w czerwcu (4,5 tys. osób). Odływ bezrobotnych najbardziej zintensyfikował się lipcu (7,0 tys.), a najrzadziej występował w styczniu (4,8 tys.).

ROTACJA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W 2015 R.

Napływ oraz odływ bezrobotnych był istotnie zróżnicowany w przekroju terytorialnym. Największa rotacja bezrobotnych miała miejsce w powiecie nyskim (19,6% nowo zarejestrowanych i 19,5% wyrejestrowanych bezrobotnych w województwie) oraz brzeskim (odpowiednio: 12,6% i 12,9%). Najmniejsze odsetki napływających i odpływających stanowili natomiast bezrobotni w powiecie oleskim (odpowiednio: 4,7% i 4,6%).

NAPŁYW ORAZ ODPLÝW ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH

O zmianach na rynku pracy świadczy również **wskaźnik płynności rynku pracy**, wyrażający w procentach stosunek liczby bezrobotnych, którzy podjęli pracę w danym okresie sprawozdawczym do liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych. W 2015 r. wynosił on 55,9% (wobec 37,9% w 2010 r.). Na przestrzeni lat 2010–2015 wskaźnik ten najkorzystniej kształtował się w 2014 r. (56,5%). Analizując omawiany wskaźnik można stwierdzić, że lepsza sytuacja wystąpiła w podregionie nyskim, w którym wskaźnik płynności rynku pracy wynosił 57,2% (przed rokiem – 58,6%) wobec 54,7% w podregionie opolskim (w 2014 r. – 54,4%). Najwyższy poziom wskaźnik osiągnął w powiecie nyskim (60,2%), a najniższy w powiecie kluczborskim (49,0%) i kędzierzyńsko-kozielskim (50,0%). W porównaniu z 2014 r. poziom wskaźnika uległ poprawie w 7 powiatach (najbardziej w powiecie krapkowickim – o 7,9 p. proc.), a w pozostałych uległ pogorszeniu (najbardziej w powiecie brzeskim – o 10,9 p. proc.).

Sytuację na rynku pracy charakteryzuje nie tylko poziom bezrobocia, ale również jego struktura, która jest silnie zróżnicowana pod względem cech demograficznych i społecznych. Zagrożenie bezrobociem i szanse na uzyskanie nowego lub pierwszego zatrudnienia nie są jednakowe dla wszystkich. Zależy to m.in. od płci, wieku, poziomu wykształcenia, stażu pracy, czasu pozostawania bez pracy, czy od miejsca zamieszkania.

Podobnie jak w latach poprzednich, wśród bezrobotnych nadal przeważały **kobiety**, które w końcu 2015 r. stanowiły 54,6% bezrobotnych (w kraju – 52,2%). W porównaniu z 2014 r., udział kobiet pozostających bez pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych zwiększył się o 2,0 p. proc. i był najwyższy w analizowanych latach 2010–2015. Na koniec 2015 r. na 100 bezrobotnych mężczyzn przypadało 120 bezrobotnych kobiet (przed rokiem – 111), przy czym w ogólnej liczbie ludności województwa na 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet.

W województwie opolskim w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy znajdowały się osoby w grupie wieku 25–34 lata, której udział w bezrobotnych ogółem był najwyższy i wynosił 26,1%. Należy jednak zaznaczyć, że w województwie opolskim odnotowano najniższy odsetek osób w tej grupie wieku w ogólnej liczbie bezrobotnych (1 lokata w kraju).

W porównaniu z 2014 r. liczba bezrobotnych w każdej z grup wieku zmniejszyła się (najwięcej w grupie wieku 24 lata i mniej – o 20,8% i w grupie wieku 45–54 lata – o 18,0%). W kraju najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25–34 lata (27,5%) oraz osoby w wieku 35–44 lata (21,3%).

Najmniej liczną grupą bezrobotnych były osoby w wieku do 24 lat. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wykazywał tendencję spadkową. Na koniec 2015 r. stanowiły one 14,0% ogólnej liczby bezrobotnych. W kraju odsetek tej grupy bezrobotnych wyniósł 15,1% i obniżył się o 1,4 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim.

W dalszym ciągu bezrobotni mężczyźni byli starsi niż kobiety. Wśród bezrobotnych mężczyzn osoby w wieku 45 lat i więcej stanowiły 52,3%, podczas gdy analogiczny odsetek dla kobiet wyniósł 30,4% (w 2014 r. odpowiednio: 49,3% i 30,4%).

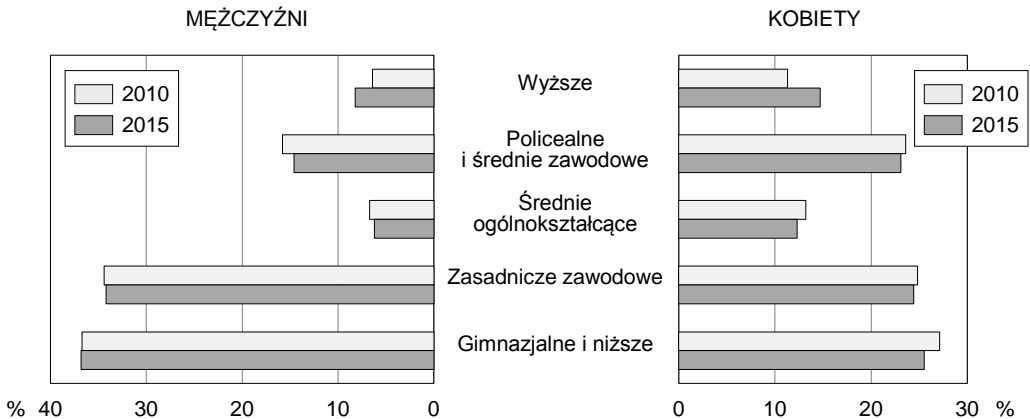
STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG PŁCI I WIEKU
 Stan w dniu 31 XII

Ważną cechą decydującą o sytuacji i szansach bezrobotnych na rynku pracy jest **poziom wykształcenia**, od którego zależy zarówno umiejętność skutecznego poszukiwania pracy, jak i umiejętność dostosowywania się do zmian na rynku pracy.

Analizując strukturę bezrobotnych na koniec 2015 r. według poziomu wykształcenia, można stwierdzić, że utrzymała się na podobnym poziomie jak w latach poprzednich. Większość bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy stanowiły w dalszym ciągu osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Do najliczniejszej grupy wśród bezrobotnych zaliczały się osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym (59,5% ogólnej liczby bezrobotnych, w 2014 r. – 59,7%). W kraju analogiczny odsetek wyniósł 54,9% (przed rokiem – 55,2%). Najniższy udział odnotowano dla osób legitymujących się wykształceniem średnim ogólnokształcącym i wyniósł on 9,6% (w kraju – 10,5%) bezrobotnych ogółem.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
 Stan w dniu 31 XII

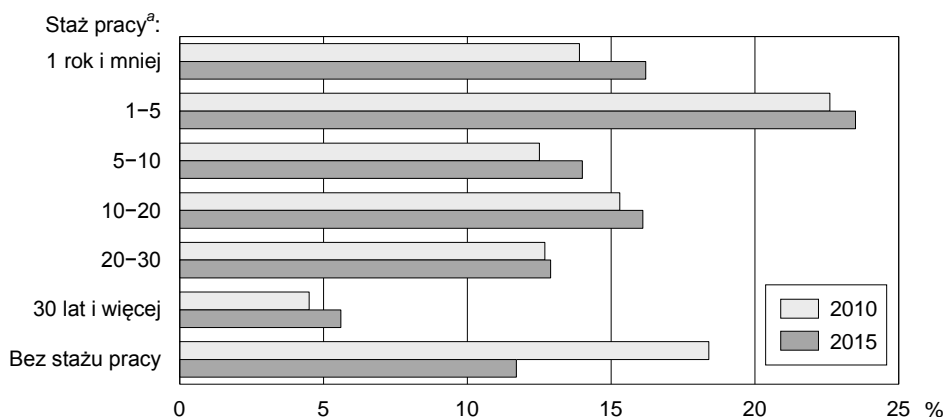
Bezrobotne kobiety były lepiej wykształcone niż mężczyźni. Wśród bezrobotnych kobiet osoby legitymujące się wykształceniem wyższym, średnim zawodowym (łącznie z policealnym) i ogólnokształcącym stanowiły – 50,1% (w 2014 r. – 49,6%). Analogiczny odsetek dla mężczyzn wyniósł 29,0% (przed rokiem – 30,1%).

Sytuacja bezrobotnych na rynku pracy zależy m.in. od ich przeszłości zawodowej. Biorąc pod uwagę to kryterium można wyróżnić osoby, które **dotychczas nie pracowały** i nie posiadały żadnego stażu zawodowego oraz osoby, które **poprzednio pracowały** i poszukiwały nowej pracy. Rozpatrując kryterium klasyfikacji bezrobotnych pod względem ich przeszłości zawodowej można dokonać analizy według stażu pracy.

W końcu grudnia 2015 r. w powiatowych urzędach pracy województwa opolskiego wśród zarejestrowanych bezrobotnych przeważały osoby, które już pracowały zawodowo. Ich udział ukształtował się na poziomie 88,3% (w kraju – 84,0%). Liczba bezrobotnych poprzednio pracujących wyniosła 32,0 tys. i była o 13,5% mniejsza niż przed rokiem i o 19,7% w porównaniu z 2010 r.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG STAŻU PRACY

Stan w dniu 31 XII

^a Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 1–5 uwzględniono osoby, które pracowały 1 rok i 1 dzień do pełnych 5 lat włącznie.

Największy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w końcu grudnia 2015 r. dotyczył osób ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat – 23,5% (w kraju – 22,0%). Ponad połowę (58,5%) tych osób stanowiły kobiety. Liczba bezrobotnych z omawianym stażem pracy w porównaniu z 2014 r. zmalała o 12,7%. Nadal najmniej liczną grupę bezrobotnych stanowiły osoby, które przepracowały powyżej 30 lat, a ich udział wyniósł 5,6% (w kraju – 4,0%). Liczba tych osób zmniejszyła się w porównaniu z ub. rokiem o 18,4%.

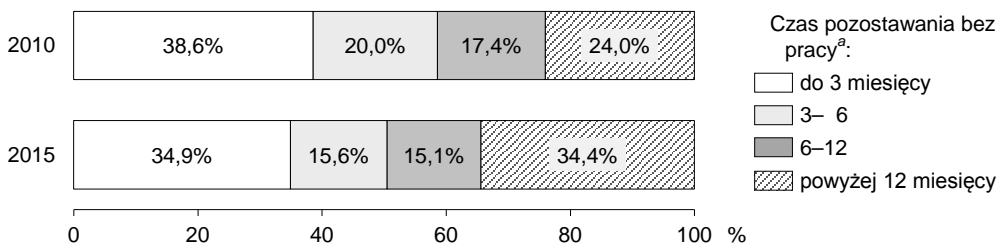
W niekorzystnej sytuacji na rynku pracy znajdowały się osoby **bez stażu pracy**. Na przestrzeni lat 2010–2015 ich odsetek systematycznie spadał i na koniec 2015 r. wyniósł 11,7% (w kraju – 16,0%) ogólnej liczby bezrobotnych. W porównaniu z 2014 r. liczba tych osób zmniejszyła się o 21,4%. Warto podkreślić, że w województwie opolskim odnotowano jeden

z najniższych udziałów osób dotychczas niepracujących w ogólnej liczbie bezrobotnych (2 lokata w kraju po województwie dolnośląskim).

Kolejnym kryterium klasyfikacji bezrobotnych jest **czas pozostawania bez pracy**. Okres poszukiwania pracy jest jednym z czynników określających sytuację na rynku pracy. Długi okres poszukiwania pracy oraz długa przerwa w pracy wyraźnie zmniejszają szanse na jej znalezienie i ponowne zatrudnienie. Na koniec 2015 r. liczba osób poszukujących pracy ponad 12 miesięcy wyniosła 12,5 tys. i była o 20,4% niższa niż przed rokiem. Udział analizowanej grupy wśród ogólnej liczby bezrobotnych w skali roku zmniejszył się o 2,6 p. proc. i na koniec 2015 r. wyniósł 34,4% (w kraju – 39,7%). Nadal ponad połowę (60,0%) w tej grupie bezrobotnych stanowiły kobiety. Wśród osób pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy najwięcej było osób w wieku 55 lat i więcej (27,5%), a także z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym (66,6%). Co najwyżej 5-letni staż pracy posiadało 51,7% bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy, a 12,9% było bez stażu pracy.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY

Stan w dniu 31 XII

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy, przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3-6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 pełnych miesięcy włącznie.

W województwie opolskim większość bezrobotnych **nie posiadała prawa do zasiłku**. W latach 2010–2015 największą liczbę takich osób zanotowano w 2013 r. (44,1 tys.). W końcu grudnia 2015 r. bez prawa do zasiłku było 31,4 tys. osób, a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 86,8% i był wyższy o 0,7 p. proc. niż przed rokiem. W kraju osoby bez prawa do zasiłku stanowiły 86,1% wszystkich bezrobotnych.

W końcu 2015 r. na każde 100 osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa opolskiego 13 bezrobotnych (w kraju – 14) otrzymywało zasiłek. Ponad połowę (54,7%) bezrobotnych bez prawa do zasiłku stanowiły kobiety. Wśród ogólnej liczby bezrobotnych nie mających prawa do zasiłku 61,1% stanowili długotrwale bezrobotni, 34,1% – bez kwalifikacji zawodowych, 30,0% – bezrobotni powyżej 50 roku życia, a 15,3% – osoby do 25 roku życia.

Na koniec 2015 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych bez prawa do zasiłku w podregionie opolskim wyniosła 17,2 tys., a w nyskim – 14,2 tys. W porównaniu z 2014 r. liczba tej grupy bezrobotnych zmniejszyła się w obu podregionach województwa opolskiego, w opolskim – o 19,9%, a w nyskim – o 18,1%. Wyższy udział analizowanej grupy w ogólnej liczbie bezrobotnych danego podregionu odnotowano w podregionie opolskim – 87,9% niż w nyskim – 85,5%.

Najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych bez prawa do zasiłku było w powiecie nyskim (5,1 tys.) oraz kędzierzyńsko-kozielskim (3,6 tys.), a najmniej w powiecie namysłowskim (1,5 tys.) i strzeleckim (1,6 tys.). W porównaniu z 2014 r. liczba analizowanej grupy bezrobotnych zmniejszyła się we wszystkich powiatach a największy względny spadek odnotowano w powiecie namysłowskim (o 30,3%).

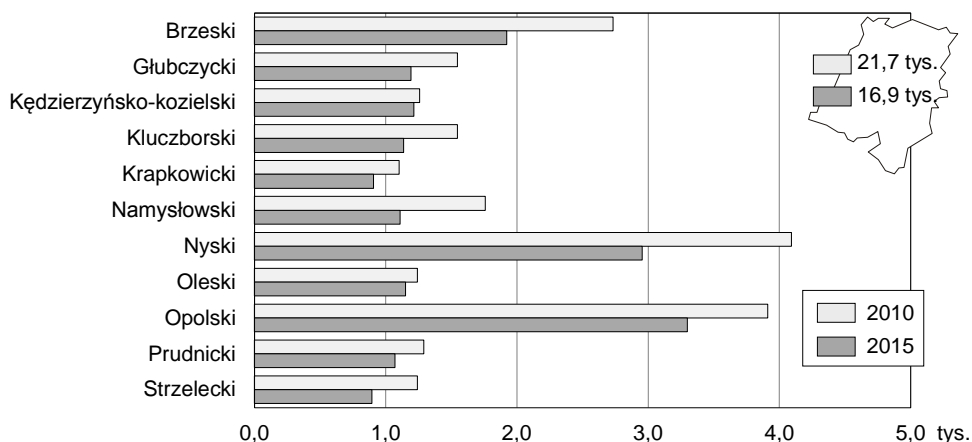
Nadal na terenie województwa opolskiego utrzymywało się wysokie bezrobocie wśród osób **zamieszkałych na wsi**. W okresie styczeń–grudzień 2015 r. zarejestrowało się 29,8 tys. bezrobotnych zamieszkałych na wsi, tj. 44,9% (w 2014 r. – 45,8%) ogólnej liczby zarejestrowanych w ciągu roku. Z ewidencji powiatowych urzędów pracy w tym okresie wyrejestrowanych zostało 32,7 tys. bezrobotnych mieszkańców wsi, co stanowiło 45,0% (w 2014 r. – 45,4%) ogólnej liczby wyrejestrowanych w województwie. Z powodu podjęcia pracy wykreślono 16,8 tys. osób, tj. 51,5% wszystkich wyrejestrowanych z tego tytułu w województwie.

Wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi, najwięcej było osób młodych, w wieku 25–34 lata – 26,1%, z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym – 64,5%. Bezrobotni ze stażem pracy co najwyżej 5-letnim stanowili 41,1% wszystkich bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich.

Na koniec 2015 r. liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi w podregionie opolskim ukształtowała się na wyższym poziomie niż w nyskim (odpowiednio: 8,6 tys. i 8,3 tys.). W obu podregionach odnotowano spadek liczby omawianej grupy bezrobotnych w porównaniu z 2014 r., w podregionie nyskim – o 18,4%, a w podregionie opolskim – o 9,9%. Wyższy udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych danego podregionu wystąpił w podregionie nyskim – 49,6%, w opolskim natomiast wyniósł 44,0%.

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI ZAMIESZKALI NA WSI

Stan w dniu 31 XII

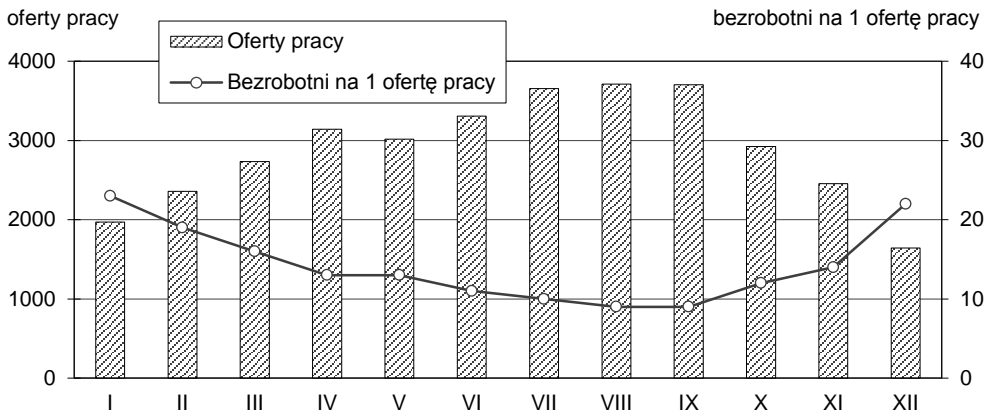
W porównaniu z 2014 r. we wszystkich powiatach wystąpił spadek liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi, największy w powiecie namysłowskim (o 29,6%) i brzeskim (o 19,4%). W 4 powiatach udział bezrobotnych mieszkających na wsi ukształtował się powyżej 50,0%

ogólnej liczby bezrobotnych danego powiatu. Wskaźnik był szczególnie wysoki w powiecie opolskim (83,9%). Najniższy udział analizowanej grupy bezrobotnych wystąpił w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (31,0%) i prudnickim (39,9%).

W województwie opolskim, podobnie jak w kraju, w miarę możliwości budżetowych w celu złagodzenia skutków bezrobocia, promowania aktywności zawodowej oraz umożliwiania dostosowania kwalifikacji do wymagań rynku pracy podejmowane były różne formy przeciwdziałania bezrobociu. Miały one na celu poprawę sytuacji na rynku pracy oraz podtrzymanie aktywności zawodowej bezrobotnych. Powiatowe urzędy pracy w ramach form przeciwdziałania bezrobociu gromadzą i opracowują informacje o zawodach, rynku pracy, szkolą osoby bezrobotne, udzielają porad w wyborze zawodu, prowadzą warsztaty przygotowujące do skutecznego poszukiwania pracy.

Jednym z działań prowadzonych przez powiatowe urzędy pracy jest **pośrednictwo pracy** polegające na rozpoznawaniu rynku, pozyskiwaniu ofert pracy oraz ich zagospodarowaniu. W okresie styczeń–grudzień 2015 r. do powiatowych urzędów pracy zgłoszono 43,2 tys. **ofert zatrudnienia**, tj. więcej o 11,6% niż przed rokiem a o 11,9% w porównaniu z 2010 r. Większość (83,7%) ofert pochodziła od pracodawców z sektora prywatnego. Spośród wszystkich ofert 17,7% (w 2014 r. – 18,7%) dotyczyło stażu, a 4,5% (5,1%) pracy społecznie użytecznej. Dla osób niepełnosprawnych przeznaczonych było 3,1% (w 2014 r. – 3,6%) ofert pracy, a 0,5% (0,3%) adresowanych było do absolwentów.

OFERTY PRACY ORAZ BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI PRZYPADAJĄCY NA 1 OFERTĘ ZATRUDNIENIA^a W 2015 R.

a Stan w końcu miesiąca.

W podregionie nyskim zgłoszono 16,6 tys. ofert, a w opolskim – 26,6 tys. Najwięcej ofert zatrudnienia zgłoszono w m. Opolu (10,2 tys.) oraz w powiecie nyskim (5,7 tys.).

W końcu grudnia 2015 r. nierozdysponowanych pozostało 1,6 tys. miejsc pracy, co oznacza, że na 1 niewykorzystaną ofertę przypadało 22 bezrobotnych (w 2014 r. – 39).

Obok pośrednictwa pracy metodą służącą ograniczeniu bezrobocia jest subsydiowanie miejsc pracy, tj. kierowanie bezrobotnych m.in. do **prac interwencyjnych i robót publicznych**. W okresie styczeń–grudzień 2015 r. do prac interwencyjnych skierowano o 67,3% więcej osób niż w analogicznym okresie ub. roku. W ramach prac interwencyjnych zatrudnienie znalazło 0,6 tys. osób, w tym 0,3 tys. kobiet.

Do robót publicznych w 2015 r. skierowano 1,5 tys. osób, w tym 0,7 tys. kobiet. Liczba bezrobotnych skierowanych do robót publicznych zmniejszyła się o 24,6% w porównaniu z 2014 r.

Istotną formą programów aktywizujących jest **poradnictwo zawodowe**. Pomaga i ułatwia bezrobotnym oraz poszukującym zatrudnienia w odnalezieniu się na rynku pracy, natomiast pracodawcom umożliwia prawidłowy dobór kandydatów do pracy. Powiatowe urzędy pracy w ramach poradnictwa zawodowego organizowały **porady indywidualne i grupowe**. W 2015 r. w ramach porad przeprowadzonych w formie indywidualnej odbyło się 7,8 tys. wizyt. Poradami indywidualnymi objęto 6,6 tys. osób, w tym 97,5% stanowili bezrobotni. Spośród ogólnej liczby bezrobotnych korzystających z poradnictwa ponad połowę (52,4%) stanowiły kobiety, 26,2% – bezrobotni do 25 roku życia, 64,9% – osoby pozostające bez pracy do 6 miesięcy oraz 45,3% – bezrobotni zamieszkałi na wsi. Niepełnosprawni bezrobotni stanowili 5,3% ogólnej liczby bezrobotnych korzystających z tej formy porady. W 2015 r. zorganizowano 241 spotkań grupowych dla 1,9 tys. osób, w których bezrobotni stanowili 92,8%.

Szczególną rolę w poradnictwie zawodowym spełnia **informacja zawodowa**, która obejmuje informacje z zakresu edukacji i zatrudnienia, systemu szkoleń oraz charakterystyki pracy w poszczególnych zawodach. W 2015 r. z informacji zawodowej skorzystało 3,1 tys. klientów indywidualnych a w spotkaniach grupowych uczestniczyło 2,2 tys. osób.

Kolejną aktywną formą przeciwdziałania bezrobociu są **szkolenia zawodowe**. Głównym ich celem jest zwiększenie szans na uzyskanie pracy przez bezrobotnych, wzrost ich aktywności na rynku pracy, zdobycie kwalifikacji zawodowych, podwyższenie już posiadanych lub zmiana dotychczasowych w związku z brakiem odpowiedniego zatrudnienia.

W 2015 r. szkolenie ukończyło 1,7 tys. osób. Spośród ogólnej liczby osób szkolonych w województwie bezrobotni stanowili 99,4%. Pracę w trakcie lub po ukończeniu szkolenia podjęło 1,3 tys. osób. Najwięcej bezrobotnych, którzy ukończyli szkolenia legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym (25,6%), a także gimnazjalnym i niższym (23,7%).

Inną aktywną formą przeciwdziałania bezrobociu organizowaną przez powiatowe urzędy pracy jest **staż**. W 2015 r. staż ukończyło 6,5 tys. bezrobotnych. W trakcie lub po ukończeniu stażu pracę podjęło 5,5 tys. bezrobotnych.

Podstawowym instrumentem ekonomicznego łagodzenia skutków bezrobocia jest **Fundusz Pracy**, z którego w 2015 r. wydatkowano 179,4 mln zł, tj. mniej o 2,6% niż w 2014 r. i o 29,3% w porównaniu z 2010 r. Najwięcej środków Funduszu Pracy w województwie wydano na programy na rzecz zatrudnienia (58,7%) oraz zasiłki dla bezrobotnych (35,1%), na które przeznaczono odpowiednio: 105,3 mln zł i 63,0 mln zł. Analizując wydatki w podziale na formy przeciwdziałania bezrobociu najwięcej wydatkowano na staże (23,5%) oraz na podjęcie działalności gospodarczej (10,6%).

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Uwagi metodyczne

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane prezentowane w dziale nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto w tablicach od 2(46) do 5(49) nie obejmują wynagrodzeń pracowników: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, duchownych, Polskich Kolei Państwowych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

2. Do wynagrodzeń osobowych zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze.

Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą;
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach;
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej;
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

4. Dane o wynagrodzeniach podaje się w **ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

5. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 11 2009 r. do 30 VI 2014 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

6. Świadczenia emerytalne i rentowe (renty wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- emerytury;
- renty z tytułu niezdolności do pracy;
- renty rodzinne.

7. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

8. Dane o świadczeniach podaje się w **ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

Świadczenia emerytalne i rentowe nie obejmują emerytur i rent wypłacanych przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Ministerstwo Sprawiedliwości oraz emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych pochodzą z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

WAGES AND SALARIES. SOCIAL BENEFITS

Methodological notes

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Data presented in this chapter do not include wages and salaries of employees in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety and in addition in tables 2 (46) to 5 (49) do not include wages and salaries of employees of: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers' organizations, economic and professional self-government, clergy, Polish State Railways and economic entities employing up to 9 persons.

2. Personal wages and salaries comprise, among others: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits.

Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of job occupational training.

3. The average monthly wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork, apprentices and persons employed abroad;
- payments from profit and balance surplus in cooperatives;
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities;
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

4. Data regarding wages and salaries are given in **gross terms**, i.e., including deductions for personal income tax and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.

5. Information regarding **retirement and other pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution – from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) as well as in the period from 1 I 2009 to 30 VI 2014 from the sources gathered in the open pension funds (OFE).

Information regarding **retirement and other pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the sources of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

6. Retirement and other pension benefits (also pensions paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

- retirement pensions;

- *disability pensions;*
- *survivors pensions.*

*7. Data regarding **the average monthly retirement and other pension** are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.*

*8. Data regarding benefits are given in **gross terms**, i.e., including deductions for personal income tax.*

Retirement and other pension benefits do not include pension paid by the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior, the Ministry of Justice as well as retirement and other pensions realized on the basis of international agreements.

Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

Information regarding retirement and other pension benefits come from Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

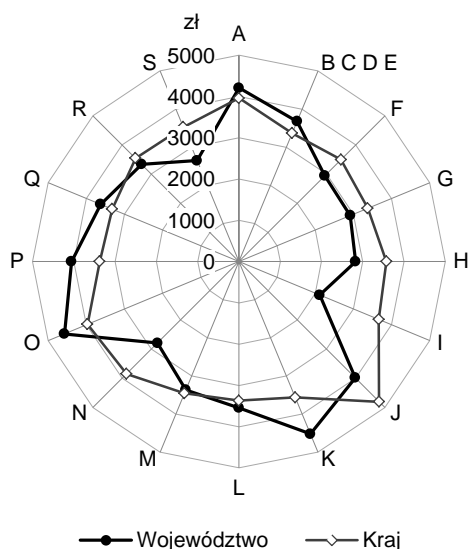
Uwagi analityczne

Poziom wynagrodzeń jest determinowany sytuacją gospodarczą i kondycją finansową podmiotów gospodarczych. Na wysokość płac wpływa również stan zasobów pracy oraz doświadczenie, umiejętności i kwalifikacje pracowników. W latach 2010–2015 wyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto notowano w sektorze publicznym, przy szybszym średnim rocznym tempie wzrostu wynagrodzeń w sektorze prywatnym. W 2015 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ogółem rośnie wolniej niż przed rokiem, podobnie przeciętna miesięczna emerytura wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Dynamika wzrostu pozostałych świadczeń społecznych była wyższa niż w 2014 r.

W województwie opolskim w 2015 r. **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej** ukształtowało się na poziomie 3565,04 zł, przy wolniejszym niż przed rokiem wzroście (4,1% wobec 4,4%). W kraju przeciętne wynagrodzenie rośnie szybciej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego (3,5% wobec 3,2%). W odniesieniu do 2010 r. przeciętne wynagrodzenie w województwie było wyższe o 21,0% (w kraju – o 21,2%).

W latach 2010–2015 przeciętne wynagrodzenie w województwie osiągało poziom poniżej średniej krajowej. W 2015 r. stanowiło ono 91,2% wynagrodzenia w kraju. Wyraźnie niższe wynagrodzenie obserwowano przede wszystkim w sekcji zakwaterowanie i gastronomia (2115,50 zł wobec 3667,02 zł) oraz administrowanie i działalność wspierająca (2791,07 zł wobec 3851,68 zł). Wśród sekcji, w których poziom przeciętnego wynagrodzenia przekroczył średnią krajową znalazły się m.in. działalność finansowa i ubezpieczeniowa (4521,85 zł wobec 3565,04 zł) oraz edukacja (4055,55 zł wobec 3374,56 zł).

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE BRUTTO W GOSPODARCE NARODOWEJ WEDŁUG SEKCJI W 2015 R.

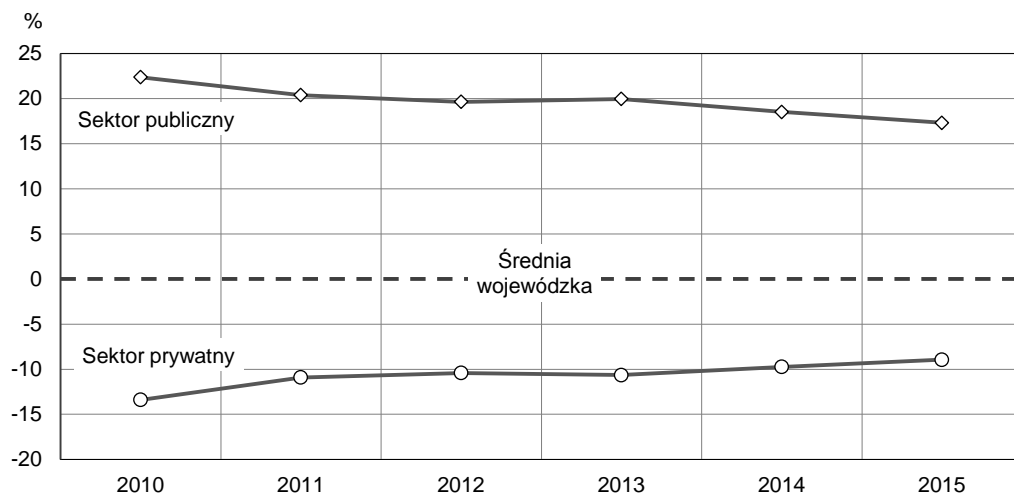

- A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
- B C D E – Przemysł^a
- F – Budownictwo
- G – Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ
- H – Transport i gospodarka magazynowa
- I – Zakwaterowanie i gastronomia^Δ
- J – Informacja i komunikacja
- K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
- L – Obsługa rynku nieruchomości^Δ
- M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
- N – Administrowanie i działalność wspierająca^Δ
- O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
- P – Edukacja
- Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
- S – Pozostała działalność usługowa

^a Obejmuje sekcje: B – „Górnictwo i wydobywanie”, C – „Przetwórstwo przemysłowe”, D – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ”, E – „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ”.

W 2015 r. przeciętne wynagrodzenie w sektorze publicznym wynosiło 4182,48 zł, a w sektorze prywatnym – 3246,05 zł. Wolniejszy w skali roku wzrost wynagrodzeń w sektorze publicznym niż w prywatnym (3,0% wobec 5,0%) wpłynął na dalsze zmniejszenie różnicy w poziomie wynagrodzeń między sektorami. W porównaniu z 2010 r. płace w sektorze publicznym były wyższe o 16,0%, podczas gdy w sektorze prywatnym – o 27,2%. W latach 2010–2015 średnie roczne tempo wzrostu wynagrodzeń w sektorze publicznym wynosiło 3,0%, a w prywatnym – 4,9% (ogółem – 3,9%).

ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO OD ŚREDNIEJ W WOJEWÓDZTWIE WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI

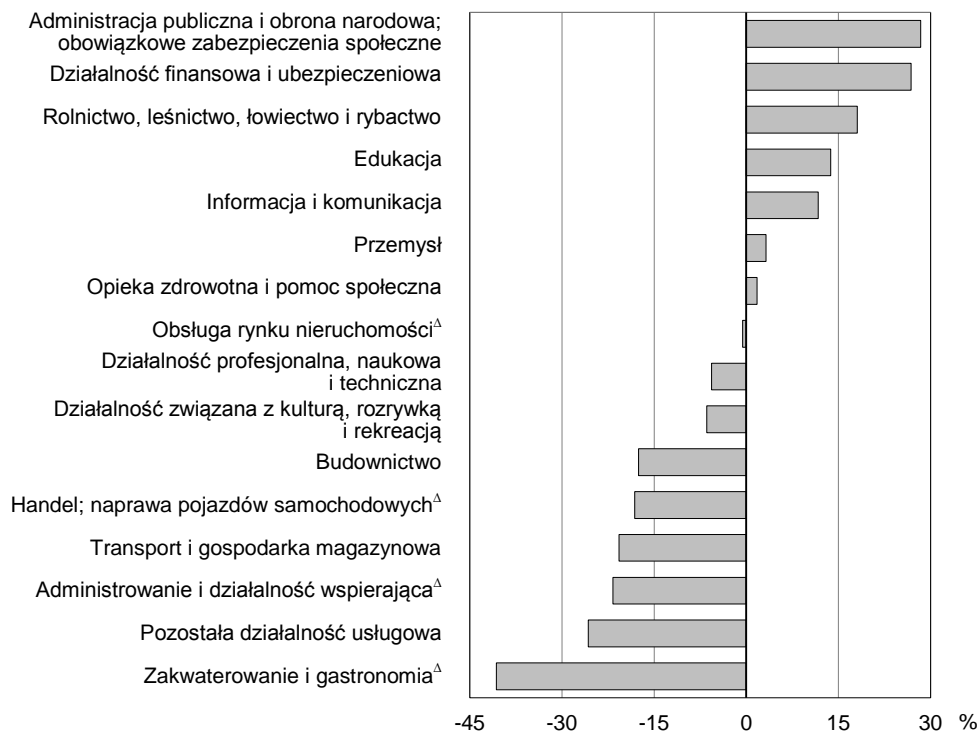

Jednym z kryteriów różnicujących wysokość płac jest rodzaj prowadzonej działalności. W latach 2010–2015 odnotowano duże zróżnicowanie w poziomie przeciętnego wynagrodzenia w poszczególnych sekcjach gospodarki narodowej. Należy jednak podkreślić, że rozpiętości płac wyrażone w odchyleniach względnych od średniej wojewódzkiej stopniowo zmniejszają się. Największa rozpiętość wystąpiła w 2011 r. (78,8 p. proc.), a najmniejsza – w 2015 r. (69,1 p. proc.). W 2015 r. najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie odnotowano w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (128,4% średniego wynagrodzenia w województwie) oraz działalności finansowej i ubezpieczeniowej (126,8%), a najniższe – w zakwaterowaniu i gastronomii (59,3%). Poziom wynagrodzenia najbardziej zbliżony do średniej wojewódzkiej obserwowano w sekcji obsługa rynku nieruchomości (99,4%).

W porównaniu z 2014 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło we wszystkich sekcjach, przy czym najszybciej w administrowaniu i działalności wspierającej (6,7%), a najwolniej – w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (0,3%). W odniesieniu do 2010 r. skala wzrostu wynagrodzeń wynosiła od 10,0% w informacji i komunikacji do 33,3% w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie.

ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO OD ŚREDNIEJ W WOJEWÓDZTWIE WEDŁUG SEKCJI W 2015 R.

Średnia wojewódzka = 100

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w 2015 r. osiągnęło poziom 3793,28 zł i było wyższe o 4,4% niż przed rokiem oraz o 20,9% w odniesieniu do 2010 r. (w kraju odpowiednio: o 3,7% i o 20,8%). W latach 2010–2015 średnie roczne tempo wzrostu przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń zarówno w województwie, jak i przeciętnie w kraju wynosiło 3,9%.

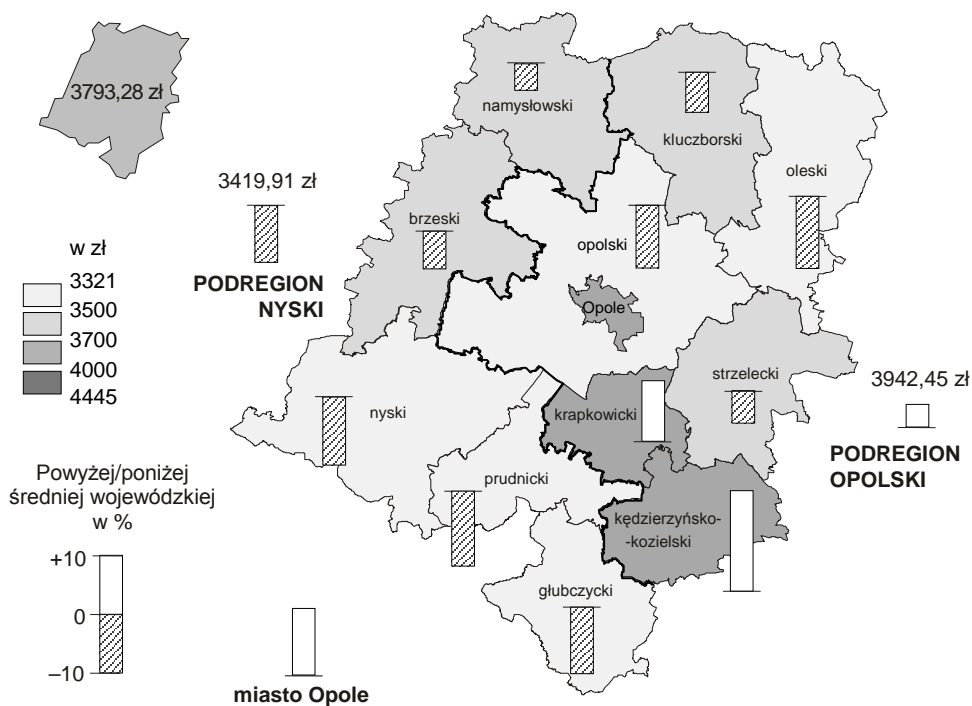
W analizowanej zbiorowości rozpiętość wynagrodzeń wahała się od 2262,17 zł w zakwaterowaniu i gastronomii do 4824,31 zł w działalności finansowej i ubezpieczeniowej. Wynagrodzenia te stanowiły odpowiednio 59,6% i 127,2% przeciętnego wynagrodzenia w województwie. Poprawę warunków płacowych względem roku poprzedniego odnotowano we wszystkich sekcjach, z wyjątkiem działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (spadek o 1,3%). Spośród sekcji, w których wystąpił wzrost wynagrodzeń, najwięcej zyskali pracownicy w przetwórstwie przemysłowym (o 6,7%), a najmniej – w działalności finansowej i ubezpieczeniowej (o 1,9%). W porównaniu z 2010 r. najszybciej rosły wynagrodzenia w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (33,8%), a najwolniej – w informacji i komunikacji (0,4%).

W latach 2010–2015 wyższe przeciętne wynagrodzenie otrzymywali zatrudnieni w jednostkach sfery budżetowej niż w jednostkach samofinansujących się. Największą różnicę w poziomie wynagrodzeń odnotowano w 2013 r. (563 zł). W 2015 r. przeciętne wynagrodzenie w **jednostkach sfery budżetowej** wynosiło 4104,80 zł i było wyższe o 2,8% niż przed rokiem oraz o 20,1% względem 2010 r. W tej grupie jednostek najlepiej opłacani byli pracownicy w sekcji administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (4632,82 zł), a najslabiej – zakwaterowanie i gastronomia (3295,27 zł). Przeciętne wynagrodzenie w **jednostkach samofinansujących się** osiągnęło poziom 3682,64 zł, tj. wyższy o 5,1% w skali roku i o 21,2% w odniesieniu do 2010 r. Wśród tych jednostek rozpiętość wynagrodzenia była znacznie większa – od 2081,60 zł w zakwaterowaniu i gastronomii do 4824,31 zł w działalności finansowej i ubezpieczeniowej.

W województwie opolskim w analizowanym okresie nadal utrzymywało się znaczne **terytorialne zróżnicowanie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto**.

Wyższy poziom przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w latach 2010–2015 obserwowano w podregionie opolskim, przy czym szybsze średnie roczne tempo wzrostu wynagrodzeń w tym okresie odnotowano w podregionie nyskim (4,2% wobec 3,7%).

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W 2015 R.

W 2015 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podregionie nyskim stanowiło 86,7% wynagrodzenia w podregionie opolskim (przed rokiem – 88,0%, w 2010 r. – 84,7%). W odniesieniu do 2014 r. szybciej rosły płace w podregionie opolskim aniżeli w nyskim (4,8% wobec 3,3%), natomiast w porównaniu z 2010 r. bardziej wzrosły wynagrodzenia w podregionie nyskim niż opolskim (23,0% wobec 20,1%).

W latach 2010–2015 wynagrodzenia przekraczające przeciętne wynagrodzenie w województwie odnotowano w powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim, krapkowickim i m. Opolu. W grupie o najniższych wynagrodzeniach znalazły się natomiast powiaty: oleski, nyski, prudnicki i opolski.

W 2015 r. najwyższe wynagrodzenia otrzymali pracownicy w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (117,2% przeciętnego wynagrodzenia w województwie), a najniższe wypłacono w powiecie oleskim (87,6%). Różnica między wynagrodzeniami w tych powiatach wynosiła 1123,50 zł i stanowiła największą rozpiętość między wynagrodzeniem maksymalnym i minimalnym w latach 2010–2015 (najmniejsza rozpiętość w 2012 r. – 845,21 zł).

Tabl. 1. **Najniższe i najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji i powiatów w 2015 r.**

Sekcje	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto			
	najniższe w zł	powiat	najwyższe w zł	powiat
O g ó ł e m	3321,49	oleski	4444,99	kędzierzyńsko-kozielski
w tym:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3277,60	krapkowicki	6230,61	strzelecki
Przemysł	2908,85	prudnicki	4975,28	kędzierzyńsko-kozielski
Budownictwo	2088,84	głubczycki	4641,86	krapkowicki
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A	2431,96	kluczborski	5215,97	kędzierzyńsko-kozielski
Transport i gospodarka magazynowa	2105,99	oleski	3555,75	kędzierzyńsko-kozielski
Zakwaterowanie i gastronomia	1883,93	namysłowski	2717,98	głubczycki
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3383,96	namysłowski	5949,84	m. Opole
Obsługa rynku nieruchomości ^A	2810,58	opolski	4449,40	m. Opole
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2743,13	oleski	5771,70	kluczborski
Administracja publiczna i obrona narodu- wa; obowiązkowe zabezpieczenia spo- łeczne	4127,58	głubczycki	4781,68	opolski
Edukacja	3714,59	głubczycki	4537,33	m. Opole
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3014,22	kluczborski	4371,98	m. Opole
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2858,37	nyski	3746,99	krapkowicki

Jeszcze bardziej zróżnicowany poziom wynagrodzeń w powiatach można zauważyć w poszczególnych rodzajach działalności. W 2015 r. największą różnicę między najniższym, a najwyższym wynagrodzeniem (ponad dwukrotnie wyższe płace) odnotowano w budownictwie, handlu; naprawie pojazdów samochodowych oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Spośród badanych sekcji najczęściej (4 sekcje) najwyższe wynagrodzenie w województwie otrzymywali pracownicy z m. Opola. Najwięcej sekcji (3) z najniższym wynagrodzeniem odnotowano w powiecie głubczyckim.

W odniesieniu do 2014 r. poprawę warunków płacowych obserwowano we wszystkich powiatach. Skala wzrostu wynagrodzeń wahała się od 1,4% w powiecie krapkowickim do 5,4% w m. Opolu. W porównaniu z 2010 r. najbardziej wynagrodzenia wzrosły w powiecie namysłowskim (o 27,4%), a najmniej – w powiecie krapkowickim (o 10,1%).

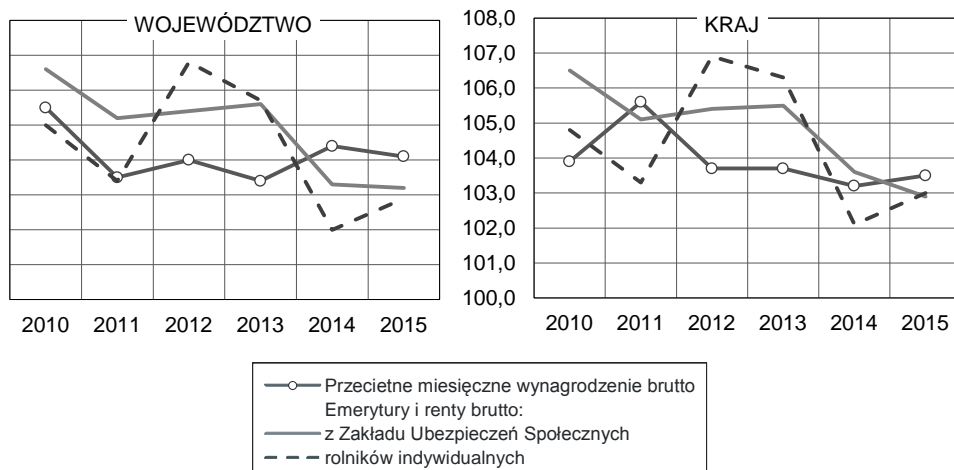
W latach 2010–2014 obserwowano, zarówno w województwie jak i w kraju, stopniowy spadek łącznej przeciętnej liczby **emerytów i rencistów** będących w ewidencji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) oraz Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS).

W 2015 r. liczba tych świadczeniobiorców w województwie (201,8 tys.) utrzymała się na poziomie roku poprzedniego, podczas gdy w kraju nieznacznie wzrosła (o 0,1%). W odniesieniu do 2010 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów bardziej zmniejszyła się w województwie niż w kraju (6,4% wobec 3,9%).

Emerytów i rencistów pobierających świadczenia z ZUS było 176,2 tys. (o 0,1% więcej niż przed rokiem, a o 4,7% mniej wobec 2010 r.), co stanowiło 87,3% wszystkich emerytów i rencistów w województwie. Wśród świadczeniobiorców największą grupę, podobnie jak w poprzednich latach, stanowili emeryci (72,5%), a następnie osoby otrzymujące rentę rodzinną (18,9%) oraz osoby pobierające rentę z tytułu niezdolności do pracy (8,7%).

DYNAMIKA PRZECIĘTNEGO MIESIĘCZNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO ORAZ PRZECIĘTNEJ EMERYTURY I RENTY BRUTTO

Rok poprzedni = 100

Przeciętna liczba emerytów i rencistów uzyskujących świadczenia z KRUS wynosiła 25,5 tys. i zmniejszyła się zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim (o 1,1%), jak i w stosunku do 2010 r. (o 16,8%). W tej grupie świadczeniobiorców również dominowali emeryci (85,6%). Odsetek osób pobierających rentę z tytułu niezdolności do pracy wynosił 11,2%, a osób otrzymujących rentę rodzinną – 3,2%.

W 2015 r. **przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS** wynosiła 1948,36 zł i stanowiła 95,1% przeciętnej emerytury i renty w kraju. Świadczenie to rosło wolniej niż przed rokiem (3,2% wobec 3,3%). W porównaniu z 2010 r. emerytury i renty były o 24,9% wyższe, a średnie roczne tempo wzrostu wyniosło 4,5%.

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w 2015 r. ukształtowała się na poziomie 1245,08 zł, tj. o 5,5% wyższym niż przeciętnie w kraju. Emerytury i renty rolników rosły szybciej niż w 2014 r. (2,9% wobec 2,0%). Od 2010 r. świadczenia te zwiększyły się o 22,4% w średnim rocznym tempie wynoszącym 4,1%.

WARUNKI PRACY

Uwagi metodyczne

1. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia** obejmują zatrudnionych w jednostkach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transport i gospodarka magazynowa; informacja i komunikacja (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); edukacja (w zakresie szkół wyższych); opieka zdrowotna i pomoc społeczna (w zakresie opieki zdrowotnej); pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów oraz artykułów użytku osobistego i domowego).

Dodatkowym kryterium jest liczba pracujących wynosząca 10 i więcej osób.

2. Dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych:

- **ze środowiskiem pracy** (substancje chemiczne, pyły przemysłowe, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.);
- **z uciążliwością pracy** (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.);
- **z czynnikami mechanicznymi** związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

3. Pracownicy zatrudnieni w warunkach zagrożenia ujęci zostali tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego (związanego ze środowiskiem pracy, z uciążliwością pracy, z maszynami szczególnie niebezpiecznymi), tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy.

4. **Osobozagrożenia** jest to suma działających na pracownika szkodliwych czynników. Jeżeli na każdego pracownika działa tylko jeden czynnik szkodliwy, wówczas suma osobozagrożeń jest równa liczbie osób narażonych na czynniki szkodliwe.

5. Do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

6. **Ocena ryzyka zawodowego** to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich stopnia ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa. Oceniać i dokumentować ryzyko zawodowe jest obowiązany pracodawca.

7. **Odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych** są to wypłaty należne pracownikom, którzy doznali uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, a także członkom rodzin pracowników zmarłych wskutek takiego wypadku lub choroby.

8. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Prezentowane dane nie obejmują wypadków przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, a w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane opracowano na podstawie statystycznych kart wypadków przy pracy.

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie podróży służbowej;
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za **jeden wypadek przy pracy** liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

Za **zbiorowy wypadek przy pracy** traktuje się wypadek, któremu w wyniku tego samego zdarzenia w **danym zakładzie** uległy co najmniej 2 osoby.

9. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

10. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

11. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących oraz ich **przyczyn**.

Wydarzenie będące odchyleniem od stanu normalnego jest to wydarzenie niezgodne z właściwym przebiegiem procesu pracy, które wywołało wypadek.

Wydarzenie powodujące uraz opisuje, w jaki sposób poszkodowany doznał urazu (fizycznego lub psychicznego) spowodowanego przez czynnik materialny.

Przyczyny wypadku są to wszelkie braki i nieprawidłowości, które bezpośrednio lub pośrednio przyczyniły się do powstania wypadku, związane z czynnikami materialnymi (technicznymi), z ogólną organizacją pracy w zakładzie lub organizacją stanowiska pracy oraz związane z pracownikiem, w tym również z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika.

Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.

12. Czynność wykonywana przez poszkodowanego w chwili wypadku to czynność wykonywana przez poszkodowanego w sposób zamierzony, bezpośrednio przed wypadkiem.

13. Czynniki materialne:

- **związany z czynnością wykonywaną przez poszkodowanego w chwili wypadku** to maszyna, narzędzie lub inny obiekt używany przez poszkodowanego w chwili, gdy uległ on wypadkowi;
- **związany z odchyleniem** to maszyna, narzędzie, inny obiekt lub czynnik środowiska, który ma bezpośredni związek z wydarzeniem będącym odchyleniem od stanu normalnego;
- **będący źródłem urazu** to maszyna, narzędzie, inny obiekt lub czynnik środowiska, z którym kontakt stał się przyczyną urazu (fizycznego lub psychicznego).

14. Szacunkowe straty materialne obejmują sumę wartości uszkodzonych maszyn, urządzeń, narzędzi, surowców, wyrobów gotowych, budynków wraz z ich wyposażeniem, które zaistniały w związku z wypadkiem przy pracy.

15. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

WORK CONDITIONS

Methodological notes

1. Information regarding **persons working in hazardous conditions i.e., with substances hazardous to health** concerns persons employed by entities included in the sections: agriculture, forestry and fishing (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction (excluding development of building projects); wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; information and communication (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); professional, scientific and technical activities (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities), administrative and support service activities (in the scope of rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); education (only tertiary education); human health and social work activities (in the scope of human health activities); other service activities (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

The additional criterion is the number of employees amounting to 10 and more persons.

2. Data concern persons exposed to factors connected with:

- **the work environment** (chemical substances, industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climate, etc.);
- **strenuous work conditions** (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.);
- **mechanical factors** connected with particularly dangerous machinery.

3. Employees working in hazardous conditions have been listed only once by predominant factor (related to the work environment, strenuous work conditions, particularly dangerous machinery), i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post.

4. **Threats-cum-persons** consist of the total amount of all hazardous factors influencing a worker. If there is only one hazardous factor per every person the total of threats-cum-persons amounts to the total number of persons working in hazardous conditions.

5. In calculating the ratio per 1000 paid employees the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed

6. **Evaluation of occupational risk** is a complex estimation of possibility of bodily injury or health status worsening as well as seriousness of these events occurring in hazardous situation, conducting in order to choose appropriate safety measures. The employer is required to assess and document occupational risk.

7. **Compensations for injuries and occupational diseases** are payments due to employees who lost their health as a result of occupational accident or occupational disease or to family members of employees who died because of such accident or disease.

8. Information regarding **accidents at work** includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Presented data do not include accidents at work on private farms in agriculture whereas in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data are obtained from statistical reports of accidents at work.

Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;

- when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- during a business trip;
- during a training within the scope of common self-defence;
- at performing tasks ordered by trade union organizations functioning at the employer.

As a **single accident at work** is counted each persons's accident regardless whether the injured person was injured during an individual or a collective accident.

Mass accident at work is an accident in which at least two people were injured as a result of the same event in a **given workplace**.

9. Serious accident at work is an accident which resulted in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as the one which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

10. Fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within 6 months from the date of the accident.

11. Accidents at work are classified, i.a., according to **events** which directly cause them as well as according to their **causes**.

Deviation describes the event not in accordance with the appropriate course of the work process which caused an accident.

Contact-mode of injury describes in what way the victim was injured (physical or mental) by material agent.

Causes of accident are all short-comings and irregularities connected with material (technical) factors, organization of work in an enterprise or in a workplace, and related to employee including incorrect employee's behaviour.

Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, therefore the sum of causes is greater than the total number of accidents.

12. Specific physical activity performed by the victim at the moment of accident describes activity performed by the injured person intentionally, immediately before the accident.

13. Material agent:

- **connected to the specific physical activities performed by the victim at the moment of accident** is a machine, tool or other object used by the victim at the moment when the accident occurred;
- **connected with the deviation** is a machine, tool, other object or environmental factor that is directly connected to the deviant event;
- **that is a source of injury** comprises machine, tool, other object or environment factor which the contact with caused injury (physical or mental).

14. Estimated material losses comprise the sum of values of damaged machines, equipment, tools, raw materials, finished products, buildings together with the furnishing, which originated to the accident at work.

15. The accident ratio is the number of persons injured per 1000 persons employed. In calculating the ratio the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

Uwagi analityczne

Warunki pracy stanowią zespół czynników występujących w środowisku pracy mających wpływ na jej jakość oraz wydajność. Są one istotnym zagadnieniem z punktu widzenia zarówno pracodawcy, jak i pracownika. Pracodawcy zobowiązani są do identyfikacji czynników szkodliwych i ich wpływu na zdrowie zatrudnionych osób, zapewnienia warunków pracy zgodnych z obowiązującymi normami oraz podejmowania działań profilaktycznych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. W 2015 r. liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia wzrosła na przestrzeni roku, ale w porównaniu z 2010 r. znacząco zmniejszyła się. Liczba wypadków i poszkodowanych w wypadkach przy pracy w analizowanym okresie obniżyła się natomiast zarówno w skali roku, jak i względem 2010 r.

W województwie opolskim na koniec 2015 r. w jednostkach objętych badaniem warunków pracy zatrudnionych było 116,5 tys. osób, tj. więcej o 4,0% niż przed rokiem i o 1,9% w stosunku do 2010 r. Spośród tej grupy 14,4 tys. osób pracowało w warunkach zagrożenia, co stanowiło 12,3% zatrudnionych w jednostkach objętych badaniem (w 2014 r. – 12,0%, w 2010 r. – 15,5%). Przeciętnie w kraju odsetek zatrudnionych w warunkach zagrożenia w analizowanych latach kształtował się na niższym poziomie (od 8,6% do 9,8%). Zarówno w kraju, jak i województwie liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia wzrosła w stosunku do 2014 r., ale zmniejszyła się w porównaniu z 2010 r.

Tabl. 1. **Zatrudnieni^a w warunkach zagrożenia według sektorów własności**
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2014	2015		
	w liczbach bezwzględnych	2010=100	2014=100	
O g ó ł e m	13438	14355	81,1	106,8
w tym kobiety	2118	2273	45,7	107,3
Sektor: publiczny	2576	2700	58,9	104,8
prywatny	10862	11655	88,8	107,3

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy.

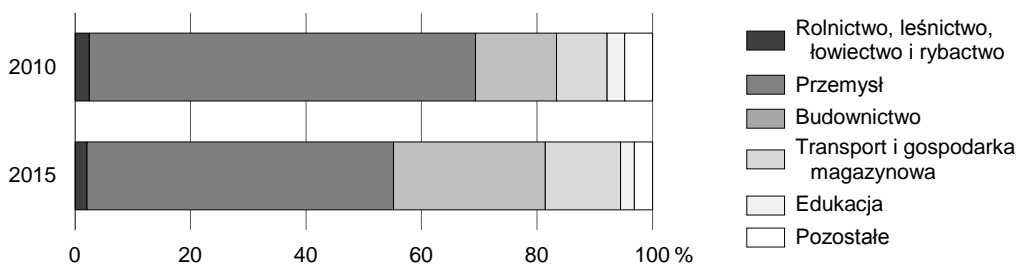
W odniesieniu do 2014 r. liczba mężczyzn i kobiet zatrudnionych w warunkach zagrożenia rosła w podobnym tempie (6,7% wobec 7,3%). W porównaniu z 2010 r. bardziej zmniejszyła się natomiast liczba zatrudnionych kobiet w warunkach zagrożenia (o 54,3%) niż mężczyzn (o 5,2%). W efekcie w ogólnej liczbie zatrudnionych w warunkach zagrożenia obniżył się udział kobiet (z 28,1% do 15,8%) oraz ich liczba w przeliczeniu na 100 mężczyzn zatrudnionych w tych warunkach (z 39 do 19).

Większość zatrudnionych w warunkach zagrożenia była pracownikami sektora prywatnego. W porównaniu z 2014 r. bardziej wzrosła również liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia w sektorze prywatnym niż w publicznym. W odniesieniu do 2010 r. mniejszą liczbę zatrudnionych w warunkach szkodliwych obserwowano w obu sektorach, przy czym większy względny spadek tych zatrudnionych wystąpił w sektorze publicznym.

Najwięcej zatrudnionych w warunkach zagrożenia odnotowano w przemyśle i budownictwie. W odniesieniu do 2010 r. liczba tych zatrudnionych w przemyśle zmniejszyła się o 35,7%, podczas gdy w budownictwie wzrosła o 51,5%. Zmiany te wpłynęły na strukturę powodując istotny spadek udziału zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przemyśle, przy blisko dwukrotnym wzroście udziału zatrudnionych w budownictwie.

STRUKTURA ZATRUDNIONYCH^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG SEKCJI

Stan w dniu 31 XII

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy.

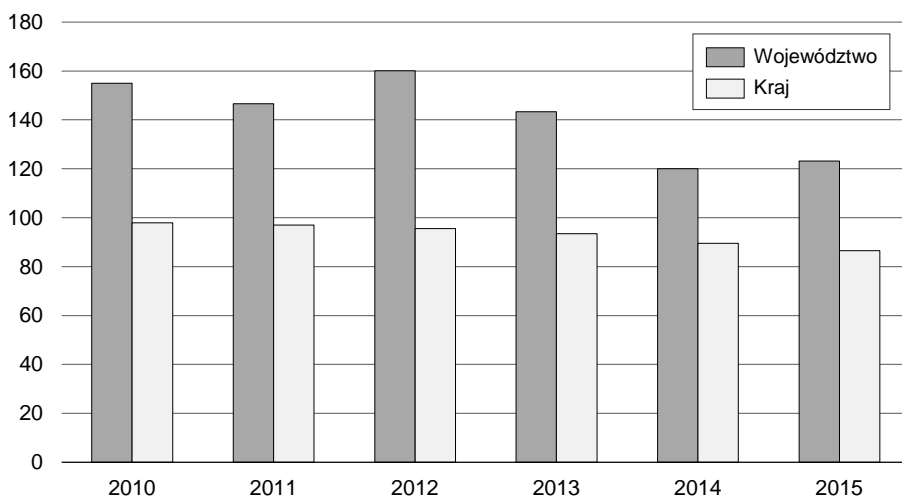
Istotną miarą obrazującą **skalę zatrudnienia w warunkach zagrożenia** jest *liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych w zbiorowości objętej badaniem*. W analizowanym okresie wskaźnik osiągał w kolejnych latach dużo wyższe wartości niż przeciętnie w kraju. Najmniej korzystnie kształtował się on w 2012 r. (160,1), a najniższy jego poziom odnotowano w 2014 r. (120,0). W 2015 r. wskaźnik wynosił 123,2 (wobec 86,5 w kraju). Największe zagrożenie mierzone tym wskaźnikiem wystąpiło w sekcjach: budownictwo (331,9) oraz transport i gospodarka magazynowa (209,3). Wysokie wskaźniki odnotowano zwłaszcza w niektórych działach w/w sekcji – w zakresie robót budowlanych i specjalistycznych (552,5) oraz w magazynowaniu i działalności usługowej wspomagającej transport (701,2).

W warunkach zagrożenia związanych ze **środowiskiem pracy** na koniec 2015 r. zatrudnionych było 8,9 tys. osób. Grupa ta, podobnie jak przed rokiem, stanowiła 62,3% wszystkich zatrudnionych w warunkach zagrożenia, podczas gdy w latach 2010–2013 – poniżej 50% (przeciętnie w kraju odsetek tych zatrudnionych w analizowanym okresie utrzymywał się na względnie stałym poziomie – 58%). Liczba zatrudnionych w omawianej grupie zagrożeń zwiększyła się zarówno w skali roku (o 6,6%), jak i w odniesieniu do 2010 r. (o 5,9%). Zdecydowaną większość (94,0%) osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia związanych ze środowiskiem pracy odnotowano w sektorze prywatnym. W analizowanej grupie zagrożeń, podobnie jak w latach poprzednich, dominował przemysł (54,1%) i budownictwo (38,3%). W wymienionych sekcjach wystąpiło również największe zagrożenie w przeliczeniu na 1000 zatrudnionych (w budownictwie – 301,5, a w przemyśle – 76,6).

Na zagrożenia związane z **uciążliwością pracy** na koniec 2015 r. narażonych było 3,9 tys. osób, tj. 27,0% wszystkich zatrudnionych w warunkach zagrożenia (w 2014 r. – 27,5%). W latach 2010–2013 udział osób narażonych na te zagrożenia był znacznie wyższy (40–43%). Przeciętnie w kraju w całym analizowanym okresie odsetek tych zatrudnionych kształtował się w granicach 27–29%. W odniesieniu do 2014 r. liczba zatrudnionych narażonych na zagrożenia związane z uciążliwością pracy wzrosła o 4,7%, a w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 49,5%. Ponad połowa tej zbiorowości (52,8%) zatrudniona była w sektorze publicznym. Najwięcej osób narażonych na zagrożenia związane z uciążliwością pracy odnotowano w przemyśle (41,2%) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (39,9%). W przeliczeniu na 1000 zatrudnionych największe zagrożenie wystąpiło w transporcie i gospodarce magazynowej (173,2) oraz edukacji (134,8).

Trzecią grupą zagrożeń na stanowiskach pracy są zagrożenia związane z **czynnikami mechanicznymi**, tj. pracą z maszynami szczególnie niebezpiecznymi. Liczba zatrudnionych narażonych na te zagrożenia w latach 2010–2015 oscylowała między 1,3 tys. osób a 1,6 tys. osób. Na koniec 2015 r. na zagrożenia związane z czynnikami mechanicznymi narażony był, podobnie jak w latach poprzednich, co dziesiąty zatrudniony w warunkach zagrożenia (przeciętnie w kraju – co siódmy). W 2015 r. w województwie z ogólnej liczby zatrudnionych w warunkach zagrożenia związanych z czynnikami mechanicznymi 92,5% pracowało w sektorze prywatnym. Pod względem rodzaju działalności, najwięcej zatrudnionych narażonych na te zagrożenia odnotowano w przemyśle (77,0%). Największe zagrożenie związane z pracą z maszynami szczególnie niebezpiecznymi na 1000 zatrudnionych wystąpiło w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (20,8) oraz przemyśle (18,7).

ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA NA 1000 ZATRUDNIONYCH BADANEJ ZBIOROWOŚCI Stan w dniu 31 XII

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy.

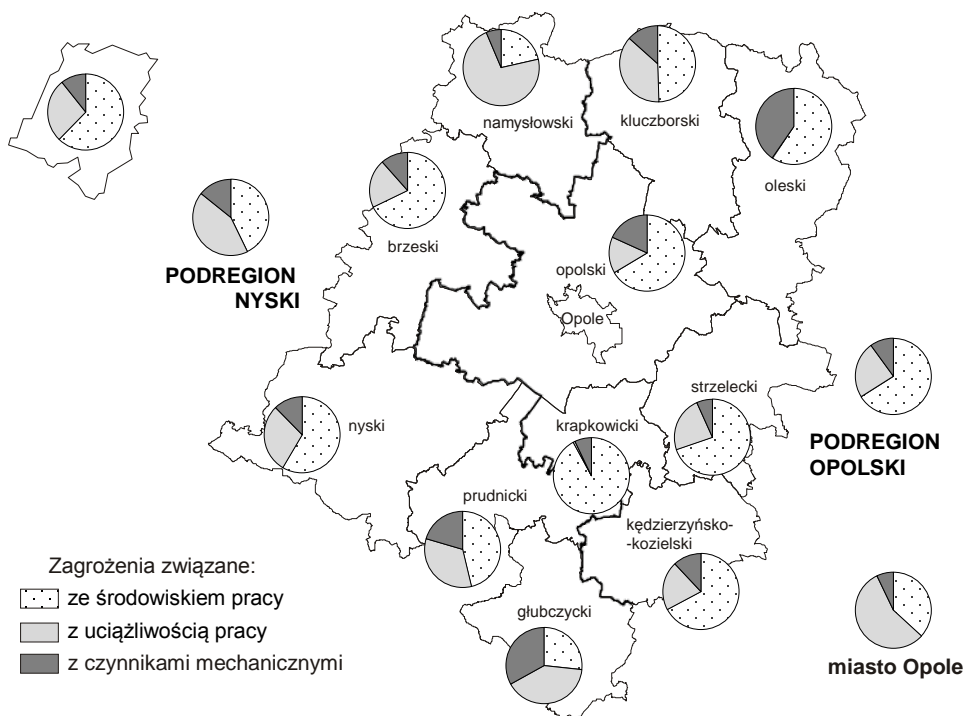
Przestrzenne rozmieszczenie zagrożeń stanowisk pracy oraz stopień natężenia zagrożeń czynnikami szkodliwymi dla zdrowia są uzależnione od infrastruktury i stopnia koncentracji zakładów pracy o określonych rodzajach działalności.

W latach 2010–2015 zdecydowanie więcej zatrudnionych w warunkach zagrożenia obserwowano w podregionie opolskim. Na koniec 2015 r. na terenie podregionu opolskiego i nyskiego pracowało odpowiednio 83,9% i 16,1% zatrudnionych w warunkach zagrożenia. Połowa zatrudnionych narażonych na zagrożenia koncentrowała się w dwóch powiatach: krapkowickim (26,4%) i m. Opolu (23,7%). Najniższy odsetek tych zatrudnionych odnotowano natomiast w powiatach: głubczyckim (1,6%), brzeskim (2,0%) oraz kluczborskim i oleskim (po 2,1%).

W skali roku największe względne zmiany w liczbie osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia wystąpiły w powiatach strzeleckim i prudnickim (wzrost odpowiednio: o 66,2% i o 22,1%) oraz brzeskim i krapkowickim (spadek: o 6,8% i o 6,0%). W porównaniu z 2010 r. w sześciu powiatach liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia zmniejszyła się, w tym najbardziej w opolskim (o 68,2%) i oleskim (o 49,2%). Największy wzrost tych zatrudnionych odnotowano natomiast w powiatach: krapkowickim (o 44,4%) i strzeleckim (o 29,5%).

STRUKTURA ZATRUDNIONYCH^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG GRUP ZAGROŻEŃ W 2015 R.

Stan w dniu 31 XII

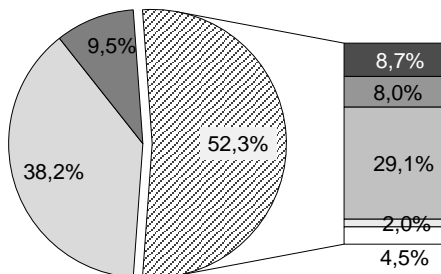
^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy.

Kategoria **osobozagrożeń** oznacza liczbę osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia, liczonych tyle razy na ile czynników osoby te były narażone. Osoby zatrudnione w warunkach zagrożenia mogą być narażone na czynniki szkodliwe związane ze środowiskiem pracy i uciążliwością pracy oraz czynniki mechaniczne. Na poprawę warunków pracy istotny wpływ ma proces likwidacji lub ograniczenia zagrożeń oraz proces ujawnienia zagrożeń istniejących lub nowo powstałych.

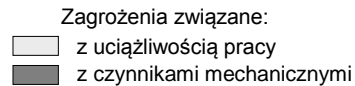
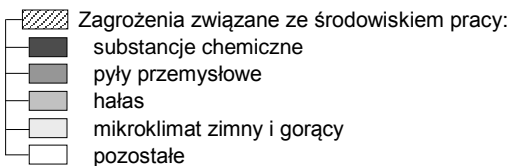
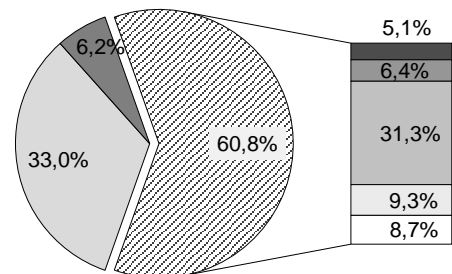
W analizowanym okresie najczęściej osobozagrożeń zlikwidowanych lub ograniczonych odnotowano w 2010 r. (10,5 tys.), a nowo powstałych lub ujawnionych – w 2012 r. (3,7 tys.). W 2015 r. zlikwidowano lub ograniczono 7,4 tys. osobozagrożeń, tj. o 30,8% więcej niż przed rokiem i o 29,9% mniej w porównaniu z 2010 r. Równocześnie ujawniono (łącznie z nowo powstałymi) 2,3 tys. osobozagrożeń. Ich liczba na przestrzeni roku wzrosła o 2,6%, a w odniesieniu do 2010 r. zmniejszyła się o 33,8%. Większa liczba osobozagrożeń zlikwidowanych lub ograniczonych od nowo powstałych lub ujawnionych świadczy o pozytywnych procesach dokonujących się w zakresie warunków pracy.

STRUKTURA OSOBOZAGROŻEŃ WEDŁUG GRUP ZAGROŻEŃ W 2015 R.

NOWO POWSTAŁYCH LUB UJAWNIONYCH

ZLIKWIDOWANYCH LUB OGRANICZONYCH

Na koniec 2015 r. liczba osobozagrożeń wyniosła 17,1 tys. i była o 6,2% większa niż przed rokiem oraz o 19,0% mniejsza w porównaniu z 2010 r. Przeciętnie w kraju skala zmian była znacznie mniejsza (odpowiednio: o 0,1% i o 10,6%). Ponad połowa osobozagrożeń (9,7 tys.) wystąpiła w grupie zagrożeń związanych ze środowiskiem pracy. W okresie I-XII 2015 r. w grupie tej zlikwidowano lub ograniczono 4,5 tys. osobozagrożeń, przy jednoczesnym ujawnieniu (łącznie z nowo powstałymi) 1,2 tys. osobozagrożeń. Spośród czynników związanych ze środowiskiem pracy największe zagrożenie stanowił hałas (54,6%), dla którego jednocześnie zlikwidowano lub ograniczono najwięcej osobozagrożeń (51,4%).

Liczba osobozagrożeń związanych z uciążliwością pracy na koniec 2015 r. wyniosła 5,6 tys. W tej grupie zagrożeń w ciągu roku zlikwidowano lub ograniczono 2,4 tys. osobozagrożeń i jednocześnie stwierdzono 0,9 tys. osobozagrożeń nowo powstałych lub ujawnionych. Wśród czynników szkodliwych związanych z uciążliwością pracy nadmierne obciążenie fizyczne stanowiło 15,9%, a niedostateczne oświetlenie stanowisk pracy – 8,9%.

W grupie zagrożeń związanych z czynnikami mechanicznymi w 2015 r. zlikwidowano lub ograniczono 0,5 tys. osobozagrożeń wobec 0,2 tys. osobozagrożeń nowo powstałych lub ujawnionych. W końcu 2015 r. w omawianej grupie odnotowano 1,8 tys. osobozagrożeń.

W badaniu warunków pracy istotne znaczenie mają informacje dotyczące działań profilaktycznych związanych z **oceną i eliminacją ryzyka zawodowego**. W latach 2010–2015 ocenę ryzyka zawodowego przeprowadzono łącznie dla 173,9 tys. stanowisk pracy, na których pracowało 273,6 tys. osób. Najczęściej oceny ryzyka dokonywano dla stanowisk i zatrudnionych na nich osób w przemyśle. Wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego dotyczyło ponad połowy ocenianych stanowisk i osób, które na nich pracowały. Najwięcej stanowisk i osób na nich zatrudnionych poddanych ocenie odnotowano w 2012 r. (odpowiednio: 32,3 tys. i 48,4 tys.), a dla których wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe – w 2014 r. (18,5 tys. i 25,3 tys.).

W 2015 r. w jednostkach objętych badaniem warunków pracy ocenę ryzyka zawodowego przeprowadzono dla 32,1 tys. stanowisk pracy, na których zatrudnionych było 46,7 tys. osób. Większość stanowisk pracy, podobnie jak w latach poprzednich, zbadano w zakładach sektora prywatnego (90,0%). W wyniku zastosowania środków technicznych, organizacyjnych i ochrony indywidualnej wyeliminowano lub ograniczono ryzyko zawodowe na 15,8 tys. stanowiskach pracy, na których pracowało 23,8 tys. osób. Co drugim ocenianym stanowiskiem było stanowisko pracy w przemyśle (16,0 tys.). Wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka dokonano dla 8,6 tys. stanowisk w przemyśle (54,5% wszystkich ocenianych stanowisk).

Badanie warunków pracy dostarcza również informacji z zakresu **świadczeń rzeczowych oraz pieniężnych** wypłacanych z tytułu wykonywania pracy w warunkach szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia oraz z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Najwięcej osób korzystających ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia według stanu w połowie grudnia notowano w 2012 r., a najmniej – w 2014 r. Spośród dostępnych świadczeń najbardziej rozpowszechnionym rodzajem świadczeń w analizowanym okresie były napoje, posiłki profilaktyczne i dodatki pieniężne.

Według stanu w połowie grudnia 2015 r. w ramach uprawnień pracowniczych ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia z napojów skorzystało 23,0 tys. osób, posiłków profilaktycznych – 11,9 tys. osób, a z dodatków pieniężnych – 5,2 tys. osób. Większość przyznawanych świadczeń otrzymywali pracownicy sektora prywatnego, wyjątek stanowiły dodatkowe urlopy (32,2% wobec 67,8% w sektorze publicznym).

W okresie 2010–2015 łącznie wypłacono 2,0 tys. świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, w tym większość w sektorze prywatnym. W 2015 r. odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych było 0,4 tys. (80,2% w sektorze prywatnym). Najwięcej świadczeń wypłacono w przemyśle (55,4%) i budownictwie (14,2%). Średni koszt odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wyniósł 4332 zł, tj. więcej o 0,5% niż przed rokiem i o 10,5% w porównaniu z 2010 r. Przeciętnie w kraju średni koszt odszkodowania był na poziomie 3818 zł i w skali roku zmniejszył się o 4,3%, a w odniesieniu do 2010 r. wzrósł o 25,3%. Biorąc pod uwagę rodzaj działalności badanych jednostek w województwie najwyższy średni koszt świadczeń otrzymali poszkodowani w transporcie i gospodarce magazynowej (5939 zł), a najniższy – w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (2642 zł).

Wypadki przy pracy są zagadnieniem ściśle związanym z rynkiem pracy, a zwłaszcza z bezpieczeństwem oraz warunkami pracy. Gromadzone w tym zakresie informacje są podstawą do analizy rozmiarów, struktury, przyczyn czy konsekwencji wypadków i podejmowania odpowiednich działań znacznie ich ograniczających.

W latach 2010–2015 zgłoszono łącznie 13,7 tys. wypadków przy pracy, w tym 57 wypadków zbiorowych. Najwięcej wypadków (ponad 40%) odnotowano w przemyśle. Poszkodowanych zostało łącznie 13,8 tys. osób, w tym 127 osób w wypadkach zbiorowych.

W 2015 r. odnotowano 2,2 tys. wypadków przy pracy, tj. mniej o 0,5% niż przed rokiem i o 9,1% w porównaniu z 2010 r. Podobne tendencje obserwowano ogółem w kraju. Największa liczba wypadków miała miejsce w jednostkach prowadzących działalność w zakresie przemysłu (43,3%) oraz handlu; naprawy pojazdów samochodowych (12,4%).

W wypadkach przy pracy zgłoszonych w 2015 r. poszkodowanych zostało 2,2 tys. osób. Ich liczba, podobnie jak ogółem w kraju, zmniejszyła się zarówno na przestrzeni roku, jak i w porównaniu z 2010 r. (odpowiednio: o 1,1% i o 9,0%). Poszkodowani w sektorze prywatnym stanowili 72,1% wszystkich poszkodowanych w wypadkach przy pracy. Blisko 70% poszkodowanych wykonywało pracę w zakładach o liczbie pracujących do 249 osób, w tym ponad 40% – w przedziale od 50 do 249 osób.

Tabl. 2. **Poszkodowani w wypadkach przy pracy^a według sektorów własności**

Wyszczególnienie	2014	2015		
	w liczbach bezwzględnych	2010=100	2014=100	
O g ó ł e m	2206	2181	91,0	98,9
Sektor: publiczny	647	608	88,4	94,0
prywatny	1559	1573	92,1	100,9
W tym kobiety	693	710	102,3	102,5
Sektor: publiczny	339	339	100,9	100,0
prywatny	354	371	103,6	104,8

a Zgłoszone w danym roku; poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie.

W skali roku największy względny spadek liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy wystąpił w budownictwie (o 30,1%), a wzrost – w przemyśle (o 12,3%). W porównaniu z 2010 r.

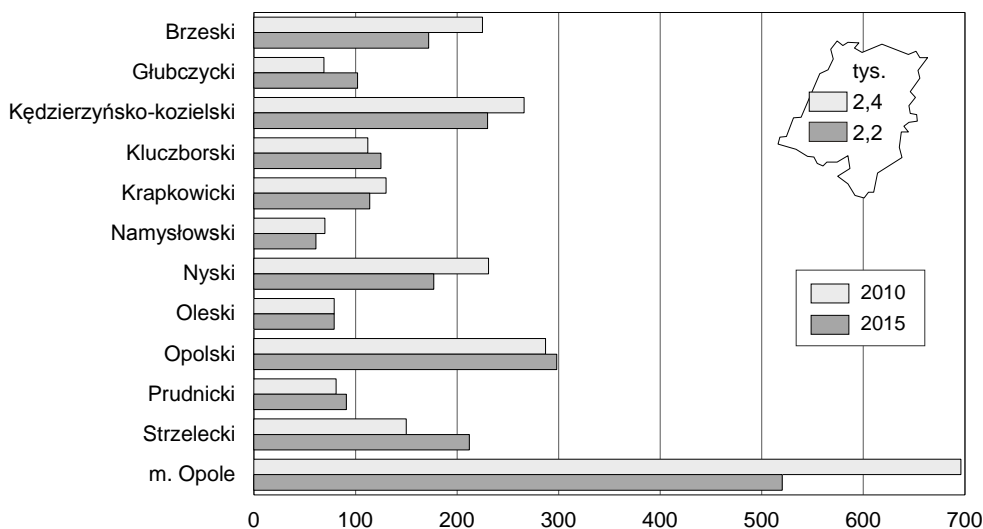
liczba osób poszkodowanych w wypadkach najbardziej zmniejszyła się w administrowaniu i działalności wspierającej (o 38,2%), rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 37,6%) oraz budownictwie (o 32,2%). Wzrost odnotowano natomiast przede wszystkim w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (o 28,3%).

Ocena częstości występowania zdarzeń wypadkowych przy pracy jest możliwa po dokonaniu analizy **wskaźników wypadkowości**, tj. *liczby osób poszkodowanych na 1000 pracujących*. W ostatnich latach obserwowano tendencję spadkową wskaźnika wypadkowości. Mimo obniżenia nadal kształtował się on jednak na wyższym poziomie niż przeciętnie w kraju (w 2015 r. – 7,93 wobec 7,19).

Ważnym aspektem analizy okoliczności wypadków przy pracy jest **charakterystyka demograficzno-zawodowa** osób, które w tych wypadkach zostały poszkodowane. Wypadkom przy pracy częściej ulegali mężczyźni. W 2015 r. mężczyźni stanowili 2/3 poszkodowanych w wypadkach przy pracy (67,4%). Uwagę zwraca wzrost w skali roku (o 2,5%) i w odniesieniu do 2010 r. (o 2,3%) liczby poszkodowanych kobiet. Wśród poszkodowanych ogółem ponad połowę stanowiły osoby w wieku 25–34 i 35–44 lata (odpowiednio: 26,3% i 24,1%).

W 2015 r. pod względem stażu pracy na zajmowanym stanowisku najliczniejszą grupę poszkodowanych w wypadkach przy pracy stanowiły, podobnie jak w poprzednich latach, osoby ze stażem pracy do 1 roku i mniej (31,6% wszystkich poszkodowanych). Najbardziej niebezpieczną pracę wykonywali pracownicy w grupach zawodów: robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni oraz operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych. Odsetek poszkodowanych w wypadkach przy pracy w tych grupach zawodów wynosił odpowiednio: 14,0% i 12,1%.

POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a

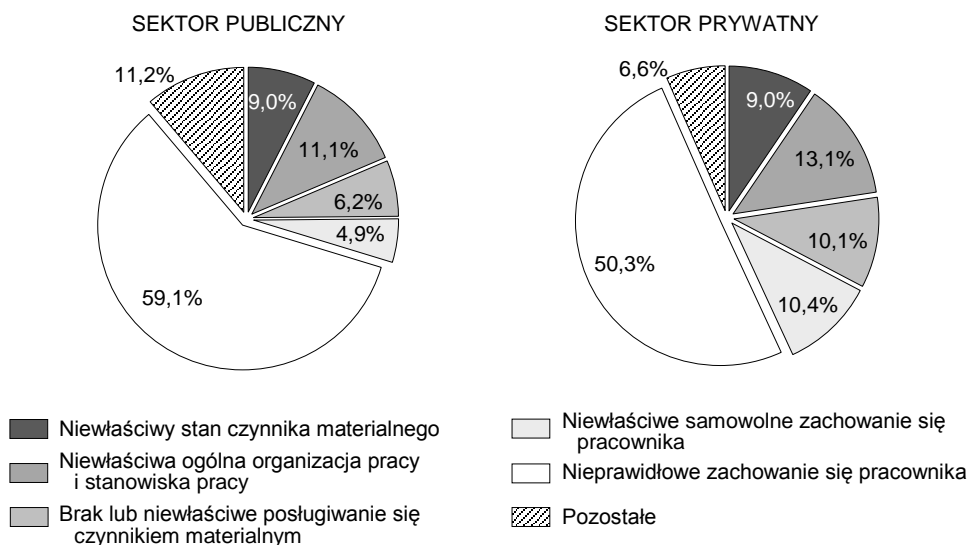
^a Zgłoszone w danym roku; poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie.

W latach 2010–2015 większość poszkodowanych w wypadkach przy pracy (ponad 70%) notowano w podregionie opolskim. Najwięcej osób uległo wypadkom w m. Opolu i powiecie opolskim, natomiast najmniej w powiatach: namysłowskim i oleskim. W skali roku liczba poszkodowanych najbardziej spadła w powiecie krapkowickim (o 18,6%), a największy ich wzrost wystąpił w powiecie opolskim (o 23,1%). W porównaniu z 2010 r. w co drugim powiecie odnotowano spadek liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy, w tym największy w m. Opolu (o 25,3%), powiecie brzeskim (o 23,6%) i nyskim (o 23,4%). Wzrost liczby poszkodowanych miał miejsce m.in. w powiecie głubczyckim (o 47,8%) i strzeleckim (o 41,3%).

Ważnym etapem w dążeniu do poprawy warunków pracy, zwłaszcza w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników, jest identyfikacja przyczyn, wydarzeń oraz czynników powodujących niebezpieczne zdarzenia. Analiza tych informacji jest bardzo ważna z punktu widzenia działań profilaktycznych.

Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, stąd suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. W 2015 r. w województwie opolskim odnotowano 4,8 tys. przyczyn powodujących wypadki przy pracy, tj. mniej o 0,7% niż przed rokiem oraz o 8,2% w stosunku do 2010 r. Ogółem w kraju liczba przyczyn wypadków zmniejszyła się w podobnym tempie. Od kilku lat co drugą przyczyną powodującą wypadki przy pracy są nieprawidłowe zachowania się pracownika. W 2015 r. ta grupa przyczyn dotyczyła 52,6% ogólnej liczby przyczyn. Tak wysoki odsetek spowodowany był głównie niedostateczną koncentracją uwagi na wykonywanej pracy (21,5%) oraz zaskoczeniem niespodziewanym zdarzeniem (19,5%).

STRUKTURA PRZYCZYŃ WYPADKÓW PRZY PRACY^a WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI W 2015 R.

^a Zgłoszone w danym roku; poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie.

Wypadki powodujące wypadki przy pracy dzielą się na 2 grupy: wypadki będące odchyleniem od stanu normalnego i wypadki powodujące uraz. Biorąc pod uwagę pierwszą grupę wypadków w latach 2010–2015, najczęściej poszkodowanych uległo wypadkom w wyniku poślizgnięcia, potknięcia się, upadku osoby (przeciętnie 27,0% poszkodowanych), w konsekwencji utraty kontroli nad: maszyną, środkami transportu, transportowanym ładunkiem, narzędziem, obiektem, zwierzęciem (17,4%) oraz uszkodzenia, rozerwania, pęknięcia, ześlizgnięcia, upadku, załamania się czynnika materialnego (17,3%). Natomiast z analizy w ostatnich latach grupy wypadków powodujących uraz wynika, że najczęściej osób zostało poszkodowanych w następstwie zderzenia z/uderzenia w nieruchomy obiekt (przeciętnie 23,9% poszkodowanych) oraz uderzenia przez obiekt w ruchu (22,3%).

Na przestrzeni lat 2010–2015 w wyniku wypadków przy pracy śmierć poniosły łącznie 54 osoby, ciężkiego urazu doznało 125 osób, a lekkiego – 13,6 tys. osób. W 2015 r. zarejestrowano 10 wypadków ze skutkiem śmiertelnym, 21 osób poszkodowanych w wypadkach ciężkich i 2,2 tys. osób poszkodowanych w wypadkach lżejszych. Najwięcej osób doznało urazów kończyn górnych i dolnych (odpowiednio: 43,9% i 34,1% poszkodowanych). Ze względu na rodzaj urazu najczęściej występującymi były rany i powierzchowne urazy (46,4%) oraz przemieszczenia, zwichnięcia, skręcenia i naderwania (24,9%).

Jedną z ważniejszych konsekwencji wypadków przy pracy dla danego zakładu, a ostatecznie dla całej gospodarki narodowej, jest **niezdolność do pracy** skutkująca absencją pracowników. W analizowanym okresie najczęściej dni niezdolności do pracy spowodowały wypadki w 2011 r. i 2013 r. (po 92,6 tys.), a najmniej – w 2014 r. (82,5 tys.). Liczba dni niezdolności do pracy w 2015 r. wynosiła 86,1 tys., a w przeliczeniu na 1 poszkodowanego (bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych) – 40 dni (przeciętnie w kraju – 42 dni). Na zwolnieniu lekarskim trwającym od 7 do 20 dni przebywało 32,6% poszkodowanych, natomiast zwolnienia lekarskie trwające 1 miesiąc i dłużej otrzymało 40,5% poszkodowanych.

Analiza taksonomiczna rynku pracy według powiatów

Celem niniejszej analizy jest porównanie poziomu rozwoju w zakresie rynku pracy poszczególnych powiatów województwa opolskiego przy wykorzystaniu taksonomicznej metody wzorca rozwoju. Wynikiem tych prac jest ranking powiatów na podstawie opracowanego taksonomicznego miernika rozwoju (TMR). Im wyższe wartości przyjmie miernik tym bardziej rozwinięty jest dany powiat w analizowanym obszarze. Dla określenia zmian w czasie analizą zostały objęte lata 2010 i 2015.

Do budowy miernika syntetycznego przyjęto zbiór potencjalnych zmiennych diagnostycznych pozostających w związku merytorycznym z analizowanym zjawiskiem. Zmienne poddano weryfikacji ze względu na kryteria merytoryczne (cechy mierzalne, dostępne i reprezentujące dane zjawisko) oraz formalne (odpowiedni poziom współczynnika zmienności i korelacji). W wyniku weryfikacji dokonano eliminacji zmiennych, dla których:

- zdolność dyskryminacyjna wyrażona współczynnikiem zmienności była mniejsza od założonej wartości progowej – 0,05,
- pojemność informacyjna w postaci współczynnika korelacji przekraczała przyjętą wartość progową – 0,75 (w dwóch przypadkach przyjęto wyższość kryteriów merytorycznych nad formalnymi i mimo większego od wartości progowej współczynnika korelacji zmienne pozostawiono w zbiorze).

Ostatecznie w analizie uwzględniono następujące zmienne diagnostyczne:

- 1) przeciętne zatrudnienie w sektorze prywatnym w % ogółem,
- 2) przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej,
- 3) pracujący w przemyśle i budownictwie na 1000 ludności,
- 4) oferty pracy na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- 5) stopa bezrobocia rejestrowanego,
- 6) bezrobotni z wyższym wykształceniem w % bezrobotnych zarejestrowanych ogółem,
- 7) długotrwale bezrobotni w % bezrobotnych zarejestrowanych ogółem,
- 8) zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości.

Zbiór przyjętych zmiennych podzielono na dwa podzbiory:

- stymulanty, których wzrost wartości świadczy o pożądanym rozwoju badanego zjawiska (zmienne diagnostyczne o numerach 1–4) – obiekty zostały uszeregowane w kolejności od największej do najmniejszej wartości,
- destymulanty, których wysokie wartości negatywnie wpływają na badane zjawisko (zmienne diagnostyczne o numerach 5–8) – obiekty zostały uszeregowane w kolejności od najmniejszej do największej wartości.

Na potrzeby budowy rankingu doprowadzono zmienne diagnostyczne do wzajemnej porównywalności poddając je standaryzacji. Następnym krokiem była zamiana wszystkich destymulant na stymulanty polegająca na pomnożeniu przez (-1) zestandaryzowanych wartości destymulant. Finalnym wskaźnikom przypisano stałą wagę. W wyniku tego przyjęto założenie, że każda ze zmiennych oddziałuje na dane zjawisko z taką samą siłą.

Metoda wzorców polega na wyznaczeniu odległości (względem każdej z cech) poszczególnych obiektów od wzorca. Za wzorce przyjęto powiaty o najkorzystniejszych wartościach dobranych zmiennych diagnostycznych. Dalszy etap prac polegał na zsumowaniu zestandaryzowanych wartości wskaźników częściowych opisujących sytuację na rynku pracy i wyznaczeniu jednej miary agregatywnej w postaci syntetycznego wskaźnika o wartościach z przedziału [0,1]. Jeśli wartości współczynnika mniej różnią się od jedności, to dany obiekt jest bardziej rozwinięty ze względu na poziom wielocephowego zjawiska, czyli bardziej zbliżony do obiektu wzorcowego. Wyniki przeprowadzonych obliczeń przedstawia poniższa tablica.

Tabl. 1. **Taksonomiczne mierniki rozwoju według powiatów**

Powiaty	2010		2015	
	miernik	pozycja w rankingu	miernik	pozycja w rankingu
Brzeski	0,369	6	0,424	6
Głubczycki	0,251	11	0,232	10
Kędzierzyńsko-kozielski	0,479	2	0,473	1
Kluczborski	0,376	5	0,387	8
Krapkowicki	0,480	1	0,464	2
Namysłowski	0,356	8	0,427	5
Nyski	0,334	10	0,335	9
Oleski	0,424	4	0,402	7
Opolski	0,358	7	0,436	4
Prudnicki	0,206	12	0,191	11
Strzelecki	0,346	9	0,464	2
M. Opole	0,434	3	0,440	3

W analizowanych latach pierwsze i drugie miejsce w rankingu na przemian zajmowały powiaty: krapkowicki i kędzierzyńsko-kozielski. W 2010 r. najwyższy miernik rozwoju osiągnął powiat krapkowicki, w którym notowano najlepsze wyniki dla następujących wskaźników częściowych: przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej oraz pracujący w przemyśle i budownictwie w przeliczeniu na 1000 ludności. Korzystne wartości (niski wskaźnik) w tym powiecie obserwowano również w zakresie stopy bezrobocia rejestrowanego.

Drugą lokatę w rankingu zajęł powiat kędzierzyńsko-kozielski z korzystnymi warunkami pracy (niski poziom zatrudnionych w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych) i przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem przekraczającym średnią krajową. W powiecie notowano także stosunkowo dużo pracujących w przemyśle i budownictwie w przeliczeniu na 1000 ludności.

Na trzecim miejscu w 2010 r. zostało sklasyfikowane miasto Opole, gdzie wystąpiła najniższa stopa bezrobocia rejestrowanego, a bezrobotni długotrwale stanowili jeden z najmniejszych odsetków. Wysokie lokaty Opole zajęło także pod względem poziomu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, pracujących w przemyśle i budownictwie na 1000 ludności oraz liczby ofert pracy przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym.

W 2015 r. na pierwszą pozycję w rankingu wysunął się powiat kędzierzyńsko-kozielski, który zdominował pozostałe powiaty przede wszystkim najwyższym przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem. Dodatkowo zarejestrowani w powiecie bezrobotni z wykształceniem wyższym stanowili jeden z najmniejszych odsetków. Na wysokim poziomie kształtowała się również relacja pracujących w przemyśle i budownictwie na 1000 ludności oraz odsetek przeciętnego zatrudnienia w sektorze prywatnym.

Drugie miejsce w rankingu w 2015 r. z takim samym wynikiem zajęły dwa powiaty: krapkowicki i strzelecki. W powiecie krapkowickim notowano najlepszy, względem innych powiatów, wynik w zakresie pracujących w przemyśle i budownictwie na 1000 ludności oraz największy odsetek przeciętnego zatrudnienia w sektorze prywatnym. Zatrudnieni w powiecie pracownicy otrzymywali także wysokie, przekraczające średnią krajową, przeciętne wynagrodzenie. Powiat strzelecki wyróżniał się natomiast najmniejszym udziałem bezrobotnych długotrwale w ogólnej liczbie bezrobotnych i niską stopą bezrobocia. Wysokie lokaty w zakresie cząstkowych wskaźników powiat zajął także pod względem pracujących w przemyśle i budownictwie w przeliczeniu na 1000 ludności oraz liczby ofert pracy przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Najmniej korzystną sytuację na rynku pracy w latach 2010 i 2015 obserwowano w powiatach: prudnickim i głubczyckim. Powiaty te w analizowanym okresie plasowały się w rankingu na ostatnich miejscach. Najsłabsze wyniki osiągnął powiat prudnicki, w którym w 2010 r. notowano najniższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie i najmniej pracujących w przemyśle i budownictwie w przeliczeniu na 1000 ludności. Odległe pozycje powiat zajmował także pod względem odsetka przeciętnego zatrudnienia w sektorze prywatnym i bezrobotnych długotrwale. Powodem uzyskania przez powiat prudnicki w 2015 r. ostatniej pozycji w rankingu były m.in. najslabsze wśród powiatów wskaźniki cząstkowe dotyczące: pracujących w przemyśle i budownictwie na 1000 ludności, stopy bezrobocia rejestrowanego i bezrobotnych długotrwale w ogólnej liczbie bezrobotnych. Niekorzystne wyniki powiat osiągnął także pod względem odsetka przeciętnego zatrudnienia w sektorze prywatnym oraz poziomu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Na przedostatnią lokatę w rankingu powiatu głubczyckiego w 2010 r. miały wpływ m.in. najslabsze wyniki w zakresie odsetka przeciętnego zatrudnienia w sektorze prywatnym i bezrobotnych długotrwale. Niekorzystna sytuacja dotyczyła także stosunkowo niskiego poziomu pracujących w przemyśle i budownictwie w przeliczeniu na 1000 ludności oraz wysokiej stopy bezrobocia rejestrowanego. W 2015 r. sytuacja na rynku pracy w powiecie głubczyckim kształtowała się podobnie.

W latach 2010 i 2015 największe zmiany w zajmowanych pozycjach w rankingu dotyczyły powiatów:

- strzeleckiego – wzrost o 7 pozycji (z miejsca 9 na 2),
- kluczborskiego – spadek o 4 pozycje (z miejsca 5 na 9),
- oleskiego – spadek o 4 pozycje (z miejsca 4 na 8).

Na uwagę zasługuje także wartość odchylenia standardowego i rozstępu miernika syntetycznego świadcząca o zróżnicowaniu przestrzennym w sytuacji na rynku pracy. Wyższe odchylenie i większy rozstęp odnotowano w 2015 r. (odpowiednio: 0,092 i 0,282). W 2010 r. miary zróżnicowania między powiatami były nieznacznie niższe (0,086 i 0,274).

Na podstawie wartości mierników syntetycznych pogrupowano wszystkie powiaty według poziomu rozwoju zgodnie z zasadą:

I grupa $z + S_z < TMR_i$ – najwyższy poziom rozwoju

II grupa $z < TMR_i < z + S_z$ – średni poziom rozwoju

III grupa $z - S_z < TMR_i < z$ – niski poziom rozwoju

IV grupa $TMR_i < z - S_z$ – najniższy poziom rozwoju

gdzie:

z – średnia wartość taksonomicznego miernika rozwoju,

S_z – odchylenie standardowe taksonomicznego miernika rozwoju.

Analiza poszczególnych grup poziomu rozwoju w zakresie rynku pracy wykazała zmiany w liczbie powiatów zaklasyfikowanych do grup o najwyższym, średnim i niskim poziomie rozwoju. W 2015 r. żaden powiat nie osiągnął najwyższego poziomu rozwoju w ramach rynku pracy, podczas gdy w 2010 r. taki poziom rozwoju notowano w powiatach: krapkowskim i kędzierzyńsko-kozielskim. Pozytywne zmiany dokonały się natomiast w grupie powiatów o średnim i niskim poziomie rozwoju. Grupa o średnim poziomie rozwoju w 2015 r. liczyła 2-krotnie więcej powiatów niż w 2010 r. (8 wobec 4). Mniej liczną niż w 2010 r. była z kolei grupa o niskim poziomie rozwoju (2 wobec 4). Z uwagi na utrzymującą się niekorzystną sytuację na rynku pracy w powiatach: prudnickim i głubczyckim w obu analizowanych okresach powiaty te zostały zaliczone do grupy o najniższym poziomie rozwoju.

TAKSONOMICZNY MIERNIK POZIOMU ROZWOJU W ZAKRESIE RYNKU PRACY

